

คำเรียกชื่อและทัศนคติที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทย กระหริ่งโป่ว มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์
จังหวัดกาญจนบุรี

โดย
นางสาวนฤมล ศิริพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย
ภาควิชาภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำเรียกชื่อและทัศนคติที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทย กระหริ่งโป้ว มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์
จังหวัดกาญจนบุรี

โดย
นางสาวนฤมล ศิริพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาไทย
ภาควิชาภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**COLOR TERMS AND ATTITUDE TOWARD COLOR OF THAI, PWO KAREN, MON
AND KHMU IN AMPHOE SI SAWAT KANCHANABURI PROVINCE**

By

Narumon Siriphan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Department of Thai

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “คำเรียกสีและ
ทัศนคติที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทย กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัด
กาญจนบุรี” เสนอโดย นางสาวนฤมล ศิริพันธ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ชารทัศนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุบล เทศทอง

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สำเนียงงาม)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุบล เทศทอง)

...../...../.....

51202204: สาขาวิชาภาษาไทย

คำสำคัญ: การสร้างคำเรียกสี / ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี / ภาษากะเหรี่ยงโปว์ / ภาษามอญ / ภาษาขมุ

นฤมล ศิริพันธุ์: คำเรียกสีและทัศนคติที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทย กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รศ.สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และผศ.ดร.อุบล เทศทอง. 147 หน้า

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบกลวิธีการสร้างคำเรียกสีพื้นฐาน และกลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อสี และเพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สีในพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ โดยคัดเลือกผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ภาษา กะเหรี่ยงโปว์ ภาษามอญ และภาษาขมุกลุ่มละ 6 คน อายุ 40-50 ปี

ผลการศึกษาคำเรียกสีพบว่า ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีพบคำเรียกสีพื้นฐาน 12 คำ และคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 97 คำ โดยมีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 7 ภาษากะเหรี่ยงโปว์พบคำเรียกสีพื้นฐาน 7 คำ และคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 30 คำ วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 6 ภาษามอญพบคำเรียกสีพื้นฐาน 4 คำ และคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 49 คำ วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 3 และภาษาขมุพบคำเรียกสีพื้นฐาน 5 คำ และคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 27 คำ วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 4 ส่วนกลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานของผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุพบ 6 กลวิธี คือ 1. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน) 2. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยาย) 3. หน่วยรอง (คำขยาย) + หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) 4. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + คำเชื่อม + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน) 5. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ) และ 6. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

ผลการศึกษาด้านทัศนคติที่มีต่อสีพบว่า ผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุมีทัศนคติบวกต่อสีเข้ม และมีทัศนคติลบต่อสีอ่อน นอกจากนี้พบว่า คำเรียกสีสามารถสะท้อนเรื่องราวความเชื่อเรื่องพลังอำนาจ ความบริสุทธิ์ โชคลาภ การเปลี่ยนวัย การเปลี่ยนสถานภาพ ศาสนา และเพศ ซึ่งได้ปรากฏในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การผูกขวัญเส้า การไหว้ผี การรำผี พิธีชู พิธีเคอเซอร์รอง พิธีบวชต้นไม้ เป็นต้น

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1.....2.....

51202204 : MAJOR : THAI

KEY WORD : CREATING COLOR TERMS / THAI-KANCHANABURI LANGUAGE / PWO KAREN

LANGUAGE/MON LANGUAGE / KHMU LANGUAGE

NARUMON SIRIPHAN : COLOR TERMS AND ATTITUDE TOWARD COLOR OF THAI, PWO KAREN, MON AND KHMU IN AMPHOE SI SAWAT KANCHANABURI PROVINCE. THESIS ADVISORS: ASSOC. PROF.SUWATTANA LIAMPRAWAT, AND ASST.PROF.UBOL TEDTONG, Ph.D. 147 pp.

This research aims to analyze and compare methods of creating basic color terms and non-basic color terms to study attitudes towards colors and beliefs of using colors in rituals of the Thai-Kanchanaburi, Pwo Karen Mon and Khmu ethnic groups. Six speakers of each of the four languages, namely Thai-Kanchanaburi, Pwo Karen, Mon and Khmu languages, at the age of 40-50, were selected to participate in this study. The research tools consisted of 241 color plates, 20 pieces of local fabric and 40 objects.

Twelve basic color terms and 97 non-basic color terms were found in the Thai-Kanchanaburi language. Their evolution was at the seventh stage. Seven basic color terms and 30 non-basic color terms were found in the Pwo Karen language. Their evolution was at the sixth stage. Four basic color terms and 49 non-basic color terms were found in the Mon language. Their evolution was at the third stage. Five basic color terms and 27 non-basic color terms were found in the Khmu language. Their evolution was at the fourth stage. Methods of creating non-basic color terms of speakers of Thai-Kanchanaburi, Pwo Karen, Mon and Khmu languages were: 1) Basic color terms + Basic color terms; 2) Basic color terms + Modifier; 3) Modifier + Basic color terms; 4) Basic color terms + /?om'/ + Basic color terms; 5) Basic color terms + definite terms; and 6) usage of definite terms.

In regard to attitudes towards colors, it was found that speakers of Thai-Kanchanaburi, Pwo Karen, Mon and Khmu languages had positive attitudes towards dark colors and negative colors towards light colors. Additionally, color terms were able to reflect beliefs in forces, purity, luck, aging and change of status, religion and gender as shown in various rituals such as the good spirit creating ceremony, the spirit respecting ceremony, the spirit dancing ceremony, the Zu ceremony, the Keuzeurong ceremony, the tree ordaining ceremony, etc.

Department of Thai Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011

Student's signature.....

Thesis Advisor's signature 1.....2.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เดียมประวัตติ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุบล เทศทอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และตรวจแก้วิทยานิพนธ์อย่างละเอียดด้วยความเอาใจใส่และเมตตาต่อศิษย์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สำเนียงงาม อาจารย์ ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร ที่กรุณาตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญย์จิรา ชิริเวทย์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ ที่กรุณาช่วยตรวจและแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษให้มีความถูกต้อง

ขอขอบพระคุณคุณดาติมเพ คุณจรรยา กลิ่นสุคนธ์ คุณพรธัญญา สวัสดิ์กระสินธุ์ คุณเพทาย สวัสดิ์กิตติ ผู้ให้ความรู้ในเรื่องภาษา และพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ ขมุ และกะเหรี่ยงโปว์ และขอขอบคุณผู้บอกภาษาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลอย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณแม่สมไบ บุญมี และคุณวิวัฒน์ วิอังกุธร ที่คอยสนับสนุน และช่วยเหลือในทุก ๆ เรื่อง ตลอดจนให้ความรัก ความห่วงใย และเป็นกำลังใจ ให้ผู้วิจัยมีความมานะ อดทนจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

.
. .

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
กรอบความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย.....	12
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาคำเรียกสี.....	15
ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ.....	25
3 คำเรียกสีในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ.....	33
คำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐาน.....	33
คำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี.....	33
คำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์.....	35
คำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษามอญ.....	36

บทที่	หน้า
คำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาขมุ.....	37
การเปรียบเทียบคำเรียกสี และวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่น กาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ.....	38
คำเรียกสีไม่พื้นฐาน.....	40
คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี.....	41
คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์.....	53
คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษามอญ.....	59
คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาขมุ.....	66
การเปรียบเทียบคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ.....	72
4 ทักษะที่มีต่อสีและความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สีในพิธีกรรม.....	74
ทักษะที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ.....	74
การเปรียบเทียบทักษะที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ.....	81
ความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สีในพิธีกรรม.....	82
ความเชื่อเรื่องพลังอำนาจ.....	82
ความเชื่อเรื่องความบริสุทธิ์.....	87
ความเชื่อเรื่องโชคลาง สิริมงคล และอัปมงคล.....	89
ความเชื่อเรื่องการเปลี่ยนวัยและการเปลี่ยนสถานภาพ.....	92
ความเชื่อเรื่องศาสนา.....	94
ความเชื่อเรื่องการใช้สีเพื่อแบ่งเพศ.....	96
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	100
สรุปผลการวิจัย.....	100
อภิปรายผล.....	103
ข้อเสนอแนะ.....	105
บรรณานุกรม.....	106
.....	

	หน้า
ภาคผนวก.....	110
ภาคผนวก ก คำเรียกสีในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยง โป่ว มอญ และขมุ.....	111
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	127
ประวัติผู้วิจัย.....	147

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนคำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ...	38
2 การเปรียบเทียบวิวัฒนาการของคำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์มอญ และขมุ.....	39
3 การเปรียบเทียบคำร้อยละในการใช้กลวิธีการสร้างคำเรียกศัพท์พื้นฐานและไม่พื้นฐานของภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี.....	52
4 การเปรียบเทียบคำร้อยละในการใช้กลวิธีการสร้างคำเรียกศัพท์พื้นฐานและไม่พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์.....	58
5 การเปรียบเทียบคำร้อยละกลวิธีการสร้างคำเรียกศัพท์พื้นฐานและไม่พื้นฐานในภาษามอญ.....	65
6 การเปรียบเทียบคำร้อยละกลวิธีการสร้างคำเรียกศัพท์พื้นฐานและไม่พื้นฐานในภาษาขมุ....	71
7 ทักษะคิดบวกที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี.....	74
8 ทักษะคิดลบที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี.....	75
9 ทักษะคิดบวกที่มีต่อสีของผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์.....	76
10 ทักษะคิดลบที่มีต่อสีของผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์.....	77
11 ทักษะคิดบวกที่มีต่อสีของผู้บอกภาษามอญ.....	78
12 ทักษะคิดลบที่มีต่อสีของผู้บอกภาษามอญ.....	79
13 ทักษะคิดบวกที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาขมุ.....	79
14 ทักษะคิดลบที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาขมุ.....	80

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1	14
2	34
3	35
4	36
5	37
6	
กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ	72

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สีเป็นสิ่งที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติ มนุษย์สามารถรับรู้และจำแนกความแตกต่างของสีออกจากกันได้ด้วยประสาทสัมผัสทางตา การศึกษาเรื่องคำเรียกสีส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ (Ethnosemantics) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้พูดแต่ละภาษามีโลกทัศน์ในการมองที่แตกต่างกัน การศึกษาคำเรียกสีสามารถสะท้อนให้เห็นระบบการรับรู้ธรรมชาติที่แวดล้อมรอบตัวของผู้พูดภาษาแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ช่วยให้เข้าใจวิวัฒนาการของคำเรียกสี อีกทั้งสามารถทำให้ทราบโลกทัศน์ของผู้พูดภาษานั้นได้

เบอร์ลิน และเคย์ (Berlin and Kay, 1969 อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ 2538: 8) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนของคำเรียกสีกับวัฒนธรรมไว้ว่า จำนวนคำเรียกสีพื้นฐาน (basic color terms) มีความสัมพันธ์กับความซับซ้อนของวัฒนธรรม กล่าวคือสังคมใดที่มีวิถีชีวิตวัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่เรียบง่ายจะมีคำเรียกสีพื้นฐานจำนวนน้อย ตรงข้ามกับสังคมใดที่มีวิถีชีวิตวัฒนธรรม และเทคโนโลยีที่ซับซ้อนจะมีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานมาก เช่น ภาษา Dani ที่พูดกันในหมู่เกาะปาปัวนิวกินี มีจำนวนคำเรียกสีเพียง 2 คำ คือคำที่ใช้เรียกสีที่มืดและสีที่สว่าง แสดงว่าผู้พูดภาษานี้มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่มีการใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน ตรงข้ามกับภาษาอังกฤษมีคำเรียกสีพื้นฐานมากถึง 11 คำ ได้แก่ white black red orange yellow brown green blue purple pink และ gray แสดงว่าวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของผู้พูดภาษาอังกฤษนั้นซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมาก จำนวนคำเรียกสีพื้นฐานของ ภาษา Dani และภาษาอังกฤษจึงเป็นตัวอย่างซึ่ง Berlin และ Kay นำมาสนับสนุนข้อสังเกตดังกล่าว

คำเรียกสีแต่ละภาษาผู้ใช้ภาษาสามารถรับรู้ว่ามีสีนั้นหมายถึงสีใดในมโนทัศน์ของตน และสามารถนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ งานวิจัยของแอนนา เวียร์ชบิทสกา

(Anna Wierzbicka, 1985 อ้างถึงในสมเกียรติ วัฒนาพงษากุล 2548: 1) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ข้อนี้ โดยเสนอว่ามโนทัศน์เกี่ยวกับสีเขียวของมนุษย์มีแนวความคิด (concept) มาจากสีเขียวใบไม้ นอกจากนี้การรับรู้เรื่องสียังสะท้อนให้เห็นลักษณะธรรมชาติที่แวดล้อมตัวผู้พูดภาษานั้น ๆ ดังที่ธีระพันธ์ ล. ทองคำ (2535 : 8) สรุปว่า คนเข้มีถิ่นอาศัยอยู่ในทิวเขาสูงอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพืชพันธุ์ไม้นานาชนิด คนเข้จึงสามารถรับรู้ความเข้มหรือจางของกลุ่มสีเขียวได้ดีกว่ากลุ่มสีอื่น กล่าวคือผู้พูดภาษาเข้ระบุเฉดสีที่อยู่ในกลุ่มสีเขียวได้ถึง 36 เฉดสี ซึ่งเป็นสีที่มีจำนวนเฉดสีมากกว่าสีประเภทอื่น ๆ

คำเรียกสีในแต่ละภาษาสามารถสะท้อนให้เห็นระบบการรับรู้ธรรมชาติที่แวดล้อมรอบตัวของผู้พูดภาษาแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538 : 176) กล่าวว่า การรับรู้สีของชาวญี่ปุ่นจะมีคำที่ใช้เรียกสีฟ้าหรือน้ำเงินครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งสัญญาณไฟจราจรที่เป็นสีเขียว เหตุที่เป็นเช่นนั้นอาจสันนิษฐานได้ว่า ชีวิตความเป็นอยู่ของคนญี่ปุ่นมีความผูกพันกับทะเลมาก เพราะสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะมีทะเลล้อมรอบจึงทำให้การรับรู้สีฟ้าหรือน้ำเงินของชาวญี่ปุ่นมีขอบเขตกว้างออกไปถึงสีเขียวด้วย ดังนั้นคำเรียกสีในภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์จึงสะท้อนให้ผู้ศึกษาเห็นระบบการรับรู้ธรรมชาติที่แวดล้อมตัวผู้พูดภาษานั้น ๆ และช่วยให้เข้าใจวิวัฒนาการของคำเรียกสี อีกทั้งยังทราบโลกทัศน์ของผู้พูดภาษานั้นด้วย

จังหวัดกาญจนบุรีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของประเทศตั้งอยู่ในภาคตะวันตก สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่แวดล้อมไปด้วยภูเขา และสันเขื่อน ทิศเหนือติดกับจังหวัดตาก และอุทัยธานี และทิศตะวันออกติดกับสุพรรณบุรี ทิศตะวันตกติดกับสหภาพเมียนมาร์ และทิศใต้ติดกับราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรีประกอบด้วย 13 อำเภอ ได้แก่ เมืองกาญจนบุรี ท่าม่วง ท่ามะกา ด่านมะขามเตี้ย บ่อพลอย พนมทวน ไทรโยค ห้วยกระเจา เลาขวัญ หนองปรือ ศรีสวัสดิ์ ทองผาภูมิ และสังขละบุรี ประชากรแต่ละอำเภอมีกกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อาศัยอยู่ร่วมกัน เช่น โข่ง พวน ลาว อีสาน ลาวครั้ง ลาวดี ลาวเวียง มอญ กะเหรี่ยงสะกอ กะเหรี่ยงโปว์ ขมุ พม่า และจีน เป็นต้น โดยเฉพาะอำเภอศรีสวัสดิ์มีการรวมตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายอาจเนื่องมาจากในอดีตอำเภอศรีสวัสดิ์เป็นเมืองหน้าด่านที่สำคัญตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ต่อมาถึงสมัยกรุงธนบุรี จึงเป็นเหตุให้กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ อพยพเข้ามาสู่ประเทศไทยโดยอาศัยเส้นทางนี้และได้มีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่หนาแน่น จากการสำรวจแผนที่ภาษาของ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2547:

162) พบว่า อำเภอศรีสวัสดิ์มีกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายกว่าอำเภออื่นในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถแบ่งเป็น 3 ตระกูลภาษาคือ ตระกูลภาษาไทย (Tai) ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) และตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาคำเรียกสีของกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งเป็นตัวแทนแต่ละตระกูลภาษา โดยพิจารณาจากจำนวนประชากรที่มีจำนวนมากในแต่ละอำเภอ ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีเป็นตัวแทนภาษาตระกูลภาษาไทย ภาษากะเหรี่ยงโปว์เป็นตัวแทนตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ภาษามอญเป็นตัวแทนภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก นอกจากนั้นผู้วิจัยยังได้เลือกศึกษาคำเรียกสีในภาษาขมุซึ่งเป็นภาษาที่ร่วมตระกูลภาษากับภาษามอญเพราะกลุ่มชาติพันธุ์ขมุได้อาศัยในอำเภอศรีสวัสดิ์เพียงอำเภอเดียวในจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยจึงประสงค์จะศึกษาว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างกันแต่ร่วมตระกูลภาษาเดียวกันอีกทั้งอาศัยในพื้นที่ที่มีระบบนิเวศเดียวกันจะมีกลวิธีสร้างคำเรียกสีที่น่าสนใจอย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาคำเรียกสีของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มในพื้นที่ดังกล่าว

จากการศึกษาเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่าแม้ภาษามอญและภาษาขมุเป็นภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติกแต่มีการสร้างคำเรียกสีที่แตกต่างกัน กล่าวคือภาษามอญมีการสร้างคำเรียกสีที่มีความคล้ายคลึงกับภาษาไทยมาก ส่วนภาษาขมุซึ่งจัดอยู่ในภาษาตระกูลเดียวกับภาษามอญแต่ในการสร้างคำเรียกสีมีความแตกต่างกับภาษามอญอย่างชัดเจน เมื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อสีพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มมีทัศนคติบวกต่อสีเข้ม และมีทัศนคติลบต่อสีอ่อนซึ่งทัศนคติดังกล่าวส่งผลต่อการใช้สีที่เกี่ยวข้องในพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น การเลือกใช้สีแดงในพิธีมงคลสะท้อนความเชื่อเรื่องพลังอำนาจ ความเป็นสิริมงคล และความผาสุกในชีวิต การเลือกใช้สีเหลืองได้สะท้อนความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมทางศาสนา นอกจากนั้นการเลือกใส่ชุดสีขาวของชาวกะเหรี่ยงโปว์ยังได้แสดงถึงความบริสุทธิ์ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าการที่กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันมีสภาพแวดล้อมเดียวกัน และมีระบบนิเวศที่คล้ายคลึงกันอาจมีกลวิธีการสร้างคำเรียกสีที่เหมือนหรือต่างกันอย่างใด ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถสะท้อนระบบความคิดด้านภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ ได้

จากการศึกษาวิจัยเรื่องคำเรียกสีในภาษาต่าง ๆ ที่ผ่านมามีผู้ศึกษาไว้มากพอสมควร เช่น ประนุท วิชชุโรจน์ (2529) ศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอุดรดิตถ์ Suwilai Premstrirat (1991) ศึกษาคำเรียกสีในภาษาขมุ วีระพันธ์ เหลืองทองคำ (2535) ศึกษาคำเรียกสีในภาษาเข่า มัสนิณี สาและ (2552) ศึกษาคำเรียกสีในภาษามลายูถิ่นปัตตานี อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

(2538) ศึกษาคำเรียกชื่อและการรับรู้ชื่อของชาวจ้วงและชาวไทย สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล (2548) ศึกษาคำเรียกชื่อในภาษาเขมร: การรับรู้และโครงสร้างทางไวยากรณ์ และศตวรรษน์ท์ เชื้อมหาวัน (2541) ศึกษาคำเรียกชื่อและการรับรู้ชื่อของผู้พูดภาษาไทยคือ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยง งานวิจัยของศตวรรษน์ท์ เชื้อมหาวันนับเป็นงานวิจัยที่เปรียบเทียบคำเรียกชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างตระกูลภาษาเพียงเรื่องเดียว ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปรียบเทียบคำเรียกชื่อของผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นการศึกษาเปรียบเทียบ 3 ตระกูลภาษา อีกทั้งเป็นการขยายขอบเขตการศึกษาแนวโน้มให้กว้างขวางยิ่งขึ้นด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบคำเรียกชื่อพื้นฐานและกลวิธีการสร้างคำเรียกชื่อไม่พื้นฐานของผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ
2. เพื่อศึกษาทัศนคติที่มีต่อชื่อของผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ
3. เพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สีในพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมามีกลวิธีการสร้างคำเรียกชื่อที่แตกต่างกัน
2. ผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมามีทัศนคติต่อชื่อคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีทัศนคติบวกต่อชื่อเข้ม และมีทัศนคติลบต่อชื่ออ่อน
3. ผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมามีความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สีในพิธีกรรมคล้ายคลึงกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 4 หมู่บ้าน ได้แก่ ศึกษาภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีที่หมู่บ้านหม่องกระแตะ ตำบลท่ากระดาน ภาษากะเหรี่ยงโปว์ ที่

หมู่บ้านเขาเหล็ก ตำบลเขาโจด ภาษามอญที่หมู่บ้านปากนาสวน ตำบลนาสวน และภาษาขมุที่หมู่บ้านเกาะบุก ตำบลหนองเป็ด

2. ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะผู้บอกภาษาที่มีอายุระหว่าง 40-50 ปี ทั้งเพศหญิงและเพศชายโดยแบ่งจำนวนเท่า ๆ กันคือ เพศหญิง 3 คน และเพศชาย 3 คน โดยกำหนดภาษาละ 6 คน รวมผู้บอกภาษาจำนวน 24 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาษาไทย หมายถึง ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ที่หมู่บ้านหม่องกระแต ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ภาษากะเหรี่ยง หมายถึง ภาษากะเหรี่ยงโปว์ ที่หมู่บ้านเขาเหล็ก ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ภาษามอญ หมายถึง ภาษามอญที่หมู่บ้านปากนาสวน ตำบลนาสวน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ภาษาขมุ หมายถึง ภาษาขมุที่หมู่บ้านเกาะบุก ตำบลหนองเป็ด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

สีอ่อน (light color) หมายถึง สีผสมที่เกิดจากการผสมของสีหลักบางสีกับสีขาว ซึ่งมีอัตราส่วนของเนื้อสีขาวมาก สีที่ได้จึงเป็นสีอ่อน

สีเข้ม (vivid color) หมายถึง สีผสมที่เกิดจากการผสมของสีหลักบางสีซึ่งมีอัตราส่วนของสีขาวน้อยมากทำให้ได้สีสดมาก

แผ่นสี (color chip) หมายถึง อุปกรณ์ที่ใช้สร้างตารางสี มีลักษณะเป็นแผ่นสีชิ้นเล็กขนาด 1.2 X 2.5 เซนติเมตร แผ่นสีทั้งหมด 241 แผ่นสีเป็นการผสมของสีหลักทั้ง 5 สี โดยมีอัตราส่วนในการผสมแตกต่างกันออกไปทำให้แผ่นสีเหล่านี้มีหลายเฉดสี แผ่นสีดังกล่าวเป็นแผ่นสีของบริษัทสยามกราฟฟิค เอเจนซี จำกัด

บัตรสี (color card) หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาซึ่งผู้วิจัยคัดแปลงจากตารางสี บัตรสีจึงมีจำนวน 241 ใบเท่ากับจำนวนสีในตาราง

แผ่นผ้า หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาซึ่งผู้วิจัยได้ตัดแผ่นผ้าใน
ท้องถิ่นเป็นแผ่นผ้าชิ้นเล็กขนาด 8 X 8 เซนติเมตร จำนวน 20 แผ่น

วัตถุดิบของ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาซึ่งผู้วิจัยได้เลือกใช้
พืช ผัก ผลไม้ และสิ่งของในท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. สืบหาหนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
ที่เกี่ยวข้องกับคำเรียกสีเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา

2. กำหนดพื้นที่ศึกษา ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษาคือ อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์มีความหลากหลายและเป็นตัวแทนของ 3 ตระกูลภาษา ได้แก่
ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีเป็นตระกูลภาษาไท ภาษากะเหรี่ยงโปว์เป็นตระกูลภาษาจีน-ทิเบต ภาษา
มอญ และขมุเป็นตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก
2 กลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากอำเภอศรีสวัสดิ์มีกลุ่มชาติพันธุ์มุอ้ายอยู่เพียงอำเภอเดียวจึงสนใจที่จะ
ศึกษาว่า กลุ่มชาติพันธุ์ที่ต่างกันแต่ร่วมตระกูลภาษาเดียวกันอีกทั้งอาศัยในพื้นที่ที่มีระบบนิเวศน์
เดียวกันจะมีกลวิธีสร้างคำเรียกสีที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร

3. การเลือกกลุ่มประชากรมีเกณฑ์การคัดเลือกตามคุณสมบัติ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศหญิงและเพศชายมีอายุระหว่าง 40-
50 ปี เนื่องจากผู้บอกภาษาที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไปมีการใช้คำเรียกสีที่เป็นภาษาไทยถิ่น
กาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุก่อนข้างมากกว่าคนอายุน้อยและเพื่อให้ได้ข้อมูลคำเรียกสี
ในภาษานั้น ๆ ชัดเจนยิ่งขึ้น

3.2 กลุ่มตัวอย่างมีทั้งเพศหญิงและเพศชายซึ่งได้แบ่งจำนวนของกลุ่มชาติพันธุ์
ทั้ง 4 กลุ่มเป็นจำนวนเท่า ๆ กันคือ เพศหญิง 3 คน และเพศชาย 3 คน ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแทน
ผู้บอกภาษาในอำเภอศรีสวัสดิ์ ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี 6 คน ภาษากะเหรี่ยงโปว์ 6 คน
ภาษามอญ 6 คน และภาษาขมุ 6 คน รวม 24 คน โดยคัดเลือกผู้บอกภาษาที่มีภูมิลำเนาในอำเภอ
ศรีสวัสดิ์ และใช้ภาษาของตนเป็นภาษาแม่สื่อสารในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังได้พิจารณา
จำนวนประชากรในหมู่บ้านดังกล่าว คือมีประชากรของกลุ่มชาตินั้น ๆ ตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป

เพื่อให้มั่นใจว่าผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ได้ใช้ภาษาประจำกลุ่มชาติพันธุ์ของตนในชีวิตประจำวัน

3.3 ผู้บอกภาษาต้องมีสายตาดีไม่เป็นโรคตาบอดสี ผู้วิจัยได้ใช้แผ่นทดสอบตาบอดสีของกรมวิทยาศาสตร์ ผู้บอกภาษาอ่านตัวเลขที่มองเห็นจากภาพ หากผู้บอกภาษาสามารถอ่านตัวเลขได้ถูกต้องแสดงว่ามีสายตาที่ปกติ หากอ่านไม่ออกแสดงว่าเป็นโรคตาบอดสี นอกจากนี้ผู้บอกภาษายังต้องเป็นบุคคลที่ชาวบ้านยอมรับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ในพิธีกรรม นั่นๆ เพราะผู้วิจัยจะศึกษาเรื่องการใช้สีในพิธีกรรมด้วย

4. การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลภาคสนาม คือ บัตรสี (color card) จำนวน 241 แผ่น แผ่นผ้า และวัตถุสิ่งของของธรรมชาติ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยเลือกใช้แผ่นภูมิสีของบริษัท สยามกราฟฟิคเอเยนซี จำกัด เพื่อใช้ในการสร้างบัตรสี (color card) ประกอบด้วยแผ่นสีจำนวน 240 เฉดสี แต่ละเฉดสีจะมีตัวอักษรและตัวเลขบอกรหัสของเนื้อสี (hue) และอัตราส่วนในการผสมสีกำกับอยู่ เช่น หมายเลข 41(Y100 C40) การผสมระหว่าง yellow + cyan ในอัตราส่วน 100 : 40 ได้สีเขียว หมายเลข 47 (M80Y40) การผสมระหว่าง magenta + yellow ในอัตราส่วน 80 : 40 ได้สีชมพู

4.2 ผู้วิจัยตัดแผ่นภูมิสีออกเป็นแผ่นย่อย แผ่นละ 1 สี นำมาติดบนกระดาษแข็งสีขาวที่มีขนาด กว้าง 6 X 6 เซนติเมตร นอกจากนี้ผู้วิจัยเพิ่มแผ่นสีขาวเข้าไปอีก 1 แผ่นสี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน เนื่องจากแผ่นภูมิสีของบริษัทสยามกราฟฟิคเอเยนซี จำกัด ไม่มีแผ่นเฉดสีขาว รวมเป็น 241 เฉดสี

4.3 ผู้วิจัยเลือกใช้แผ่นผ้าในท้องถิ่นที่เก็บข้อมูล โดยตัดให้มีขนาด 8 X 8 เซนติเมตร จำนวน 20 แผ่น นำไปทดสอบคำเรียกสีเพื่อให้ได้ผลการศึกษาคำเรียกสีใกล้เคียงกับสีที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นจริง

4.4 ผู้วิจัยเลือกใช้พืช และวัตถุสิ่งของในท้องถิ่นจำนวน 40 ชนิด เช่น ขมิ้น ดอกไม้ ผลไม้ ก้อนหิน นุ่น ก้านธูป หวาย เป็นต้น รวมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 301 ชิ้น

5. การเก็บข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยแก่ผู้บอกภาษาในอำเภอศรีสวัสดิ์ ภาษาละ 6 คน รวม 24 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ใช้ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ภาษากะเหรี่ยงโปว์ ภาษามอญ และภาษาขมุ โดยสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาทีละคน การสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาแต่ละกลุ่ม ผู้วิจัยให้ผู้ช่วยเก็บข้อมูล ซึ่งมีความสามารถในการสื่อสาร โดยใช้ภาษากะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ เป็นล่ามแปลภาษา ๆ ละ 1 คน

5.2 ผู้วิจัยแสดงบัตรสีจำนวน 241 ใบ แผ่นผ้าจำนวน 20 แผ่น และวัตถุสิ่งของ 40 ชนิด โดยให้ผู้บอกภาษาแต่ละคนดูบัตรสี แผ่นผ้า และวัตถุสิ่งของที่ละอย่างแล้วบอกคำเรียกสี ตามที่เห็นจากสิ่งของดังกล่าวเป็นภาษาของตน จากนั้นผู้วิจัยจดบันทึกคำเรียกสีตามที่ได้ยินเป็นสัทอักษร ลงในแผ่นบันทึกข้อมูล หลังจากผู้วิจัยแสดงเครื่องมือครบทุกอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้ให้ผู้บอกภาษาพัก ประมาณ 15 นาที และได้พูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปเพื่อให้ผู้บอกภาษาผ่อนคลาย หลังจากนั้นได้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับทัศนคติและความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สีในพิธีกรรม การสัมภาษณ์ความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สี ในพิธีกรรมนั้นผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ภายในวันเดียว จึงมีการเว้นช่วงสัมภาษณ์ประมาณ 1-2 อาทิตย์หรือแล้วแต่เวลาว่างและความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์แล้วจึงกลับมาเก็บข้อมูล นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้เข้าร่วมสังเกตการณ์บางพิธีกรรมทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวันและเวลาที่กลุ่มชาติพันธุ์บางกลุ่มได้ จัดพิธีกรรมนั้น ๆ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 เกณฑ์การวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกคำเรียกสีพื้นฐานซึ่งพิจารณาตามทฤษฎีวิวัฒนาการ การสร้างคำเรียกสีของเบอร์ลินและเคย์* เพื่อใช้คัดเลือกคำเรียกสีที่จัดเป็นคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาดังกล่าว

* การวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐาน ผู้วิจัยวิเคราะห์ตามเกณฑ์ของทฤษฎีวิวัฒนาการการสร้างคำเรียกสีของเบอร์ลินและเคย์ ปรากฏอยู่ในหน้า 14

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลคำเรียกสีไม่พื้นฐาน

ผู้วิจัยวิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานเช่น ในภาษามอญ คำว่า /patɔ:n/ หมายถึง “จี๊ดๆ” เป็นคำที่สร้างขึ้นโดยใช้กลวิธีการใช้สิ่งของเฉพาะเป็นคำเรียก ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบกลวิธีที่ใช้ในการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาทั้ง 4 ภาษาเพื่อพิจารณาว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

6.3 การวิเคราะห์วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐาน

ผู้วิจัยวิเคราะห์วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กระเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ โดยวิเคราะห์จำนวนของคำเรียกสีพื้นฐานตามที่ปรากฏ และวิเคราะห์ระยะ (stage) ของคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ นอกจากนี้จะนำคำเรียกสีมาเปรียบเทียบกับวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐาน

6.4 การวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อสี

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กระเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ โดยใช้แผ่นสีของบริษัทสยามกราฟิเคเอเยนซี จำกัด จำนวน 241 แผ่นสี เนื่องจากแผ่นสีดังกล่าวมีเฉดสีที่หลากหลาย โดยให้ผู้บอกภาษาเลือกแผ่นสีที่ตนเห็นว่าสวยซึ่งจัดเป็นทัศนคติบวก และไม่สวยซึ่งจัดเป็นทัศนคติลบ ผู้วิจัยยึดเกณฑ์การตัดสินสัดส่วน 4 : 6 ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ กล่าวคือหากผู้บอกภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ใดเลือกแผ่นสีที่สวยงามหรือไม่สวยน้อยกว่า 4 คน ผู้วิจัยถือว่าแผ่นสีดังกล่าวไม่อยู่ในเกณฑ์การตัดสิน เช่น แผ่นสีใดที่ผู้บอกภาษาเลือกตรงกันจะมีค่า 1 คะแนน เช่นแผ่นสีหมายเลข 1 มีผู้บอกภาษากระเหรี่ยงโปว์เลือกว่าเป็นแผ่นสีที่สวยงาม 4 คน ดังนั้นแผ่นสีหมายเลข 1 ก็จะได้ 4 คะแนน จัดเป็นสีสวยซึ่งเป็นทัศนคติบวก ผู้วิจัยใช้วิธีการให้คะแนนทุก ๆ แผ่นสีที่ผู้บอกเลือกและให้ความเห็นตรงกัน หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาพิจารณาลักษณะเด่นของสี เช่นลักษณะของเฉดสีเข้ม อ่อน จาง หรือหม่น หลังจากนั้นนำผลของการศึกษาทัศนคติบวกและทัศนคติลบของผู้บอกภาษาทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์มาเปรียบเทียบกัน

6.5 การวิเคราะห์การเลือกใช้สีในพิธีกรรม

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ความเชื่อเกี่ยวกับการเลือกใช้สีในพิธีกรรม ในการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลได้ภายในวันเดียว จึงต้องอาศัยระยะเวลาที่เหมาะสมและความสะดวกของผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าร่วมบาง

พิธีกรรม ได้แก่ พิธีเปลี่ยนชุดของชาวกะเหรี่ยงโปว์ และงานบุญเจดีย์ พิธีกรรมที่ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับการเลือกใช้สีในพิธีกรรมคือ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี ได้แก่ พิธีกรรมผูกขวัญเสา การบูชาแม่ย่านางเรือ และการแต่งกายไปร่วมงานมงคล และงานอวมงคล กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ ได้แก่ พิธีกรรมการเปลี่ยนชุด การแสดงรำตง งานบุญเจดีย์ และการแต่งกาย การแบ่งสีของสิ่งของเครื่องใช้คือ การใช้ยาม และการใช้ผ้าห่ม กลุ่มชาติพันธุ์มอญ ได้แก่ พิธีกรรมการเกิดการรำผีมอญ การตักบาตรน้ำผึ้ง การนับถือผีบ้าน และกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ ได้แก่ พิธีกรรมชู การเซ่นไหว้ผี การแต่งงาน และการทำสังกะตาม หลังจากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อในการเลือกใช้สีในพิธีกรรมต่างๆ โดยพิจารณาวัสดุ อุปกรณ์ ขั้นตอน ความสำคัญและข้อห้ามในการประกอบพิธีกรรมว่ามีความสัมพันธ์กับการใช้สีในพิธีกรรมอย่างไร จากนั้นผู้วิจัยจึงถามถึงเหตุผลในการเลือกใช้สีในพิธีกรรมดังกล่าว

7. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบกลวิธีการสร้างคำเรียกสีในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
2. ทำให้ทราบวิวัฒนาการของคำเรียกสีในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
3. ทำให้ทราบทัศนคติด้านบวกและลบที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
4. ทำให้ทราบความเชื่อเกี่ยวกับการเลือกใช้สีในพิธีกรรมของผู้พูดภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี
5. ทำให้กลุ่มชนที่ต่างวัฒนธรรมเข้าใจถึงความสำคัญ ข้อปฏิบัติ และข้อห้ามในพิธีกรรมต่างๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำเรียกสีทุกคำที่พบในภาษานั้น ๆ ไม่ว่าจะ เป็นคำยืมจากภาษาใดก็ตาม เพราะเป็นคำเรียกสีที่ใช้จริงในปัจจุบัน

2. การจัดเฉดสีผู้วิจัยพิจารณาตามตัวเลขของแผ่นสีซึ่งปรากฏอยู่ในภาคผนวก ก ได้แก่ White คือ เนื้อสีขาว รหัสย่อ W, Black คือ เนื้อสีดำ รหัสย่อ B, Yellow คือ เนื้อสีเหลือง รหัสย่อ Y, Magenta คือ เนื้อสีชมพูเข้ม รหัสย่อ M และ Cyan คือ เนื้อสีฟ้าเข้ม รหัสย่อ C ส่วนตัวเลข 100 80 60 และ 20 ไม่ได้หมายถึงอัตราร้อยละ เป็นเพียงเครื่องบ่งชี้อัตราส่วนความมากน้อยของสีที่นำมาผสมเท่านั้น เช่น หมายเลข 241 (W100) ได้สีขาวโดยไม่มีสีอื่นมาผสม หมายเลข 41 (Y100 C40) การผสมระหว่าง yellow + cyan ในอัตราส่วน 100 : 40 ได้สีเขียว หมายเลข 47 (M80Y40) การผสมระหว่าง magenta + yellow ในอัตราส่วน 80 : 40 ได้สีชมพู คำเรียกสีดังกล่าวผู้วิจัยจะอธิบายในหน้า 74 เป็นต้นไป โดยใช้คำเรียกสีที่มีคำขยายประกอบเพียง 4 คำ ได้แก่ เข้ม อ่อน จาง และหม่น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. กรอบความคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

ผลงานวิจัยที่อาจถือได้ว่าเป็นผลงานที่ทำให้การศึกษาวิจัยเรื่องคำเรียกสีขยายวงออกไปอย่างมากคือ ผลงานของเบอร์ลินและเคย์ที่ตีพิมพ์หนังสือชื่อ Basic Color terms: Their Universality and Evolution ค.ศ. 1969 ต่อมาได้มีผู้นำผลงานการศึกษาวิจัยเรื่องคำเรียกสีไปใช้ศึกษาคำเรียกสีในภาษาตระกูลต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก แต่ทั้งนี้ยังไม่มีผู้นำทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์มาทดสอบและศึกษาเปรียบเทียบคำเรียกสีในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กระเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

เบอร์ลิน และเคย์ (Berlin and Kay, 1969 อ้างถึงในสมเกียรติ วัฒนาพงษากุล 2548: 16-19) ได้ทดลองเพื่อพิสูจน์เรื่องความเป็นสากลของภาษา โดยศึกษาคำเรียกสีพื้นฐาน 20 ภาษาในโลก เบอร์ลินและเคย์ได้ให้คำจำกัดความของคำเรียกสีพื้นฐาน (basic color term) ไว้ดังนี้

1. คำเรียกสีพื้นฐานต้องเป็นศัพท์เดี่ยว (monolexemic) คือเป็นคำที่มีความหมายของคำไม่สามารถทำนายได้จากส่วนหนึ่งส่วนใดของคำ เช่น คำว่า blue และ green เป็นคำเรียกสีพื้นฐานแต่คำว่า bluish และ blue-green ไม่จัดว่าเป็นคำเรียกสีพื้นฐานเนื่องจากคำดังกล่าวสามารถทำนายความหมายของคำได้จากคำว่า blue และ green นอกจากนี้ส่วนคำว่า GRUE เป็นศัพท์ที่บัญญัติจากคำว่า green และ blue

2. ความหมายของคำเรียกสีพื้นฐานต้องไม่ซ้อนหรือมีความหมายร่วมกับคำอื่น เช่น คำว่า crimson และ scarlet ไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐาน เพราะคำทั้งสองมีความหมายซ้ำกับคำว่า red และทั้ง crimson และ scarlet ต่างก็เป็นเฉดสีหนึ่งของ red

3. คำเรียกสีพื้นฐานจะต้องไม่ใช่คำที่ใช้แคบ ๆ เฉพาะเรียกสัตว์หรือสิ่งของบางชนิด เช่น คำว่า blond ไม่ใช่คำเรียกสีพื้นฐานเนื่องจากคำดังกล่าวเป็นคำที่ใช้เฉพาะกับสีผม สีผิวและเฟอร์นิเจอร์ เท่านั้น

4. คำเรียกสีพื้นฐานจะต้องเป็นคำที่ฝังใจ (psychologically salient) ของผู้บอกภาษาโดยจะพูดถึงคำนั้นก่อน และปรากฏการใช้คำเรียกสีนั้นอย่างสม่ำเสมอในผู้บอกภาษาทุกคน อีกทั้งปรากฏในภาษาเฉพาะบุคคล (idiolect) ของผู้บอกภาษาทุกคน

5. คำใดที่สงสัยว่าเป็นคำเรียกสีพื้นฐานหรือไม่นั้น ให้พิจารณาได้จากหน้าที่ทางไวยากรณ์ เช่นถ้าพบว่าคำนั้นมีลักษณะเหมือนกับคำเรียกสีพื้นฐานอื่นๆ ให้ถือว่าคำนั้นเป็นคำเรียกสีพื้นฐานด้วย เช่นคำเรียกสีพื้นฐานที่ปรากฏในภาษาอังกฤษมักมีหน่วยคำเติมหลัง (-ish) ที่ท้ายคำ เช่น reddish ดังนั้นเมื่อเราพบคำภาษาอังกฤษ เช่น reddish เราจึงถือว่า red เป็นคำเรียกสีพื้นฐาน แต่ในขณะที่เดียวกันคำว่า crimson ในภาษาอังกฤษไม่ได้เป็นคำเรียกสีพื้นฐานเพราะภาษาอังกฤษไม่มีคำว่า crimsonish

6. คำเรียกสีใดซึ่งเป็นชื่อเดียวกันกับวัตถุหรือสิ่งของให้สงสัยว่าไม่น่าจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน เช่น ในภาษาอังกฤษ คำว่า ash (เถ้าถ่าน) gold (ทอง) silver (เงิน) ไม่จัดว่าเป็นคำเรียกสีพื้นฐานด้วยเกณฑ์การพิจารณาข้อนี้

7. หากคำเรียกสีนั้นเป็นคำที่มีโครงสร้างทางหน่วยคำซับซ้อน (morphological complexity) คำนั้นก็ไม่น่าจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน เช่น คำว่า blue-green ไม่ถือเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน

หลังจากที่ได้คำเรียกสีพื้นฐาน 20 ภาษาแล้ว เบอร์ลินและเคย์จึงได้ทดลองใช้แผ่นสีซึ่งประกอบด้วยสีต่าง ๆ ของบริษัท Munsell Color Collection ให้ผู้บอกภาษาคูเพื่อระบุว่าแผ่นสีใดเป็นสีที่จัดอยู่ในคำเรียกสีพื้นฐานแต่ละคำได้ เช่น แผ่นสีใดบ้างที่จัดเป็นสีเหลือง และแผ่นสีใดในตารางสีตรงกับคำเรียกสีพื้นฐานแต่ละคำในภาษาของผู้บอกภาษามากที่สุด

แผ่นสีที่ผู้บอกภาษาระบุว่าเป็นตัวแทนของคำเรียกสีพื้นฐานต่าง ๆ เบอร์ลินและเคย์เรียกว่า ใจกลางสี (foci point) ของแต่ละประเภทสี เช่น สีเหลือง อาจมีแผ่นสีที่ผู้บอกภาษาเลือกทั้งหมด 5 จุด และบริเวณแผ่นสีทั้งห้าข้างต้นจัดเป็นใจกลางสีของประเภทสีเหลืองในภาษาดังกล่าว จากการศึกษาของเบอร์ลินและเคย์ที่ได้ศึกษาคำเรียกสีพื้นฐาน 20 ภาษา พบว่า ผู้บอกภาษาทุกภาษาระบุใจกลางสีได้อย่างใกล้เคียงกันทั้ง 11 สีนี้ ตรงกับภาษาอังกฤษคือ black, white, red, orange, yellow, brown, green, blue, purple, pink, และ grey

นอกจากนี้เบอร์ลินและเคย์ได้เน้นย้ำว่า ใจกลางสีทั้ง 11 สีนี้ไม่ได้ถูกเลือกโดยบังเอิญ แต่ความคล้ายคลึงกันของผลการศึกษาใจกลางสีครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นสากล ดังนั้นความหมายของคำเรียกสีพื้นฐานจึงไม่ใช่สิ่งเฉพาะในแต่ละภาษา หากแต่ทุกภาษาในโลกจะยึดความหมายสากลร่วมกัน

หลังจากที่ได้ศึกษาจนได้ใจกลางสีทั้ง 11 สีแล้ว ผลการทดลองต่อมาคือการเก็บรวบรวมเพื่อศึกษาเกี่ยวกับวิวัฒนาการการเกิดของคำเรียกสีต่าง ๆ ในโลกตามลำดับก่อนหลัง โดยศึกษาข้อมูลจาก 98 ภาษาทั่วโลก ผลการศึกษาค้นพบว่า คำเรียกสีในโลกนี้มีวิวัฒนาการการเกิดตามลำดับเวลา และข้อสรุปนี้ก็เป็นสิ่งสากลเช่นกัน เบอร์ลินและเคย์จึงได้เสนอทฤษฎีวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐาน ดังนี้

ระยะที่ 1 ทุกภาษาในโลกจะมีคำเรียกสี 2 คำ คือ สีขาว และสีดำ

ระยะที่ 2 หากภาษาใดมีคำเรียกสี 3 คำ คำเรียกสีที่ 3 จะเป็นคำเรียกสีแดง (คือมีสีขาว ดำ แดง)

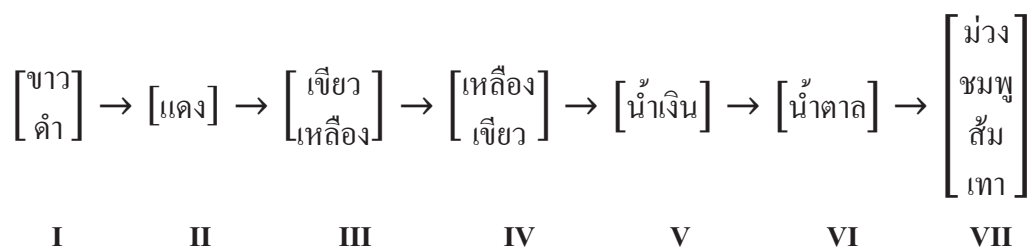
ระยะที่ 3 หากภาษาใดมีคำเรียกสี 4 คำ คำเรียกสีที่ 4 จะเป็นคำเรียกสีเขียว หรือ เหลือง (สีใดสีหนึ่ง)

ระยะที่ 4 หากภาษาใดมีคำเรียกสี 5 คำ ภาษานั้นจะมีทั้งสีเขียวและสีเหลือง

ระยะที่ 5 หากภาษาใดมีคำเรียกสี 6 คำ ภาษานั้นจะมีคำเรียกสีฟ้าหรือน้ำเงิน (blue)

ระยะที่ 6 หากภาษาใดมีคำเรียกสี 7 คำ คำเรียกสีนั้นเป็นคำเรียกสีน้ำตาล

ระยะที่ 7 หากภาษาใดมีคำเรียกสี 8 คำ หรือมากกว่านั้น ภาษานั้นจะมีคำเรียกสีม่วง สีชมพู สีส้ม และสีเทา

แผนภูมิที่ 1 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์

นอกจากนี้เบอร์ลินและเคย์ยังได้เสนอแนวคิดว่า คำเรียกสีพื้นฐานจะมีส่วนสัมพันธ์กับความซับซ้อนทางวัฒนธรรม กล่าวคือวัฒนธรรมที่เรียบง่ายและไม่มีความซับซ้อนทางด้านเทคโนโลยีมีแนวโน้มว่าจะมีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานน้อย นั่นคือวิวัฒนาการการเกิดคำเรียกสีพื้นฐานจะอยู่ในระยะที่ 1, 2, 3 หรืออาจกล่าวได้ว่ามีคำเรียกสีพื้นฐานไม่เกินระยะที่ 5 ในขณะที่วัฒนธรรมที่ซับซ้อนและมีการใช้เทคโนโลยีมากจะมีแนวโน้มการใช้คำเรียกสีพื้นฐานมาก ดังนั้นวิวัฒนาการการเกิดคำเรียกสีพื้นฐานจะอยู่ในระยะที่ 7 นั่นแสดงให้เห็นว่าภาษานั้น ๆ น่าจะมีคำเรียกสีพื้นฐานครบทั้ง 11 คำ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาคำเรียกสี

งานวิจัยที่เกี่ยวกับคำเรียกสีได้มีผู้ศึกษาไว้มากพอสมควรทั้งการศึกษาคำเรียกสีด้านวัฒนธรรม การศึกษาคำเรียกสีจากสำนวนโวหาร การศึกษาคำเรียกสีในพจนานุกรม และมีการเลือกใช้เครื่องมือที่ศึกษาแตกต่างกัน ดังงานวิจัยต่อไปนี้

ฮาโรลด์ ซี. คอนคลิน (Harold C. Conklin, 1964 อ้างถึงในสมเกียรติ วัฒนาพงษากุล 2548: 13-14) เขียนบทความเกี่ยวกับคำเรียกสีในภาษา Hanunoo ส่วนต้นของบทความได้กล่าวถึงแรงจูงใจในการเขียนงานนี้ กล่าวคือ Conklin ได้ศึกษาชื่อพืชในตำนานพื้นบ้าน (folk botany) แล้วสังเกตเห็นว่าการแบ่งประเภทพืชจะผูกพันอยู่กับชื่อสีในภาษา Hanunoo

คอนคลินใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา โดยใช้กระดาษสี ผ้าข้อมสี และสิ่งของรอบ ๆ ตัวเป็นอุปกรณ์ประกอบในการสัมภาษณ์ จากข้อมูลคำเรียกสีที่รวบรวมได้ คอนคลินพบว่า ภาษา Hanunoo มีคำเรียกสีเป็นจำนวนมาก แต่คำที่สามารถจัดเป็นคำเรียกสีพื้นฐานได้มีเพียง 4 คำ เป็นตัวแทนประเภทสี 4 ประเภท ดังนี้ (ma) bi:ru ประเภทสีมืดหรือสีที่ออกดำ ๆ (relative darkness : blacken) เทียบกับสีในภาษาอังกฤษ คือ black, violet, indigo, blue, dark green, dark gray, (ma) lagti? ประเภทสีสว่างหรือสีที่ออกขาว ๆ (relative darkness : whiteness) เทียบกับสีในภาษาอังกฤษ คือ white, (ma) rara? ประเภทสีออกแดง (relative presence of red: redness) เทียบกับสีในภาษาอังกฤษ คือ Maroon, red, orange, yellow และ (ma) latuy ประเภทสีออกเขียว (relative presence of light greenness: greenness) ซึ่งเทียบกับสีในภาษาอังกฤษ คือ light green, mixtures of green, yellow, light brown

คอนคลินชี้ให้เห็นว่าคำเรียกสีข้างต้นใช้มิติของความมืด (darkness) กับความสว่าง (lightness) ในการจำแนกประเภทสี (ma) bi:ru สีมืดหรือสีออกดำ กับประเภทสี (ma) lagti? สีสว่างหรือสีออกขาว และใช้มิติของความสด (freshness) กับความแห้ง (dryness) ในการจำแนกประเภทสี (ma) rara? ประเภทเฉดสีแดง กับประเภทสี (ma) latuy ประเภทสีเฉดสีเขียว

การจำแนกประเภทสีในภาษา Hanunoo โดยใช้มิติทั้ง 4 ข้างต้นต่างจากการจำแนกประเภทสีทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้มิติความเข้ม (saturation) เนื้อสี (hue) และความสว่าง (lightness) การค้นพบนี้ นำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าแต่ละภาษาไม่จำเป็นต้องมีการจำแนกประเภทสีเหมือนกัน

นอกจากนี้คำเรียกสีในภาษา Hanunoo เป็นจำนวนมากสร้างขึ้นโดยการเปรียบเทียบกับสรรพสิ่งตามธรรมชาติรอบ ๆ ตัวที่เจ้าของภาษาพบเห็นอยู่เป็นประจำ เช่น (ma) dapug สีเขียว ใช้เรียกวัตถุที่มีสีเทา (ma) dilaw สีขมื่น ใช้เรียกวัตถุที่มีสีเหลือง เป็นต้น คำเรียกสีประเภทนี้คลอคลินจัดให้เป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐานเนื่องจากคำประเภทนี้ระบุเฉดสีใดสีหนึ่งโดยเฉพาะเกินไป อีกทั้งคำเรียกสีดังกล่าวพัฒนามาจากคำเรียกสิ่งของเฉพาะ

Suriya Ratanakul (1987 : 138-144) เขียนบทความเรื่อง คำเรียกสีในภาษากะเหรี่ยงสะกอ เก็บข้อมูลจากผู้พูดภาษากะเหรี่ยงสะกอหลายจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย โดยให้ผู้บอกภาษาคู่มือสี กระดาษสี ดินน้ำมัน ลูกปัด และสิ่งของต่าง ๆ ที่แวดล้อมอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ หิน พืช เป็นต้น ผลการศึกษาพบว่าภาษากะเหรี่ยงสะกอ มีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำ คือ /wa/ คือ สีขาว หรือสีที่สว่าง ๆ (lightness) /su/ คือสีดำหรือสีที่มืด (darkness) และรวมถึงสีที่ออกที่บ ๆ เช่นสีน้ำเงินแก่ (dark blue) น้ำตาลแก่ (dark brown) สีเทาแก่ (dark grey) และสีแดงแก่ (dark red) /xw/ คือ สีแดงทุก ๆ เฉด /bo/ คือ สีเหลืองรวมถึงสีส้ม สีออกเหลือง และสีน้ำตาลอ่อน /la/ คือ สีเขียว และสีน้ำเงิน (CRUE) เนื่องจากภาษากะเหรี่ยงสะกอ ไม่แยกความแตกต่างระหว่างสีเขียวและสีน้ำเงิน ดังนั้น คำเรียกสี /la/ จึงหมายรวมถึงสีทั้งสองในภาษาไทยกรุงเทพฯ และ /li?/ คือ สีม่วง นอกจากนี้พบว่า การสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงสะกอ มี 2 วิธี คือ การประสมคำเรียกสีพื้นฐานกับคำเรียกสีพื้นฐาน และการใช้คำเรียกสีพื้นฐานกับหน่วยขยาย ภาษากะเหรี่ยงสะกอ มีวิวัฒนาการเกิดคำเรียกสีอยู่ระดับที่ 5 คือ มีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำ แต่คำเรียกสีในภาษากะเหรี่ยงสะกอมีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานไม่สอดคล้องกับทฤษฎีคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์

กล่าวคือในภาษากะเหรี่ยงสะกอมีคำเรียกสีม่วง ภาษาดังกล่าวไม่มีคำเรียกสีน้ำตาล ซึ่งเบอร์ลิน และเคย์กล่าวว่า สีม่วงจะเกิดได้เมื่อภาษานั้นมีคำเรียกสีน้ำตาลแล้วเท่านั้น

ประนุท วิชชุโรจน์ (2529) ศึกษาเรื่อง คำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยถิ่น อุดรดิตต์ ที่ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตต์ โดยใช้ตารางสีของบริษัท Munsell Color Company เป็นเครื่องมือในงานวิจัย เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาจำนวน 120 คน การเก็บข้อมูลครั้งนี้ ได้กำหนดตัวแปรของผู้บอกภาษา คือ เพศ อายุ และอาชีพ ผลการวิจัยพบว่าคำเรียกสีทั้งหมด 33 คำ สีที่ผู้บอกภาษารู้จักมากกว่าร้อยละ 90 คือสีดำ ชมพู ฟ้า น้ำเงิน ส้ม สีที่ผู้บอกภาษารู้จักมากกว่าร้อยละ 70 คือสีเม็ดมะปราง บานเย็น ปูนแห้ง ทองอ่อน เลือดหมู ม่วง สีที่ผู้บอกภาษารู้จักต่ำกว่าร้อยละ 50 คือสีเทา กลีบบัว จี๊มา ทอง ไพล น้ำตาล กากี แสด เขียวหัวเป็ด สีที่ผู้บอกภาษารู้จักต่ำกว่า ร้อยละ 50 แต่ไม่เกินร้อยละ 10 คือสีน้ำตาลไหม้ ขมิ้น ลูกหว้า ส่วนการรับรู้สีนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปร ด้านเพศ อายุ และอาชีพซึ่งมีผลต่อการรับรู้สีที่ต่างกัน กล่าวคือผู้บอกภาษากลุ่มอายุ 30-40 ปี สามารถรับรู้สีได้ถูกต้องมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มอายุ 15-29 ปี กลุ่มอายุ 45-59 ปี และกลุ่มอายุ 60-70 ปี สำหรับตัวแปรด้านเพศพบว่า เพศหญิงรับรู้สีถูกต้องมากกว่าเพศชาย ส่วนตัวแปรด้าน อาชีพพบว่า ผู้บอกภาษาที่มีอาชีพเป็นชาวนารับรู้สีที่ถูกต้องมากที่สุด รองลงมาคือช่างฝีมือ และ ค้าขาย

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) ศึกษาเรื่อง คำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจังหวัดและชาวไทย ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แผนภูมิสีของบริษัท Graft G-Process Color Chart จำนวน 220 สี และสัมภาระ โดยให้ผู้บอกภาษาคู่มือสีที่ละแผ่น เก็บข้อมูลภาษาจ้วง 6 ถิ่น ได้แก่ ทุ่งถิ่นจงจวอ เตื่อเปา ชินเจียง หยงหนิงเถียนตง และหนานตาน และ ภาษาไทย 4 ถิ่น ได้แก่ ภาษาไทยกรุงเทพฯ ไทยถิ่นเหนือ ไทยอีสาน และไทยถิ่นใต้ ผลการวิจัยพบว่าภาษาจ้วงถิ่นต่าง ๆ มีคำเรียกสีพื้นฐาน 7, 9, 7, 7, 10 และ 9 คำ ตามลำดับ สามารถสร้างสมมติฐานวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐาน สรุปได้ว่า ภาษาจ้วงมีวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานมาจวบจนระยะ 7 มีคำเรียกสีพื้นฐาน 10 คำ ในขณะที่คำ เรียกสีในถิ่นต่าง ๆ ของภาษาไทยมีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐาน 12, 12, 11, 10 คำ ตามลำดับ และสามารถสร้างสมมติฐานวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานโดยรวมได้ว่า ภาษาไทยมีวิวัฒนาการของ คำเรียกสีพื้นฐานมาจวบจนระยะที่ 7 มีคำเรียกสีพื้นฐาน 12 คำ ส่วนคำเรียกสีไม่พื้นฐานพบว่า มีกลวิธี

การสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน 3 วิธี คือการผสมคำเรียกสิ่งพื้นฐานเข้าด้วยกัน การผสมคำเรียกสิ่งพื้นฐานกับคำขยาย และการใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะในธรรมชาติเป็นคำเรียกสิ่ง ภาษาไทยมีการใช้กลวิธีที่ 2 และ 3 มากที่สุด ส่วนภาษาจ้วงมีการใช้กลวิธีที่ 1 มากที่สุด

ศุภมาส เอ่งฉ้วน (2543) ศึกษาเรื่อง คำเรียกสิ่งและมโนทัศน์เรื่องสีของคนไทยสมัยสุโขทัย และสมัยปัจจุบัน เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาจำนวน 20 คน ใช้แผ่นสีจำนวน 360 แผ่น โดยเก็บข้อมูลจากวรรณคดีในสมัยสุโขทัยและวรรณกรรมสมัยปัจจุบัน ผลการวิจัยพบว่า ในสมัยสุโขทัยมีคำเรียกสิ่งพื้นฐาน 5 คำ คือ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว และคำเรียกสิ่งเขียว ภาษาไทยสมัยสุโขทัยมีขอบเขตของสีกว้างมากกว่าในปัจจุบัน ส่วนภาษาไทยสมัยปัจจุบันมีคำเรียกสิ่งพื้นฐาน 12 คำ คือ ขาว ดำ แดง เหลือง เขียว น้ำเงิน น้ำตาล ม่วง ชมพู ส้ม และเทา สิ่งที่ใช้เปรียบเทียบกับคำเรียกสิ่งพื้นฐานพบว่า คำเรียกสิ่งพื้นฐานทั้ง 5 คำในสมัยสุโขทัย และคำเรียกสิ่งพื้นฐาน 12 คำในสมัยปัจจุบัน สามารถปรากฏได้ลำพังโดยไม่มีความเปรียบ และมีหรือไม่มีคำว่า “สี” นำหน้าก็ได้ปรากฏเป็นความเปรียบในภาษาไทยสมัยสุโขทัยที่มีคำขยายตามมา จะมีคำหรือวลีสิ่งเปรียบ โดยมีคำว่า “ดั่ง” เป็นคำเชื่อม เช่น แดงดั่งดอกกอนธชา เป็นต้น สำหรับคำเรียกสิ่งพื้นฐานสมัยปัจจุบันปรากฏเป็นความเปรียบในลักษณะที่เป็นคำเรียกสิ่งพื้นฐานตามด้วยคำหรือวลีเรียกสิ่งเปรียบเทียบ โดยมีหรือไม่มีคำว่า “ของ” คั่นกลางเพื่อบอกความเปรียบ เช่น ขาวปนชมพูดอกเล็บมีอนาง เขียวปนแดงของลูกต้นตะขาบ เป็นต้น และยังพบว่าสิ่งที่ใช้เปรียบกับคำเรียกสิ่งพื้นฐานส่วนใหญ่จะเป็นสรรพสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ แต่จะพบการนำสิ่งของ แสง และแร่ธาตุมาเปรียบกับคำเรียกสิ่งพื้นฐานเฉพาะในภาษาไทยสมัยสุโขทัยเท่านั้น เช่น เหลืองดั่งแร่หรดาล เป็นต้น ในขณะที่ภาษาไทยในสมัยปัจจุบันจะใช้อาหารและผลไม้มาเปรียบกับคำเรียกสิ่งพื้นฐาน เช่น เหลืองสดเนยเทียม ซึ่งไม่พบในสมัยสุโขทัย นอกจากนี้พบว่ากลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานทั้งภาษาไทยสมัยสุโขทัย และสมัยปัจจุบันมีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน 4 กลวิธีเช่นเดียวกัน ได้แก่ การประสมคำเรียกสิ่งพื้นฐานกับคำเรียกสิ่งพื้นฐาน การใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะเป็นคำเรียกสิ่ง การขยายคำเรียกสิ่งพื้นฐาน และการขยายคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน

ธีระพันธ์ ล. ทองคำ (2535) ศึกษาเรื่อง คำเรียกสิ่งในภาษาเข่า (เมี่ยน) โดยเก็บข้อมูลที่หมู่บ้านเข่า 6 หมู่บ้านในจังหวัดเชียงราย พะเยา ลำปาง จากผู้หญิงเข่า 48 คน อายุระหว่าง 20-30 ปี ในการเก็บข้อมูลใช้แผ่นสี (Color chart) จำนวน 220 แผ่นสี ของบริษัท Dainippon Ink and Chemicals

สำหรับการควบคุมตัวแปรของข้อมูล นอกจากจะพิจารณาถึงเพศและอายุของผู้บอกภาษาแล้ว ยังควบคุมเรื่องแสงของบริเวณที่เก็บข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ภาษาเย้า (เมี่ยน) มีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำ ได้แก่ pe²¹ สีขาว cia⁴⁵ สีดำและสีที่ออกดำ ๆ si⁴⁵ สีแดง jan³¹ สีเหลือง bua⁴⁵⁴ สีน้ำเงิน และ men³³ สีเขียว ส่วนวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน พบ 3 กลวิธีคือ การประสมคำเรียกสีพื้นฐานเข้าด้วยกัน การประสมคำนามเรียกสรรพสิ่งต่าง ๆ เข้ากับคำเรียกสี และการประสมคำขยายเข้ากับคำเรียกสีพื้นฐาน ด้านทัศนคติของคนเย้าที่มีต่อสีพบว่า คนเย้ามีทัศนคติบวกต่อกลุ่มสีสด และมีทัศนคติลบต่อกลุ่มสีอ่อนหรือสีคุ่น

ศตวรรษ์ เชื่อมหวาน (2541) ศึกษาเรื่อง คำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยง เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาในจังหวัดเชียงรายและพะเยา ภาษาละ 10 คน รวมทั้งหมด 40 คน โดยแสดงแผ่นสีทั้งหมด 208 สี และใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ตามเบอร์ลินและเคย์ ผลการวิจัยพบว่าภาษาไทยลื้อมีคำเรียกสีพื้นฐาน 12 คำ มีวิวัฒนาการอยู่ในระยะที่ 7 ได้แก่ ระยะที่ 1 มีคำเรียกสีขาวและสีดำ ระยะที่ 2 มีคำเรียกสีแดง ระยะที่ 3 มีคำเรียกสีเหลือง ระยะที่ 4 มีคำเรียกสี GRUE ระยะที่ 5 มีคำเรียกสีเขียว น้ำเงิน และฟ้า ระยะที่ 6 มีคำเรียกสีน้ำตาล และระยะที่ 7 มีคำเรียกสีม่วง ชมพู ส้ม และเทา ภาษาลัวะมีคำเรียกสีพื้นฐาน 5 คำ มีวิวัฒนาการอยู่ในระยะที่ 5 คือ ระยะที่ 1 มีคำเรียกสีขาวและดำ ระยะที่ 2 มีคำเรียกสีแดง ระยะที่ 3 มีคำเรียกสีเหลือง ระยะที่ 4 มีคำเรียกสี GRUE ระยะที่ 5 มีคำเรียกสีเขียว ภาษาม้งมีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำ คือ ระยะที่ 1 มีคำเรียกสีขาวและดำ ระยะที่ 2 มีคำเรียกสีแดง ระยะที่ 3 มีคำเรียกสีเหลือง ระยะที่ 4 มีคำเรียกสีเขียวและระยะที่ 5 มีคำเรียกสีชมพู ภาษากะเหรี่ยงสะกอมีคำเรียกสีพื้นฐานซึ่งมีวิวัฒนาการอยู่ในระยะที่ 4 คือระยะที่ 1 มีคำเรียกสีขาวและดำ ระยะที่ 2 มีคำเรียกสีแดง ระยะที่ 3 มีคำเรียกสีเหลือง และระยะที่ 4 มีคำเรียกสี GRUE นอกจากนี้พบว่ากลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน ภาษาไทยลื้อ ลัวะ และกะเหรี่ยงมีวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานเหมือนกันคือ 1.การผสมคำเรียกสีพื้นฐานเข้าด้วยกัน 2.การผสมคำเรียกสีพื้นฐานกับคำขยาย และ 3.การใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะมาเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน และเมื่อนำผลของความถี่ในการใช้กลวิธีในการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานมาพิจารณา พบว่าภาษาไทยลื้อ ลัวะ และม้งมีความถี่ของการใช้กลวิธีที่ 2 มากที่สุด คือการผสมคำเรียกสีพื้นฐานกับคำขยาย และมีการใช้วิธีที่ 3 น้อยที่สุด คือการใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะมาเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน ในขณะที่ภาษาสะกอมีความถี่ของการใช้กลวิธีที่ 1 มากที่สุด และใช้กลวิธีที่ 3 น้อยที่สุด

สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล (2548) ศึกษาเรื่อง สัทวิทยาภาษาเขมร : การรับรู้และโครงสร้างทางไวยากรณ์ เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา 60 คน แบ่งเป็นผู้บอกภาษาเขมรมาตรฐาน 30 คน และภาษาเขมรถิ่นไทย 30 คน โดยใช้แผ่นสัทและใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ตามเบอร์ลินและเคย์ ผลการวิจัยพบว่าภาษาเขมรมาตรฐานมีคำเรียกศัพท์พื้นฐาน 5 คำ ได้แก่ /sɑɑ/ “ขาว” /kmaw/ “ดำ” /krahaɑm/ “แดง” /liəŋ/ “เหลือง” /khiəw/ “น้ำเงิน” และ ภาษาเขมรถิ่นไทยมีคำเรียกศัพท์พื้นฐาน 5 คำเท่านั้น ได้แก่ /sɑɑ/ “ขาว” /khmaw/ “ดำ” /kahaɑm/ “แดง” /lɔxŋ/ “เหลือง” /khiw/ “GRUE” ส่วนการสร้างคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐานพบว่า มีกลวิธีการสร้างคำ 4 กลวิธี ได้แก่ การใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะเป็นคำเรียกศัพท์ การประสมคำเรียกศัพท์กับคำเรียกศัพท์ การใช้หน่วยขยายประกอบกับคำเรียกศัพท์ และการยืมคำศัพท์จากภาษาอื่นมาใช้กับคำเรียกศัพท์ จากการใช้ทฤษฎีแทกมีมิกส์ในการวิเคราะห์กับโครงสร้างสัทวิทยาพบว่า คำเรียกศัพท์ในภาษาเขมรทั้ง 2 ถิ่นปรากฏในหน่วยไวยากรณ์ได้ 2 หน่วย คือ 1. โครงสร้างนามวลีที่คำเรียกศัพท์เป็นคำคุณศัพท์ตัวเดียว 2. โครงสร้างนามวลีที่คำเรียกศัพท์ปรากฏร่วมกับคำคุณศัพท์อื่น ๆ 3. โครงสร้างนามวลีที่คำเรียกศัพท์ปรากฏในอนุภาคยืมที่ซ้อนอยู่ในวลี และโครงสร้างกริยวลียังจำแนกได้อีก 2 ประเภท คือ 1. คำเรียกศัพท์ที่ปรากฏในตำแหน่งกริยาของภาคแสดง และ 2. คำเรียกศัพท์ที่ปรากฏเป็นส่วนเติมเต็มของกริยา จากการวิเคราะห์คุณสมบัติทางความหมายของคำขยายคำเรียกศัพท์ พบว่า คำขยายแต่ละคำของภาษาเขมรมาตรฐานและภาษาเขมรถิ่นไทยมีส่วนประกอบย่อยทางความหมายแตกต่างกันไป นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์การเกิดคู่กันของคำขยายคำเรียกศัพท์แล้วคำขยายของภาษาเขมรมาตรฐานและภาษาเขมรถิ่นไทย จำแนกได้ 3 ประเภท คือ 1. คำขยายที่เกิดคู่กับคำเรียกศัพท์ได้ทุกสี 2. คำขยายที่เกิดกับคำเรียกศัพท์ได้หลายสี และ 3. คำขยายที่เกิดคู่กับคำเรียกศัพท์เฉพาะสี

Rujiwan Laophairoj (2005) ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบคำเรียกศัพท์ในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม การศึกษาครั้งนี้ Rujiwan เก็บข้อมูลจากผู้พูดภาษาไทย 60 คน และผู้พูดภาษาเวียดนามที่กรุงฮานอยจำนวน 60 คน โดยใช้แผ่นภูมิสัทที่ดัดแปลงจาก HTML ซึ่งประกอบด้วยแผ่นสัทจำนวน 216 แผ่นสัท นอกจากนี้ยังได้ใช้คินสอสีของบริษัท B.K.L. ที่มีเฉดสีต่าง ๆ จำนวน 60 สี ผลการวิจัยพบว่าคำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษาไทยมี 12 คำ /khǎ:w/ “ขาว” /dam/ “ดำ” /dɛ:ŋ/ “แดง” /khiəw/ “เขียว” /liəŋ/ “เหลือง” /fá:/ “ฟ้า” /námŋəŋ/ “น้ำเงิน” /námta:n/ “น้ำตาล” /múəŋ/ “ม่วง” /tɕhompɰu/ “ชมพู” /sôm/ “ส้ม” /thaw/ “เทา” คำเรียกศัพท์ทั้ง 12 คำข้างต้นมีวิวัฒนาการคำเรียกศัพท์

พื้นฐานอยู่ระยะที่ 7 ตามทฤษฎีวิวัฒนาการคำเรียกศัพท์พื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ภาษาเวียดนามมีคำเรียกศัพท์พื้นฐาน 9 คำคือ /trǎng/ “ขาว” /đen/ “ดำ” /đỏ/ “แดง” /vàng/ “เหลือง” /xanh/ “GRUE” (เขียวปนน้ำเงิน) /nâu/ “น้ำตาล” /tím/ “ม่วง” /hồng/ “ชมพู” /xám/ “เทา” วิวัฒนาการอยู่ระยะที่ 7 ส่วนกลวิธีการสร้างคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐานพบว่า ภาษาไทยและภาษาเวียดนามมีกลวิธีการสร้างคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐาน 4 วิธี คือการเรียกคำเรียกศัพท์พื้นฐาน การใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะ การขยายคำเรียกศัพท์พื้นฐาน และการขยายคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐาน

สมชาย สำเนียงงาม (2541: 81-96) ศึกษาเรื่อง คำเรียกศัพท์ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ใช้ทฤษฎีวิวัฒนาการคำเรียกศัพท์พื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ และใช้เกณฑ์พิจารณาคำเรียกศัพท์พื้นฐานตาม อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ เพื่อศึกษาวิธีการเก็บและการให้คำนิยามคำเรียกศัพท์ในพจนานุกรมภาษาไทยผลของการศึกษาพบว่า พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้เก็บคำเรียกศัพท์พื้นฐานที่เก็บข้อมูลจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานทั้งหมด 12 คำ คือ ขาว, เขียว, ชมพู, ดำ, แดง, เทา, ม่วง, ส้ม, แสด, เหลือง, น้ำเงิน และน้ำตาล จากคำเรียกศัพท์พื้นฐานทั้ง 12 คำดังกล่าวเมื่อพิจารณาถึงลักษณะการเก็บคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานอาจจำแนกได้ 3 ลักษณะ ดังนี้ 1) เก็บเป็นคำหลัก เช่น ชมพู (ว) สีแดงอ่อน สีแดงเจือขาว,คราม (ว) สีนํ้าเงิน 2) เก็บเป็นลูกคำ เช่น น้ำตาล (ว) สีคล้ายสีน้ำตาลหม้อที่เคี้ยวกาแฟ ถั่วกาแฟใหม่เรียกสีน้ำตาลใหม่, ไข่ไก่ (ว) สีเหลืองอมแดงน้อย ๆ ดังเปลือกไข่ไก่ สีไข่ไก่ การเก็บคำเรียกศัพท์เป็นลูกคำนี้ เนื่องจากว่าพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานถือว่าคำในกลุ่มนี้เกิดจากคำสองคำมาประสมกันแล้วมีความหมายต่างไปจากเดิม 3) ใช้เป็นส่วนประกอบในคำหลักหรือลูกคำอื่น ๆ เช่น ก้านเหลือง (น) ชื่อต้นไม้ขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ เขียวพระอินทร์ (น) ชื่อภูเขาชนิดหนึ่ง ด้านการให้คำนิยามคำเรียกศัพท์ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน สามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1) นิยามโดยการบรรยาย เช่น แดง (ว.) สีแดงอย่างสีแดงหรือสีชาด ใช้ประกอบสิ่งต่าง ๆ บางอย่างโดยอนุโลมตามลักษณะสี เป็นชื่อเรียกเฉพาะ, ชาด (ว.) สีแดงสดอย่างหนึ่ง เรียกว่า แดงชาด 2) นิยามโดยบอกกำเนิด เช่น ม่วง (ว.) สีครามปนแดง เรียกว่าสีม่วงคราม ถ้าเจือขาวด้วยเรียกว่าม่วงชาด, ขาบ (ว.) สีนํ้าเงินแก่อมม่วง

กันทิมา วัฒนะประเสริฐ (2542 : 39-42) เขียนบทความเรื่องสี่สันกับสำนวน ส่วนต้นของบทความนี้ได้นำเสนอแนวคิดเรื่องวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ ผลการศึกษาพบว่า คำเรียกสีที่นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนไทย ล้วนเป็นคำเรียกสีพื้นฐานทั้งสิ้นและคำเรียกสีเหล่านี้สอดคล้องกับทฤษฎีวิวัฒนาการการเกิดคำเรียกสีพื้นฐาน กล่าวคือ คำเรียกสีที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนไทยพบ 5 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เขียว และเหลือง ผลการศึกษายังพบการใช้คำเรียกสีที่ปรากฏในสำนวนไทย เช่น ขี้ขลาดตาขาว ถูกใจดำ เรื่องแดงออกมา ตาเขียวไม่ตายก็คางเหลือง เป็นต้น นอกจากนี้คำเรียกสีเป็นเรื่องของการรับรู้ (Perception) ที่สามารถบอกได้ด้วยภาษา ผู้มีวัฒนธรรมต่างกันย่อมมีการรับรู้ที่ต่างกัน และการใช้คำเรียกสีแปรไปตามปัจจัยทางสังคม เช่น เพศ วัย อาชีพ ถิ่นที่อยู่ และสังคมดั้งเดิม (primitive) จะมีคำเรียกสีน้อยกว่าสังคมที่เจริญซึ่งมีการใช้คำเรียกสีที่ซับซ้อนและจำแนกละเอียดกว่า

Suwilai Premsrirat (1991 : 131-142) ศึกษาเรื่อง คำเรียกสีของผู้พูดภาษาขมุ ที่อำเภอเชียงของ และอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาโดยใช้อุปกรณ์หลายประเภท เช่น ตารางสี ดินสอ หนังสือที่มีสีสันต่าง ๆ และผ้า ผลการวิจัยพบว่า ภาษาขมามีคำเรียกสีทั้งหมด 11 คำ สามารถจัดเป็นคำเรียกสีปฐมภูมิ 5 คำ ดังนี้ *hiəŋ* สีดำ *kló:k* สีขาว *jim* สีแดง *liəŋ* สีเหลือง *cŋá:r* และ GRUE วิวัฒนาการคำเรียกสีอยู่ระยะที่ 4 สำหรับคำเรียกสีทุติยภูมิ 6 คำ ดังนี้ *ju:t* เฉดสีมืด *síəŋ* เฉดสีแดง *prí:c* เฉดสีน้ำตาล *pə:l* เฉดสีแดง เช่น ชมพู ม่วง *ló:c* เฉดสีเหลืองหรือสีเขียว และ *kló:k* เฉดสีเทาหรือสีฟ้า นอกจากนี้พบว่า กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยใช้วิธีการประสมคำเรียกสีเข้าด้วยกัน คือ ประสมคำเรียกสีปฐมภูมิกับคำเรียกสีปฐมภูมิ เช่น *cŋá:r hiəŋ* “สีเขียวดำ” ประสมคำเรียกสีปฐมภูมิกับคำเรียกสีทุติยภูมิ เช่น *jim ju:t* “สีแดงเข้ม” และ ประสมคำเรียกสีทุติยภูมิกับคำเรียกสีทุติยภูมิ เช่น *prí:c ju:t* “สีน้ำตาลเข้ม” นอกจากนี้ Suwilai ได้ตั้งข้อสังเกตว่าภาษาขมุ ไม่มีกลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยใช้คำเรียกสีของเฉพาะมาเป็นคำเรียกสี หรือใช้หน่วยขยายประสมกับคำเรียกสีเลย ในส่วนท้ายของบทความของ Suwilai กล่าวว่า คำเรียกสีหลาย ๆ ภาษา ในตระกูลมอญ-เขมร เช่น ภาษาเขมรถิ่นไทย (Northern Khmer) กูย ปรีย เวียดนาม เป็นต้น มักจะมีคำเรียกสำหรับประเภทสี GRUE กล่าวคือ คำเรียกสำหรับประเภทสีเขียว และประเภทสีน้ำตาลเงินจะใช้คำเดียวกัน และคำเรียกสำหรับประเภทสีเหลืองก็มักจะเป็นคำยืมจากภาษาไทย

มัทวีณี ตาและ (2552) ศึกษาเรื่อง การศึกษาคำเรียกสีในภาษามลายูถิ่นปัตตานี โดยศึกษาคำเรียกสีในภาษามลายูถิ่นปัตตานี เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน ในชุมชนวักฮัจ๊ะหะ และชุมชนวังเก่า ตำบลจะบังติกอ อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ส่วนการศึกษาสีในวัฒนธรรมของผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานี ใช้การสัมภาษณ์คนไทยเชื้อสายมลายูที่พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีที่เป็นคนดั้งเดิมของจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสอายุ 40 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง ผลการศึกษาพบว่า ผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีมีคำเรียกสีพื้นฐาน 7 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เขียว เหลือง น้ำเงิน เทา มีลำดับขั้นวิวัฒนาการอยู่ในระยะที่ 6 ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับทฤษฎีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ กล่าวคือคำเรียกสีพื้นฐานของผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีระยะที่ 1-5 มีลำดับขั้นวิวัฒนาการเป็นไปตามทฤษฎี แต่ขั้นวิวัฒนาการคำเรียกสีระยะที่ 6 ไม่พบคำเรียกสีน้ำตาลที่เป็นสีพื้นฐานกลับพบสีเทา ส่วนคำเรียกสีไม่พื้นฐานมี 2 ประเภท ได้แก่ 1. คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการเปรียบเทียบ 2. คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการประสมและขยายคำเรียกสี ด้านกลวิธีสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานตามโครงสร้างทางไวยากรณ์พบว่า มี 4 กลวิธี ได้แก่ 1. การซ้ำคำ 2. การประสมคำ 3. การขยายคำ และ 4. การขยายคำที่มีลักษณะโครงสร้างพิเศษ นอกจากนี้คำเรียกสีในวัฒนธรรมของผู้พูดภาษามลายูถิ่นปัตตานีสามารถสะท้อนผ่านเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อ และพิธีกรรมต่าง ๆ ได้

ชนานันท์ ตรงดี (2541) ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปคำเรียกสีของชนเผ่าชาวกู เก็บข้อมูลจากชาวกูจำนวน 4 คน ที่อาศัยอยู่ตามป่าเขาชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อพิสูจน์ว่าการจำแนกประเภทสีในภาษานี้มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะการรับรู้สิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของพวกเขาอย่างไร การศึกษารูปคำเรียกสีครั้งนี้ใช้แผ่นสีของบริษัทสยามกราฟฟิคเอเยนซีจำนวน 220 แผ่นสี ผลการศึกษาพบว่า ภาษาชาวกูมีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำ ได้แก่ /pə.l.hua/ สีขาว /bə.l.tek/ สีดำและสีที่มีด /pə.haŋ/ สีแดงสด /ta.hon/ สีออกแดง /hər.ʔvi/ สีเหลือง /bəl.ʔun/ สีเขียว สีน้ำเงิน นอกจากนี้พบว่า การสร้างคำเรียกสีในภาษาชาวกูมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการรับรู้ปรากฏการณ์ธรรมชาติ

พรทิพย์ ไชยรัตน์ (2544) ศึกษาเรื่อง คำเรียกสี: สะท้อนวัฒนธรรมและลักษณะของคนไทย พบว่า คำเรียกสีสามารถสะท้อนถึงความละเอียดอ่อนของคนไทยในการแยกความแตกต่างของสี

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญคือ วงศัพท์ที่มีจำนวนมากเพียงพอที่จะนำมาเรียกสิ่งที่แตกต่างกันได้ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้คำเรียกจึงเป็นกลุ่มคำที่น่าสนใจอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งสามารถสะท้อนถึงลักษณะทางวัฒนธรรมและนิสัยของคนไทยได้หลายอย่าง ดังนี้ 1. คำเรียกสะท้อนวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่แสดงให้เห็นว่าคนไทยมีความผูกพันกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และมีการประกอบอาชีพด้านกิจกรรม เช่น ม่วงเปลือกมังคุด ชมพูบานเย็น 2. คำเรียกสะท้อนลักษณะนิสัยของคนไทย ชื่นชมและชอบสิ่งที่สวยงามและมีคุณค่าต่าง ๆ เช่น เขียวมรกต แดงทับทิม 3. คำเรียกสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า คนไทยเป็นคนช่างสังเกต และมีความรู้สึกละเมียดละไม มีความละเอียดอ่อนในจิตใจทำให้เกิดคำที่ใช้เรียกชื่อสีหรือจำแนกสีอย่างมากมาย เช่น ฟ้าหม่น ฟ้าใส 4. คำเรียกที่ปรากฏในสำนวนภาษาหรือเป็นคำเปรียบเทียบจะสะท้อนความรู้สึกของคนไทยที่มีต่อสิ่งนั้นเห็นได้จากตัวอย่าง เช่น ใจดำเหมือนอีคา วิมานสีชมพู 5. คำเรียกสะท้อนค่านิยมของคนไทยในยุคต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี เช่น ฟ้าอาเจนตินา กังหันสีส้ม 6. คนไทยให้ความสำคัญกับคำเรียกเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมทางภาษาโดยใช้คำเรียกสีเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของสิ่งของต่าง ๆ เช่น เหลืองแดง ธรรมศาสตร์ ชมพูจุฬาลงกรณ์ 7. คำเรียกสะท้อนลักษณะของคนไทยในเรื่องการแยกแยะฐานะสิ่งดี สิ่งเลว มีค่า และไร้ราคา โดยนำคำเรียกสีที่ใช้เรียกสิ่งที่มีค่าไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่ดิ่งาม เช่น ผิวงามดั่งทองทา ใจดำเหมือนอีคา 8. คำเรียกสีสามารถสะท้อนวัฒนธรรมทางภาษา เช่น ในภาษาไทยมีการใช้คำเรียกสีเป็นจำนวนมาก และเป็นคำวิสามานยนามเรียกคนหรือสิ่งของ ใช้เป็นคำประสม เช่น มดแดง มดดำ ถั่วแดง ตาขาว 9. คำเรียกสีที่เป็นคำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศ โดยรู้จักนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม เช่น สิบรอนซ์ทอง สีโอลด์โรส เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้แสดงวัฒนธรรมที่มาจากคำเรียกสี

สาริตา อุ่นทานนท์ (2550) ศึกษาเรื่อง คำเรียกสีในภาษาลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคำเรียกสีพื้นฐาน คำเรียกสีไม่พื้นฐาน และวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาลาว รวมทั้งศึกษาความแตกต่างของการใช้คำเรียกสีระหว่างผู้ชายและผู้หญิง ผลการวิจัยพบว่า ภาษาลาวมีคำเรียกสีพื้นฐานจำนวน 12 คำ ได้แก่ ขาว ดำ แดง เขียว เหลือง ลีว ฟ้า ทอง เทา อิด บัว และแสด โดยคำเรียกสีไม่พื้นฐานมีกลวิธีการสร้างคำ 3 กลวิธี ได้แก่ 1. คำเรียกสีพื้นฐานประสมกับคำบอกความเข้มและความสว่างของสี 2. คำเรียกสีที่มาจากกรเรียกวัตถุสิ่งของ 3. คำเรียกสีพื้นฐานประสมกับคำเรียกสีพื้นฐาน ความแตกต่างสำหรับการใช้คำเรียกสีระหว่างผู้ชายและผู้หญิง พบว่า ผู้หญิงสามารถใช้

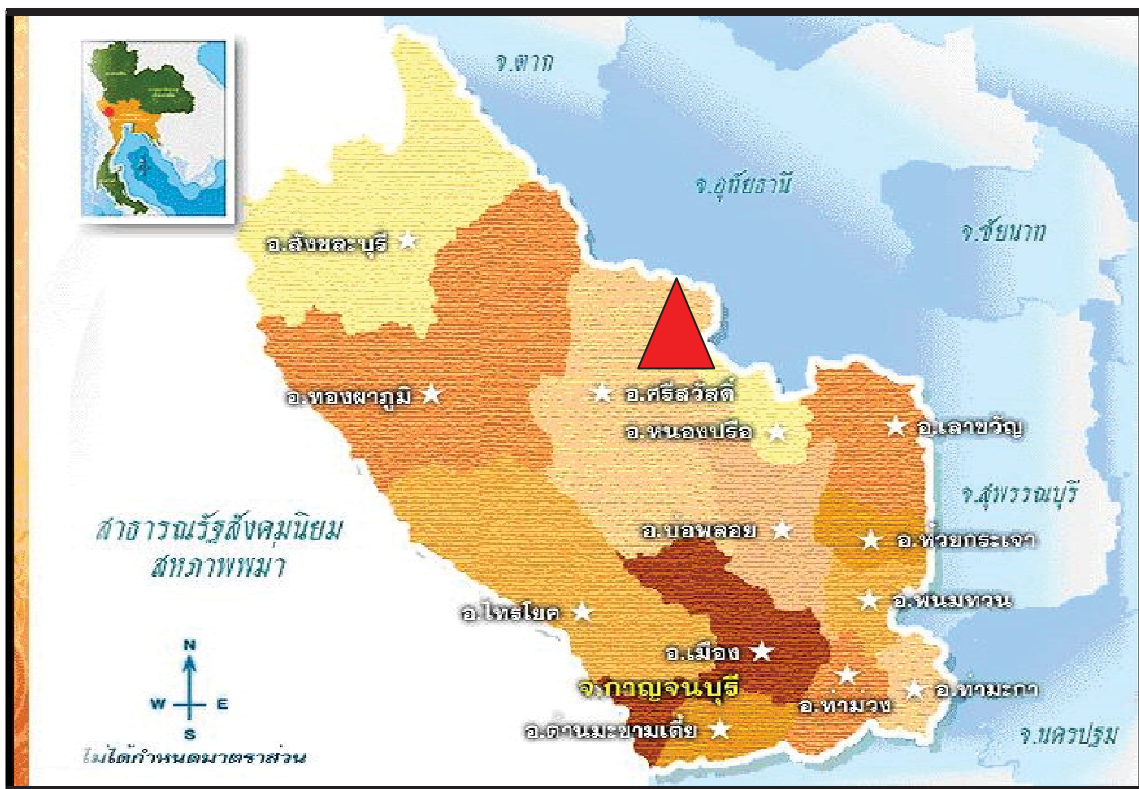
คำเรียกสิ่งพื้นฐานมากกว่าผู้ชาย แต่ผู้ชายสามารถใช้คำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน โดยเพิ่มคำบอกความเข้ม และความสว่างของสีได้มากกว่าผู้หญิง ในขณะที่ผู้หญิงใช้คำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน โดยเพิ่มคำที่มาจาก วัฒนธรรมชาติได้มากกว่าผู้ชาย

อารีย์ พรหมรอด (2553 : 92-118) ศึกษาเกี่ยวกับคำบอกสีแดง “hong” ในภาษาจีนปัจจุบัน เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา คำอธิบายความหมาย โครงสร้างคำ ความหมาย การใช้ และสำนวนที่มีคำบอกสีแดง ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้รวบรวมคำและสำนวนจากพจนานุกรมจำนวน 5 ฉบับ พบคำบอกสีแดง 185 คำ และสำนวน 146 สำนวน ผลการวิจัยพบว่าคำบอกสีแดง “hong” มีที่มา เกี่ยวเนื่องกับการทอผ้าไหมของชาวจีนในยุคโบราณ ความหมายเดิมหมายถึง “ผ้าไหมสีแดงออกขาว” หรือ “ผ้าไหมสีชมพู” จากความหมายเดิม “ผ้าไหมสีชมพู” แปลงความหมายไปเป็น ความหมายที่มีใช้อยู่ในภาษาจีนปัจจุบัน เช่น ความเป็นสิริมงคล ความสำเร็จ ความก้าวหน้า เป็นต้น ในการสื่อสารสีแดง “hong” สามารถใช้เป็นหน่วยคุณศัพท์ และหน่วยคำนามเพื่อประกอบกับ หน่วยคำอื่นสร้างคำประสมหรือสำนวน และสามารถใช้เป็นคำคุณศัพท์ทำหน้าที่ใน โครงสร้าง ประโยคได้

จากผลงานที่ผ่านมาได้มีผู้ศึกษาคำเรียกสีไว้มากพอสมควร เช่น คำเรียกสีจากสำนวน โวหาร คำเรียกสีจากพจนานุกรม คำเรียกสีที่สะท้อนจากวัฒนธรรม โดยได้มีการเลือกใช้เครื่องมือที่ แตกต่างกัน เช่น พจนานุกรม ดินสอสี แผ่นผ้า แผ่นสี วัฒนธรรมชาติ เป็นต้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย เลือกใช้เครื่องมือคือ แผ่นสี แผ่นผ้าในท้องถิ่น และวัฒนธรรมชาติ

3. ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ

จังหวัดกาญจนบุรีมีลักษณะทางภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขา มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 19,473 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือมีอาณาเขตติดกับอำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ทิศใต้ ติดกับอำเภอเมืองกาญจนบุรี ทิศตะวันออกติดกับอำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี อำเภอหนองปรือ และอำเภอป่าพลอย ทิศตะวันตกติดกับอำเภอไทรโยค และอำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ประกอบไปด้วย 13 อำเภอ คือ เมืองกาญจนบุรี ท่าม่วง ท่ามะกา ด่านมะขามเตี้ย ป่าพลอย พนมทวน ไทรโยค เลขาขวัญ ห้วยกระเจา หนองปรือ ศรีสวัสดิ์ ทองผาภูมิ และสังขละบุรี

ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดกาญจนบุรี

ที่มา : (แผนที่จังหวัดกาญจนบุรี, 2554)

ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์

ถิ่นฐานเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงอยู่บริเวณมองโกเลีย เมื่อกว่า 20,000 ปีมาแล้ว ต่อมาได้หนีภัยสงครามมาอยู่ที่ประเทศทิเบต และเมื่อถูกรุกรานจากกองทัพจีนก็ถอยลงมาทางใต้เรื่อย ๆ จนกระทั่งลงมาถึงดินแดนลุ่มแม่น้ำสาละวินในเขตพม่าต่อมาได้อพยพเข้าสู่สหภาพเมียนมาร์และประเทศไทย กะเหรี่ยงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยหนาแน่นในบริเวณภาคเหนือ และภาคตะวันตกของประเทศไทย การอพยพครั้งสำคัญของกะเหรี่ยงเกิดขึ้นในสมัยพระเจ้าอลองพญา กษัตริย์พม่าทำสงครามกับพวกมอญ พวกมอญพ่ายแพ้ถูกทหารพม่าฆ่าฟันล้มตายเป็นจำนวนมาก กะเหรี่ยงซึ่งเป็นมิตรกับมอญได้ให้ที่หลบภัยแก่พวกมอญ และกะเหรี่ยงเกรงภัยจากพม่าจึงอพยพหลบหนีตามพวกมอญเข้ามาสู่ไทยตั้งแต่นั้นมา และได้อพยพเข้าสู่ประเทศไทยครั้งใหญ่อีกครั้งในสมัยที่อังกฤษยึดพม่าได้ กะเหรี่ยงไม่ยอมอ่อนน้อมต่ออังกฤษจึงถูกปราบปรามจนต้องหนีเข้าสู่ประเทศไทย จากนั้นต่างก็แยกย้ายกันหาที่ตั้งถิ่นฐานใหม่ในประเทศไทยโดยแบ่งเป็นสองสาย สายที่หนึ่งตั้งหลัก

แหล่งอยู่ทางใต้คือจังหวัดกาญจนบุรี กระจาบคีรีขันธุ์ และเพชรบุรี สายที่สองตั้งรกรากอยู่ทาง ตะวันตกของจังหวัดแม่ฮ่องสอน คือจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน ตาก จนถึงกาญจนบุรี กะเหรี่ยงในประเทศไทยส่วนใหญ่อพยพมาจากสหภาพเมียนมาร์ จำนวนประชากรกะเหรี่ยงที่อาศัย อยู่ในสหภาพเมียนมาร์ 2.6 ล้านคน และในประเทศไทยประมาณ 400,000 คน กะเหรี่ยงในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 4 กลุ่มคือ กะเหรี่ยงสะกอ กะเหรี่ยงโปว์ กะเหรี่ยงคะยา และกะเหรี่ยงตองสู นอกจากนี้ยังมีกะเหรี่ยงกลุ่มเล็ก ๆ อีก 2 กลุ่ม คือ ปาดอง (กะเหรี่ยงคอยาว) และกะยอ (กะเหรี่ยงหู ยาว) (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ 2545: 12-14)

จังหวัดกาญจนบุรีมีชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว์หนาแน่นมากที่สุด พวกกะเหรี่ยงโปว์จะเรียก ตนเองว่า “พล่ง” “โพล่ง” “โพล่ว” หมายความว่า “คน” ชาวพม่าเรียกว่า “กะเหรี่ยงมอญ” คนไทย ภาคเหนือเรียกว่า “พล่อ” หรือ “โพล่ง” คนไทยบางกลุ่มเรียกว่า “ยางแดง” หรือ “กะเหรี่ยงยางแดง” ชาวกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรีนิยมอาศัยอยู่ตามป่าและเขตพรมแดนไทย-พม่า และนิยมตั้ง บ้านเรือนอยู่ตามหุบเขาที่มีต้นน้ำ ห้วย ลำธาร แม้ว่าชาวกะเหรี่ยงจะได้ชื่อว่าเป็นชาวเขา แต่ก็ไม่ได้ อาศัยอยู่บนที่สูงเสียทั้งหมด บางส่วนได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ในพื้นที่ราบเช่นเดียวกับประชาชนชาวไทย ชาวกะเหรี่ยงนิยมตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งถาวรไม่ย้ายถิ่นบ่อย ๆ และมีภูมิปัญญาในการจัดการ ทรัพยากรดินและแหล่งน้ำเป็นอย่างดี บ้านเรือนชาวกะเหรี่ยงนิยมสร้างเป็นบ้านยกพื้นมีชานบ้าน หรือใช้เสาสูงแม้ว่าอยู่บนที่สูงก็ตาม ต่างกับชาวเขาเผ่าอื่น ๆ ที่นิยมสร้างบ้านชั้นเดียวพื้นติดดิน หัวหน้าครอบครัวจะเป็นผู้เลือกสถานที่ที่จะปลูกบ้านโดยต้องได้รับความยินยอมจากญาติพี่น้อง หากหัวหน้าไปอาศัยอยู่กับญาติฝ่ายภรรยา ฝ่ายหญิงหรือฝ่ายภรรยาจะเป็นผู้เลือกสถานที่ปลูกบ้าน เองซึ่งมักจะปลูกใกล้ ๆ กับมารดา เมื่อเลือกทำเลได้แล้วก็จะทำพิธีเช่น ไหว้เจ้าที่และบรรพบุรุษเพื่อ เป็นการบอกเล่าขอใช้ที่ดิน เจ้าของบ้านจะอธิษฐานว่าตนจะปลูกบ้าน ขอให้อยู่เย็นเป็นสุขและ ขอให้ฝนดี หากฝนร้ายจะระงับการปลูกสร้างบ้านในที่นั้น แล้วหาที่อื่น ๆ ต่อไป (มณฑล คงแถวทอง 2538: 3-7)

กะเหรี่ยงโปว์มีลักษณะรูปร่างสูงประมาณ 5 ฟุต 4 นิ้ว ผู้หญิงมีรูปร่างเล็กกว่าผู้ชาย กะเหรี่ยงโปว์มีสีผิวแตกต่างกันตั้งแต่สีเหลืองไปจนถึงสีน้ำตาลคล้ำ หน้าแบน มีโหนกแก้ม ตาหยี เล็กน้อย จมูกแบนกว้างไม่มีสัน ผมสีดำ เหยียดตรง ผู้ชายชาวกะเหรี่ยงไม่นิยมไว้เครา ชาวกะเหรี่ยง นิยมเกี่ยวหมาก การแต่งกายจะแยกออกเป็นการแต่งกายของผู้ชาย และการแต่งกายของผู้หญิง โสด

ที่ผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว การปักลวดลายประดิษฐ์มีทั้งลวดลายในการถักทอซึ่งได้แฝงความหมายของลวดลายลงไป ส่วนเครื่องประดับนั้นมีต่างหู กิ๊บ ลูกบิด กำไลข้อมือ ชาวกะเหรี่ยงแต่ละกลุ่มจะมีเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะในด้านสีสันทัน แต่รูปแบบลักษณะการแต่งกายจะเหมือนกันคือ ผู้ชายนิยมใส่ชุดเสื้อสีแดงหรือสีขาว ใส่กางเกงทรงกระบอก ส่วนผู้หญิงที่เป็นโสดใส่เสื้อทรงกระสอบที่ทอด้วยผ้าฝ้ายสีขาว ส่วนผู้หญิงที่แต่งงานแล้วจะใส่ชุดเป็น 2 ส่วนคือ เสื้อคอวีสีแดงบนเสื้อจะมีการประดับด้วยลูกเดือยหรือปักด้วยด้ายหลากสี และผ้าชิ้นสีแดง ส่วนผู้ชายทั้งเด็กและผู้ใหญ่จะสวมเสื้อที่มีรูปแบบพื้นฐานเหมือนเสื้อตัวเดียวของผู้หญิง แต่ตัวเสื้อจะยาวคลุมสะโพก เสื้อของผู้ชายจะใช้ผ้าฝ้ายซึ่งมีพื้นสีขาวหรือแดง และตกแต่งริมเป็นลายเส้นตามยาวสีแดงเหลือง ขาวบ้างเล็กน้อย โสร่งของผู้ชายจะทอด้วยผ้าฝ้ายพื้นสีขาวหรือแดง (สุจริตลักษณ์ ติผดุง และสรินยา คำเมือง 2539 : 9-13)

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2545:19) กล่าวว่ากะเหรี่ยงโปว์เป็นผู้ที่ยึดมั่นในวัฒนธรรมของตนเป็นอย่างดี มีความเป็นอยู่เรียบง่าย อุปนิสัยซื่อสัตย์ ไม่มีการใช้อำนาจกดขี่ซึ่งกันและกัน เคารพผู้อาวุโส เคารพต่อกฎและสังคมของเผ่าพันธุ์ ยึดมั่นขนบธรรมเนียมศรัทธาเดียว ศักดิ์สิทธิ์ สังคมกะเหรี่ยงจะมีความมั่นคงเรื่องการแต่งงาน ไม่อนุญาตให้มีสามีหรือภรรยาหลายคน การหย่าร้างเป็นเรื่องไม่ปกติสำหรับสังคมกะเหรี่ยง ส่วนด้านวัฒนธรรมประเพณีจะมีตลอดทั้งปี ชาวกะเหรี่ยงทุกคนในหมู่บ้านจะต้องไปร่วมงานในวันเวลาที่กำหนด พื้นฐานของชาวกะเหรี่ยงนับถือผีและเชื่อเรื่องผีหรือวิญญาณ มีแนวคิดเรื่อง “ผู้มีอำนาจสูงสุด” (Supreme Being) “พระเจ้า” (Father God) และ “ผู้สร้างโลก” (Creator) “พระเจ้าผู้สร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ” (Master Creative Deity) แต่ผีหรือวิญญาณ (Spirits) ที่จะก่อให้เกิดอันตรายต้องเช่นไหว้ด้วยการฆ่าสัตว์ เพื่อให้ผีหรือวิญญาณสงบ ผีที่สำคัญที่สุดคือ ผีบรรพบุรุษ รองลงมาคือผีบ้าน และผีที่เป็นเจ้าของแผ่นดินและทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในแผ่นดิน เช่นในป่าเขา ลำน้ำ ไร่นา เป็นต้น ฉะนั้นจึงมีพิธีกรรมการไหว้ผีเพื่อขอให้ผีคุ้มครองและให้เพาะปลูกได้ผลผลิตเป็นจำนวนมาก โดยมีหัวหน้าหมู่บ้านเป็นผู้ประกอบพิธีกรรม

จังหวัดกาญจนบุรีมีกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์หลายพื้นที่ พบมากที่ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลกับผู้ออกภาษากะเหรี่ยงโปว์ ชาวกะเหรี่ยงโปว์ส่วนใหญ่ยังคงพูดภาษากะเหรี่ยงโปว์ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้เด็ก ๆ ในหมู่บ้านยังคงเรียนภาษาของตนจากครู

ชาวกะเหรี่ยงที่โรงเรียน การแต่งกายของชาวกะเหรี่ยง ไป้วยังคงแต่งชุดประจำเผ่าสามารถพบเห็นได้ทั่วไป โดยเฉพาะช่วงมีพิธีกรรม หรือวันสำคัญของชาวกะเหรี่ยงไป้วย

ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ

มอญเป็นชนชาติที่เจริญรุ่งเรืองมากที่สุดชาติหนึ่งในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ มีอารยธรรมและภาษาเป็นของตนเองมาแต่โบราณ อาณาจักรมอญตั้งอยู่บริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำอิระวดี ปัจจุบันอยู่ในเขตพม่าตอนล่าง (Lower Burma) ในช่วงเวลา 700 ปีของอาณาจักรมอญมักจะมีแต่ความไม่สงบเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งจากการรุกรานปราบปรามของพม่าและจากการแก่งแย่งอำนาจภายในเป็นเหตุให้อาณาจักรมอญตอนล่างล่มสลายลง ชนชาติมอญในปัจจุบันจึงมีสถานภาพเป็นเพียงกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ชาวมอญส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่ในบริเวณพม่าตอนล่าง อีกส่วนหนึ่งเข้ามาตั้งรกรากอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องมาจากปัญหาความไม่สงบในประเทศพม่า ชาวมอญเริ่มอพยพเข้าสู่ประเทศไทยตั้งแต่สมัยอยุธยา โดยอาศัยเส้นทางหลัก 3 ทาง คือ 1.ทางเหนือเข้ามาทางเมืองตากหรือระแหง ทางด่านแม่ละเมา 2.ทางใต้เข้ามาทางเมืองกาญจนบุรี ทางด่านเจดีย์สามองค์ และ 3.เข้ามาทางอุทัยธานีซึ่งอยู่ระหว่างสองทางแรก (มณฑล คงแถวทอง 2543: 202-203)

ศรีทธา ลาภวัฒนา (2546: 28) กล่าวว่าการตั้งหลักแหล่งที่อยู่อาศัยของชาวมอญส่วนใหญ่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ โดยเฉพาะแม่น้ำทางตอนเหนือของกรุงเทพฯ และตามลำน้ำแม่กลอง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ ในจังหวัดราชบุรี และอีกส่วนหนึ่งเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่แถบชานพระนครและบริเวณที่ติดต่อกับจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี ต่อมากลุ่มชนชาติมอญได้มีการกระจายตัวไปตามลำน้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง และจังหวัดกาญจนบุรี ลำพูน เชียงใหม่ สมุทรสาคร อุทัยธานี เพชรบุรี นครปฐม ฉะเชิงเทรา สุพรรณบุรี อยุธยา นครราชสีมา นครสวรรค์ ปราจีนบุรี เป็นต้น

จังหวัดกาญจนบุรีมีชุมชนมอญขนาดใหญ่ คือที่บ้านวังกะ ต่าบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี ชาวมอญที่อพยพเข้ามาอยู่ที่นี่เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2450 ต่อมาได้มีการกระจายตัวไปตั้งถิ่นฐานตามอำเภออื่น ๆ ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี เช่น ศรีสวัสดิ์ สังขละบุรี ไทรโยค บ่อพลอย เป็นต้น ชาวมอญเหล่านี้ทางราชการไทยจัดเป็นผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า และมีบางส่วนเป็นผู้หลบหนีเข้าเมือง

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนคือ เป็นเรือน ไม้เครื่องผูก ยกพื้นสูง หลังคาทรงจั่ว ใต้ถุน ไม้ไผ่และไม้เนื้อแข็ง มีบันลมหล่อม ฝาเพ็ชรม และมุงหลังคาด้วยจาก ปัจจุบันมีทั้งมุงด้วยสังกะสี และมุงด้วยกระเบื้อง การปลูกบ้านของชาวมอญต้องมีเกณฑ์ โลกตามที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา เริ่มตั้งแต่การเลือกเวลาที่จะปลูก และเลือกที่ดิน ตำแหน่งที่จะปลูก การขุดเสาเรือน การตั้งเสาเรือนให้ ต้องตามขนาดและสัดส่วนที่กำหนด บ้านมักประกอบด้วยนอกชาน ระเบียง ที่สำคัญที่สุดคือจะตั้ง เสาเรือนซึ่งเป็นเสาหลักต้นหนึ่งที่ตั้งหิ้งบูชาผีเรือน การปลูกบ้านของชาวมอญมักจะสร้างหันหน้า เรือนไปทางทิศเหนือ ทั้งนี้กล่าวกันว่าเป็นเพราะสมัยโบราณชาวมอญอพยพถิ่นมาทางทิศเหนือ เมื่อ มาอยู่ในที่ปัจจุบันจึงปลูกบ้านหันหน้าไปทางทิศเหนือ ด้วยเหตุที่แม่น้ำสายต่าง ๆ ในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีแนวจากเหนือไปได้ เมื่อเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ชาวมอญนิยมปลูกบ้านเรือนอยู่ริม แม่น้ำลำคลองและหันหน้าไปทางทิศเหนือจึงกลายเป็นต้องปลูกบ้านขวางแม่น้ำ (สุจริตลักษณ์ ศิผดุง และคณะ 2542: 10)

การแต่งกายของชาวมอญ ผู้ชายจะไว้ผมทรงเดียวกับผู้ชายไทยทั่วไป สวมเสื้อตามสมัย นิยมจากรุ่นเด็กจนสูงวัย เช่น เสื้อยืด เสื้อเชิ้ต เป็นต้น ส่วนผ้าถุงนั้นจะนุ่ง โสร่งหรือกางเกงขา กว้าง ขึ้นอยู่กับความนิยมและความสะดวกของแต่ละคน แต่ส่วนใหญ่แล้วชายสูงอายุมักนุ่ง โสร่ง ส่วนคน หนุ่มและเด็กมักนุ่งกางเกง หากมีประเพณีหรืองานเทศกาลต่าง ๆ ผู้ชายมอญนิยมนุ่ง โสร่งลายตา หมากrukหลากสีหรือเป็นสีพื้น ถ้าเป็นกางเกงขา กว้างจะมีทั้งชนิดขาสั้น สามส่วน และขายาว สีที่ นิยมคือสีน้ำตาล สีดำ และสีน้ำเงิน และสวมเสื้อคอพวงมาลัยสีพื้นเรียบหรือเป็นลายดอก นอกจากนี้ ยังใช้ผ้าซึ่งเรียกว่า “หยาดอะบัว” ส่วนใหญ่เป็นผ้าขาวม้า อีกแบบหนึ่งเป็นการพาดพันตัวเป็นสไบ เฉียง ผ้าที่ใช้ในงานเช่นนี้เรียกว่า “หะหริ่มโตะะ” ซึ่งมักปฏิบัติกันทุกคนเมื่อเวลาเข้าวัด เป็นการ แสดงความสุภาพและเคารพต่อพระภิกษุทั้งยังใช้เป็นผ้าปูรองกราบอีกด้วย ส่วนการแต่งกายของ ผู้หญิงปัจจุบันนิยมไว้ผมตามแบบสมัยนิยมมากขึ้น แต่ก็ยังมีบางส่วนที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ไว้คือ การเกล้าผมมวย โดยเฉพาะผู้สูงอายุยังคงไว้ผมยาวและเกล้าผมมวยกันทุกคน ที่ผมมวยจะประดับ ด้วยเครื่องประดับ 2 ชนิด คือ ชิ้นหนึ่งมีลักษณะคล้ายเกือกม้า เรียกว่า “อะนดซด” ใช้เสียบแนวตั้ง อีกชิ้นหนึ่งลักษณะคล้ายใบไผ่ เรียกว่า “หะเลียงซก” ใช้เสียบแนวนอน เวลาที่ไปงานบุญต่าง ๆ หญิงสาวชาวมอญจะประดับมวยผมด้วยดอกไม้หรือลูกปัดที่มีผู้ห้อยหลากสีสวยงาม เรียกว่า “แหมะแคว ปาวซก” สาวมอญจะสวมเสื้อคอกระเช้าหรือเสื้อสีพื้นคอปกมีกระดุมด้านหน้า หาก

เป็นงานพิธีในวัดมักจะใส่เสื้อคอปกพื้นสีขาว หากเป็นงานศพจะนุ่งผ้าถุงสีดำใส่เสื้อสีขาว การแต่งกายของผู้หญิงมอญจะต้องมีผ้าพาดไหล่สไบเฉียงนี้เรียกว่า “หะเหริมโตะ” เนื่องจากริมของผ้าสไบเฉียงนี้ปักแบบลายปักริมผ้าปูโตะซึ่งแต่ละคนจะมีหลายสี (สุจริตลักษณ์ คีฬดุง และคณะ 2542 : 13-14)

ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ

ชาวเผ่าขมุเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ตระกูลภาษามอญ-เขมร เป็นสาขาย่อยมอญ-เขมรเหนือ ลักษณะทั่วไปของชนเผ่าขมุคือมีผิวสีคล้ำ รูปร่างเล็ก มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี มีความอดทน ขยัน และเคร่งครัดต่อพิธีกรรมถือผีเป็นอย่างมาก เอกลักษณ์ประจำเผ่าคือ ภาษาพูด ประเพณีและวัฒนธรรม และความเชื่อ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2539: 5) กล่าวว่า คำว่า “ขมุ” แปลว่า “คน” ใช้เป็นชื่อและภาษาแต่เป็นคำที่ชาวขมุไม่นิยมใช้เมื่อพูดกับบุคคลภายนอก ชาวลาวเรียกชนเผ่าขมุสองคำคือ คำว่า “ข่า” หมายถึง ข่าทาสผู้รับใช้ ส่วนอีกคำหนึ่งคือ “ขมุ” ซึ่งเป็นคำที่ชนเผ่าขมุไม่ยอมรับ แต่ยอมรับอีกชื่อหนึ่งที่รัฐบาลลาวให้เรียก คือคำว่า “ลาวเทิง” หมายถึง ลาวบนพื้นที่สูง ทั้งนี้เพื่อแยกให้มีความแตกต่างจากคนลาวทั่วไปซึ่งใช้คำว่า “ลาวลุ่ม” ส่วนคำว่า “ลาวสูง” เป็นคำที่ใช้เรียกชาวเขาเผ่าอื่น ๆ

ชาวขมุเข้ามาอาศัยในประเทศไทยเมื่อใดไม่พบหลักฐานประวัติศาสตร์ที่ยืนยันได้ชัดเจน แต่สันนิษฐานว่า ชาวขมุกลุ่มแรกที่เข้ามาอาศัยในประเทศไทยในช่วงรัชกาลที่ 1 ได้พบการบันทึกเรื่องราวของชาวขมุครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 จากการที่ประเทศไทยยินยอมทำสนธิสัญญาบาวริงในปี พ.ศ. 2398 และผลของสนธิสัญญาบาวริงทำให้ประเทศไทยต้องยอมให้ชาวอังกฤษได้รับสัมปทานในการทำป่าไม้ ซึ่งในการนี้ต้องการแรงงานจำนวนมาก สนธิสัญญาดังกล่าวได้มีการขยายสิทธิสภาพนอกอาณาเขตของคนสัญชาติอังกฤษโดยหมายถึง คนในบังคับของอังกฤษ และได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ในดินแดนไทยเรื่อยมา นิพัทธเวช สืบแสง (2539 : 12) ชาวขมุตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ในพื้นที่กว้างในบริเวณตอนเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่บริเวณทางตอนเหนือของประเทศไทย เวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และทางใต้ของประเทศจีน ชาวขมุตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณที่สูงนิยมสร้างบ้านอยู่ตามชายเขา มีระดับสูงกว่าน้ำทะเล 2,500-3,000 ฟุต หมู่บ้านหนึ่งอาจมี 200 หลังคาเรือนขึ้นไป และอาศัยอยู่รวมกันหนาแน่น ชาวขมุนิยมสร้างบ้านบนพื้นที่ราบระหว่างหุบเขา เส้นทางเข้าหมู่บ้านต้องหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเพราะเชื่อว่าจะทำให้

คนในหมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข การสร้างบ้านเรือนของชาวขมุจะเลือกบริเวณใกล้แหล่งน้ำที่มีน้ำไหลอุดมสมบูรณ์ตลอดปี การตั้งหมู่บ้านมีลักษณะถาวร บ้านเรือนส่วนใหญ่เป็นกระท่อมหลังเล็ก ๆ หลังคาทำด้วยหญ้าแฝก สำหรับชาวขมุที่มีฐานะดีจะสร้างบ้านเรือนด้วยโครงสร้างที่แข็งแรง (สุวิไล เปรมศรีรัตน์ 2539: 7)

นิพัทธเวช สืบแสง (2539: 15) กล่าวว่าในประเทศไทยชาวขมุเป็นชนกลุ่มเล็ก ๆ พบในภาคเหนือ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนจังหวัดเชียงราย และจังหวัดน่านส่วนที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กระจุกกระจายอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย และจังหวัดเขตภาคกลาง เช่น สุพรรณบุรี กาญจนบุรี อุทัยธานี เป็นต้น ส่วนจังหวัดกาญจนบุรีมีกลุ่มชาติพันธุ์ขมุอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านเกาะบุค ตำบลหนองเป็ด อำเภอศรีสวัสดิ์ เพียงแห่งเดียวซึ่งเป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลกับผู้อพยพชาวขมุ ชาวขมุส่วนใหญ่ยังคงพูดภาษาขมุในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้เด็ก ๆ ในหมู่บ้านยังคงเรียนภาษาขมุ โดยมีคนแก่ที่มีความรู้ในหมู่บ้านเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ ให้แก่ผู้ที่สนใจศึกษาภาษาขมุ

สำหรับการแต่งกายของขมุ สุวิไล เปรมศรีรัตน์ (2539: 9) กล่าวว่า ชาวขมุส่วนมากไม่มีวัฒนธรรมในการทอผ้าใช้เอง ชาวขมุนิยมเสื้อผ้าสีดำ หรือสีคล้ำ การแต่งกายของผู้หญิงจะนุ่งซิ่นลายลงสีคล้ำ ๆ เสื้อสีดำตกแต่งด้วยด้ายสีและเหรียญเงินและโพกผ้าในเวลาทำงาน ในชีวิตประจำวันจะพบการแต่งกายเหล่านี้เฉพาะกลุ่มหญิงสูงอายุเท่านั้น ส่วนเด็กรุ่นใหม่จะนิยมแต่งกายแบบคนเมือง นอกจากนี้ชายและหญิงนิยมสักตามแขนและขา สำหรับเครื่องแต่งกายของผู้ชายนั้นในปัจจุบันไม่ต่างจากคนเมือง

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุทั้งในเรื่องวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ ผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐาน และกลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน และความเชื่อที่เกี่ยวกับการเลือกใช้สีในพิธีกรรมต่อไป ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวอาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกัน มีระบบนิเวศน์ที่คล้ายคลึงกันนั้นจะส่งผลต่อการสร้างคำเรียกสีหรือไม่

บทที่ 3

คำเรียกสีในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ

การศึกษาเรื่องคำเรียกสีในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์คำเรียกสีจากผู้บอกภาษา 24 คน โดยแบ่งเป็นผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี 6 คน ผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์ 6 คน ผู้บอกภาษามอญ 6 คน และผู้บอกภาษาขมุ 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคำเรียกสี ได้แก่ แผนภูมิสีของบริษัท สยามกราฟฟิคเอเจนซี จำกัดจำนวน 241 แผ่นสี แผ่นผ้าในท้องถิ่น 20 แผ่น และสิ่งของต่าง ๆ ตามธรรมชาติ ได้แก่ ผัก ผลไม้ ดอกไม้ เครื่องเทศ และสิ่งของเครื่องใช้ จำนวน 40 ชิ้น รวมทั้งสิ้น 301 ชิ้น การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำเรียกสีในบทนี้ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ คำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐาน และคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ดังนี้

1. คำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐาน

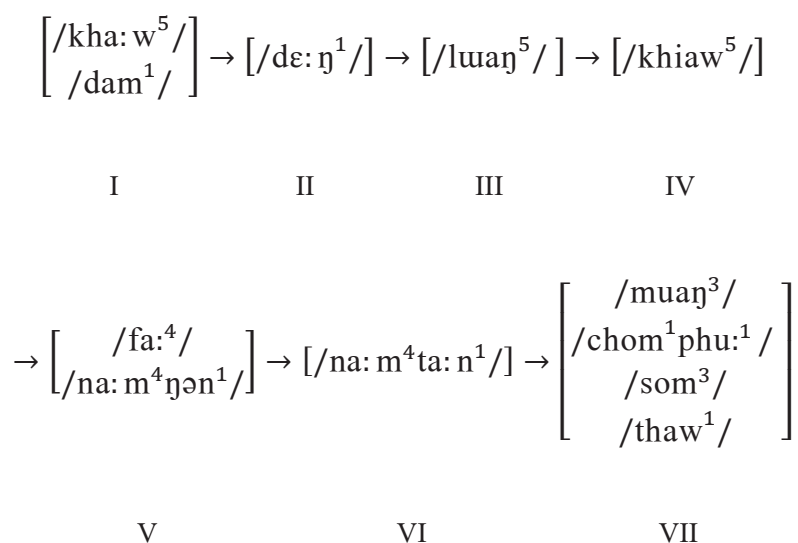
1.1 คำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี

1.1.1 คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี

จากการใช้เกณฑ์การวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี สัมภาษณ์ผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีซึ่งอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านหม่องกระแตหะ ตำบลท่ากระดาน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานตามทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ จากผลการศึกษาพบคำเรียกสีพื้นฐาน 12 คำ ได้แก่ /kha:w^s/ “ขาว” /dam¹/ “ดำ” /de:ŋ¹/ “แดง” /luɑŋ^s/ “เหลือง” /khiaw^s/ “เขียว” /fa:⁴/ “ฟ้า” /na:m⁴ŋɑn¹/ “น้ำเงิน” /na:m⁴ta:n¹/ “น้ำตาล” /muɑŋ³/ “ม่วง” /chom¹phu:¹/ “ชมพู” /som³/ “ส้ม” และ /thaw¹/ “เทา”

1.1.2 วิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี

ในหัวข้อนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทฤษฎีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ โดยนำคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีจำนวน 12 คำมาเรียงตามลำดับก่อนหลังว่ามีวิวัฒนาการเป็นไปตามทฤษฎีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานหรือไม่ ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี

จากแผนภูมิที่ 2 ผู้วิจัยพบคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี 12 คำ ซึ่งมีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ในระยะที่ 7 ได้แก่ ระยะที่ 1 พบคำเรียกสีขาว และสีดำ ระยะที่ 2 พบคำเรียกสีแดง ระยะที่ 3 พบคำเรียกสีเหลือง ระยะที่ 4 พบคำเรียกสีเขียว ระยะที่ 5 พบคำเรียกสีฟ้า และสีน้ำเงิน ระยะที่ 6 พบคำเรียกสีน้ำตาล และระยะที่ 7 พบคำเรียกสีม่วง สีชมพู สีส้ม และสีเทา จึงสันนิษฐานว่าคำเรียกสีทั้ง 12 คำดังกล่าวนี้พัฒนาไปตามวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานไปถึงระยะที่ 7 ตามที่เบอร์ลินและเคย์ได้เสนอไว้

1.2 คำเรียกศัพท์พื้นฐานและวิวัฒนาการคำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์

1.2.1 คำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลคำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์ โดยสัมภาษณ์ผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์ซึ่งอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านเขาเหล็ก ตำบลเขาโจด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบคำเรียกศัพท์พื้นฐานจำนวน 7 คำ ได้แก่ /ʔwa⁴/ “ขาว” /θai²/ “ดำ” รวมถึงสีที่มีด /wo³/ “แดง” /ji²/ “เขียว” /bo³/ “เหลือง” รวมถึงสีส้ม สีออกเหลืองและสีน้ำตาลอ่อน /la²/ “ฟ้า” รวมถึงสีน้ำเงิน /ɲiu²/ “ชมพู” รวมถึงสีม่วง

1.2.2 วิวัฒนาการของคำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์

จากข้อมูลคำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์ที่พบคำเรียกศัพท์พื้นฐานจำนวน 7 คำ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างแผนภูมิวิวัฒนาการคำเรียกศัพท์พื้นฐาน ดังนี้

$$\left[\begin{array}{l} /ʔwa^4/ \\ /θai^2/ \end{array} \right] \rightarrow [wo^3/] \rightarrow [bo^3/] \rightarrow [ji^2/] \rightarrow [la^2/] \rightarrow [ɲiu^2/]$$

I

II

III

IV

V

VI

แผนภูมิที่ 3 วิวัฒนาการคำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์

จากข้อมูลคำเรียกศัพท์ในแผนภูมิที่ 3 พบคำเรียกศัพท์พื้นฐานของภาษากะเหรี่ยงโปว์จำนวน 7 คำ มีวิวัฒนาการคำเรียกศัพท์พื้นฐานอยู่ระยะที่ 6 วิวัฒนาการคำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์ไม่ได้เป็นไปตามวิวัฒนาการคำเรียกศัพท์พื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ กล่าวคือระยะที่ 1 พบคำเรียกศัพท์ขาว และสีดำ ระยะที่ 2 พบคำเรียกศัพท์แดง ระยะที่ 3 พบคำเรียกศัพท์เหลือง ระยะที่ 4 พบคำเรียกศัพท์เขียว ระยะที่ 5 พบคำเรียกศัพท์ฟ้า และสีน้ำเงิน ระยะที่ 1 ถึง 5 ผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์สามารถระบุคำเรียกศัพท์พื้นฐานได้อย่างแม่นยำและตรงตามวิวัฒนาการคำเรียกศัพท์พื้นฐาน แต่เมื่อคำเรียกศัพท์พื้นฐานของภาษากะเหรี่ยงโปว์พัฒนามาถึงระยะที่ 6 กลับเป็นสีชมพู ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่

เบอร์ลินและเคย์ได้ศึกษาวิวัฒนาการสร้างคำเรียกสีไว้ว่า คำเรียกสีพื้นฐานระยะที่ 6 จะต้องเป็นสีน้ำตาล และระยะที่ 7 เป็นสีม่วง สีส้ม สีชมพู และสีเทา

1.3 คำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานในภาษามอญ

1.3.1 คำเรียกสีพื้นฐานในภาษามอญ

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลคำเรียกสีพื้นฐานในภาษามอญ โดยสัมภาษณ์ผู้บอกภาษามอญอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านปากนาสวน ตำบลนาสวน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยพบคำเรียกสีพื้นฐานจำนวน 4 คำ ได้แก่ /pu/ “ขาว” /pa cɔk/ “ดำ” รวมถึงสีน้ำตาลแก่และสีที่มีด /daj/ “แดง” รวมถึงสีชมพูเข้ม /ɲiak/ “เขียว” รวมถึงสีฟ้าแก่และสีน้ำเงิน

1.3.2 วิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานในภาษามอญ

จากข้อมูลคำเรียกสีพื้นฐานในภาษามอญที่พบคำเรียกสีพื้นฐานจำนวน 4 คำ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างแผนภูมิวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐาน ดังนี้

$$\left[\begin{array}{l} /pu/ \\ /pacɔk/ \end{array} \right] \rightarrow [/daj/] \rightarrow [/ɲiak/]$$

I

II

III

แผนภูมิที่ 4 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษามอญ

จากข้อมูลคำเรียกสีในแผนภูมิที่ 4 พบคำเรียกสีพื้นฐานจำนวน 4 คำ วิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 3 คำเรียกสีพื้นฐานในภาษามอญเป็นไปตามวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ กล่าวคือระยะที่ 1 พบคำเรียกสีขาว และสีดำ ระยะที่ 2 พบคำเรียกสีแดง และระยะที่ 3 พบคำเรียกสีเขียว

1.4 คำเรียกสีพื้นฐานและวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาขมุ

1.4.1 คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาขมุ

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาขมุ โดยสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาขมุอาศัยอยู่ที่หมู่บ้านเกาะบูก ตำบลหนองเป็ด อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี พบคำเรียกสีพื้นฐานจำนวน 5 คำ ได้แก่ /klo:k/ “ขาว” /hiəŋ/ “ดำ” สีเทาแก่ สีน้ำตาลแก่รวมถึงสีที่มีด /jim/ “แดง” รวมถึงสีชมพูและสีม่วง /ɕa:r/ “เหลือง” รวมถึงสีส้มและสีน้ำตาลอ่อน /khiaw/ “เขียว” และสีน้ำเงิน โดยเรียงตามลำดับก่อนและหลัง ดังนี้

1.4.2 วิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาขมุ

จากข้อมูลคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาขมุ พบคำเรียกสีพื้นฐานจำนวน 5 คำ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างแผนภูมิวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐาน ดังนี้

$$\begin{matrix} [/klo:k/] \\ [/hiəŋ/] \end{matrix} \rightarrow [/jim/] \rightarrow [/ɕa:r/] \rightarrow [/khiaw/]$$

I

II

III

IV

แผนภูมิที่ 5 วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาขมุ

ข้อมูลคำเรียกสีจากแผนภูมิที่ 5 พบคำเรียกสีพื้นฐานจำนวน 5 คำ วิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 4 และเป็นไปตามวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ กล่าวคือระยะที่ 1 พบคำเรียกสีขาว และสีดำ ระยะที่ 2 พบคำเรียกสีแดง ระยะที่ 3 พบคำเรียกสีเหลือง ระยะที่ 4 พบคำเรียกสีเขียว

การเปรียบเทียบคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ

คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมามีจำนวนมากน้อยไม่เท่ากัน แสดงให้เห็นว่าผู้พูดภาษาดังกล่าวมีการจำแนกสีจากแผนภูมิสี แผ่นผ้า และวัตถุสิ่งของในธรรมชาติแตกต่างกัน คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาดังกล่าวจึงมีจำนวนแตกต่างกันดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ

ภาษา	จำนวนคำเรียกสีพื้นฐาน
ไทยถิ่นกาญจนบุรี	12
กะเหรี่ยงโปว์	7
มอญ	4
ขมุ	5

การที่ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมามีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานแตกต่างกันจึงทำให้มีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ในระยะที่ต่างกัน กล่าวคือภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีมีคำเรียกสีพื้นฐานมากถึง 12 คำ ได้แก่ /kha:w⁵/ “ขาว” /dam¹/ “ดำ” /de:ŋ¹/ “แดง” /luɑŋ⁵/ “เหลือง” /khiaw⁵/ “เขียว” /fa:⁴/ “ฟ้า” /na:m⁴ŋəŋ¹/ “น้ำเงิน” /na:m⁴ta:n¹/ “น้ำตาล” /muɑŋ³/ “ม่วง” /chom¹phu:¹/ “ชมพู” /som³/ “ส้ม” และ /thaw¹/ “เทา” รองลงมาคือภาษากะเหรี่ยงโปว์มีคำเรียกสีพื้นฐาน 7 คำ ได้แก่ /?wa:⁴/ “ขาว” /θai:²/ “ดำ” รวมถึงสีที่มีด /wo:³/ “แดง” /ji:²/ “เขียว” /bɔ:³/ “เหลือง” รวมถึงสีส้ม สีออกเหลือง และสีน้ำตาลอ่อน /la:²/ “ฟ้า” รวมถึงสีน้ำเงิน /ŋiu:²/ “ชมพู” รวมถึงสีม่วง ส่วนภาษาขมุและภาษามอญมีจำนวนคำเรียกสีที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือภาษาขมามีคำเรียกสีพื้นฐาน 5 คำ ได้แก่ /klo:k/ “ขาว” /hiəŋ/ “ดำ” สีเทาแก่ สีนน้ำตาลแก่รวมถึงสีที่มีด /jim/ “แดง” รวมถึงสีชมพูและสีม่วง /cŋa:r/ “เหลือง” รวมถึงสีส้มและสีน้ำตาลอ่อน /khiaw/ “เขียว” และสีน้ำเงิน สำหรับภาษามอญพบคำ

เรียกสีพื้นฐานน้อยที่สุด 4 คำ ได้แก่ /pu/ “ขาว” /pa cɔk/ “ดำ” รวมถึงสีน้ำตาลแก่และสีที่มีด
/daj/ “แดง” รวมถึงสีชมพูเข้มและสีม่วง /ɲiak/ “เขียว” รวมถึงสีฟ้าแก่และสีน้ำเงิน

จากการศึกษาข้อมูลจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ
และขมุ ผู้วิจัยนำมาสร้างตารางแสดงการเปรียบเทียบวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์

มอญ และขมุ

ภาษา ระยะ	ไทยถิ่นกาญจนบุรี	กะเหรี่ยงโปว์	มอญ	ขมุ
ระยะที่ 1	/kha:w ⁵ / /dam ¹ /	/ʔwa ⁴ / /θai ² /	/pu/ /pacɔk/	/hiəŋ/ /klo:k/
ระยะที่ 2	/dɛ:ŋ ¹ /	/wo ³ /	/daj/	/jim/
ระยะที่ 3	/luəŋ ⁵ /	/bo ³ /	/ɲiak/	/cɲar/
ระยะที่ 4	/khiaw ⁵ /	/ji ² /	-	/khiaw/
ระยะที่ 5	/fa: ⁴ / /na:m ⁴ ŋəŋ ¹ /	/la ² /	-	-
ระยะที่ 6	/na:m ⁴ ta:n ¹ /	/ɲiu ² /	-	-
ระยะที่ 7	/muəŋ ³ / /chom ¹ phu: ¹ / /som ³ / /thaw ¹ /		-	-

จากการเปรียบเทียบวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์
มอญ และขมุพบว่า ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีมีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 7 คือมีคำ
เรียกสีขาว สีดำ สีแดง สีเหลือง สีเขียว สีฟ้า สีน้ำเงิน สีน้ำตาล สีชมพู สีม่วง สีชมพู สีส้ม และสีเทา
ภาษากะเหรี่ยงโปว์มีวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 6 คือมีคำเรียกสีขาว สีดำ สีแดง สี
เหลือง สีฟ้า และสีชมพู

ส่วนภาษามอญมีคำเรียกสีพื้นฐาน 4 คำ วิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 3 คือ มีคำเรียกสีขาว สีดำ สีแดง และสีเขียว และภาษาขมุมีคำเรียกสี 5 คำ วิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 4 คือมีคำเรียกสีขาว สีดำ สีแดง สีเหลือง สีเขียว

จากข้อมูลวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุพบว่า ระยะที่ 1-2 ของทุก ๆ ภาษามีวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานเหมือนกันคือมีคำเรียกสีขาว สีดำ และสีแดง แต่หลังจากระยะที่ 2 ไปแล้วคำเรียกสีแต่ละภาษามีวิวัฒนาการที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ และขมุมีสีคำเรียกสีเหลือง และสีเหลืองจัดอยู่ในวิวัฒนาการระยะที่ 3 แต่ภาษามอญเป็นคำเรียกสีเขียวและจัดอยู่ในวิวัฒนาการของคำเรียกสีพื้นฐานระยะที่ 3 ซึ่งเป็นระยะที่สิ้นสุดของภาษามอญ ส่วนภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีมีวิวัฒนาการต่อไปถึงระยะที่ 7 ซึ่งสูงกว่าภาษาอื่น ๆ ส่วนภาษากะเหรี่ยงโปว์รองลงมาคือมีวิวัฒนาการถึงระยะที่ 6 และภาษาขมุมีวิวัฒนาการถึงระยะที่ 4

2. คำเรียกสีไม่พื้นฐาน

การนำเสนอคำเรียกสีไม่พื้นฐาน ผู้วิจัยพิจารณากลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานจากข้อมูลคำเรียกสีในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ สามารถจำแนกกลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานได้ 6 กลวิธีใหญ่ ดังนี้

2.1 หน่วยหลัก* (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน)

คือการนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำเรียกสีพื้นฐาน โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานจะปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานจะปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก

* หน่วยหลัก คือ คำที่แสดงความหมายเด่น ได้แก่ คำเรียกสีพื้นฐาน คำเรียกสีที่มาจากพืช สัตว์ ธรรมชาติ ธาตุ โลหะ และสิ่งอื่น ๆ หน่วยรอง คือ คำที่นำมาประกอบหน่วยหลักซึ่งจะแสดงความหมายต่างออกไป คำที่สามารถเป็นหน่วยรอง ได้แก่ คำเรียกสีพื้นฐาน และคำเรียกสีที่มาจากคำเรียกสี สัตว์ ธรรมชาติ ธาตุ โลหะ และสิ่งอื่น ๆ คำขยายที่บ่งบอกถึงลักษณะของเจดสี ได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ และมอญ คำขยายจะปรากฏหลังหน่วยหลัก แต่ภาษาขมุ คำขยายบางคำจะปรากฏหน้าหน่วยหลัก

2.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยาย)

คือการนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำขยาย โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำขยายปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก

2.3 หน่วยรอง (คำขยาย) + หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน)

คือการนำคำขยายประกอบคำเรียกสีพื้นฐาน โดยมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำขยายปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก

2.4 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + คำเชื่อม + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน)

คือการนำคำเชื่อมมาเชื่อมระหว่างคำเรียกสีพื้นฐาน โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่ข้างหน้ามีคำเชื่อมปรากฏอยู่กลาง และมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก

2.5 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

คือการนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำเรียกสิ่งของเฉพาะ โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำเรียกสิ่งของเฉพาะปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการสร้างคำลักษณะนี้จะแสดงความหมายทั้งหน่วยหลักและหน่วยรอง

2.6 หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

คือการนำคำเรียกพืช สัตว์ ธรรมชาติ ธาตุโลหะ และสิ่งของมาเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน คำเรียกสีที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก

2.1 คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี

ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีมีกลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 5 กลวิธี ดังนี้

2.1.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + คำเรียกสีพื้นฐาน

การนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำเรียกสีพื้นฐาน โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่

พื้นฐานที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 6.42 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/dɛ:ŋ¹ dam¹/	แดงดำ
/na:m⁴ta:n¹dɛ:ŋ¹/	น้ำตาลแดง
/kha:w⁵luɑŋ⁵/	ขาวเหลือง
/dɛ:ŋ¹som³/	แดงส้ม
/muɑŋ³dam¹/	ม่วงดำ
/khiaw⁵luɑŋ⁵/	เขียวเหลือง
/luɑŋ⁵som³/	เหลืองส้ม

2.1.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยาย)

คือการนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำขยาย โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำขยายปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก

คำขยายเพื่อบอกความเข้มจางของสีที่พบในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ได้แก่ คำว่า /ʔɔ:n²/ “อ่อน” /kɛ:²/ “แก่” /khlam⁴/ “คล้ำ” /sot²/ “สด” /mon²/ “หม่น” คำขยายดังกล่าวไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำเรียกสีพื้นฐานได้ทุกสี ดังนี้

2.1.2.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการนำคำขยายเพื่อลดความเข้มของสี ใช้คำว่า /ʔɔ:n²/ “อ่อน” มาประกอบหลังคำเรียกสีพื้นฐาน จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 6.42 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/chom¹phu:ʔɔ:n²/	ชมพูอ่อน

คำเรียกสี	ความหมาย
/luan ⁵ ʔɔ:n ² /	เหลืองอ่อน
/khiaw ⁵ ʔɔ:n ² /	เขียวอ่อน
/fa: ⁴ ʔɔ:n ² /	ฟ้าอ่อน
/na:m ⁴ ta:n ¹ ʔɔ:n ² /	น้ำตาลอ่อน
/muan ³ ʔɔ:n ² /	ม่วงอ่อน
/som ³ ʔɔ:n ² /	ส้มอ่อน

จากการศึกษาพฤติกรรมการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ไม่พบคำขยาย คำว่า /ʔɔ:n²/ “อ่อน” หลังคำเรียกสี /dam¹/ “ดำ” /de:ŋ¹/ “แดง” /kha:w³/ “ขาว” /thaw¹/ “เทา” และ /na:m⁴ŋon¹/ “น้ำเงิน”

2.1.2.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (แก่)

พฤติกรรมการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการใช้คำขยายเพื่อเพิ่มความเข้มของ สีใช้คำว่า /kɛ:²/ “แก่” มาประกอบหลังคำเรียกสีพื้นฐาน จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้าง โดยกวิธีดังกล่าวจำนวน 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.33 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/de:ŋ ¹ kɛ: ² /	แดงแก่
/luan ⁵ kɛ: ² /	เหลืองแก่
/khiaw ⁵ kɛ: ² /	เขียวแก่
/na:m ⁴ ŋon ¹ kɛ: ² /	น้ำเงินแก่
/fa: ⁴ kɛ: ² /	ฟ้าแก่
/na:m ⁴ ta:n ¹ kɛ: ² /	น้ำตาลแก่
/muan ³ kɛ: ² /	ม่วงแก่

คำเรียกสี	ความหมาย
/som ³ ke: ² /	สีส้มแก่

จากการศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ไม่พบคำขยาย คำว่า /ke:²/ “แก่” หลังคำเรียกสี /kha:w⁵/ “ขาว” /dam¹/ “ดำ” /thaw¹/ “เทา” และ /chom¹phu:¹/ “ชมพู”

2.1.2.3 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คล้ำ)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการใช้คำขยายเพื่อเพิ่มความเข้มของ สีใช้คำว่า /khlam⁴/ “คล้ำ” มาประกอบหลังคำเรียกสีพื้นฐาน จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่ สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.75 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/de:ŋ ⁴ khlam ⁴ /	แดงคล้ำ
/na:m ⁴ ta:n ¹ khlam ⁴ /	น้ำตาลคล้ำ
/muang ³ khlam ⁴ /	ม่วงคล้ำ

จากการศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ไม่พบ คำขยาย คำว่า /khlam⁴/ “คล้ำ” หลังคำเรียกสี /kha:w⁵/ “ขาว” /dam¹/ “ดำ” /luang⁵/ “เหลือง” /khiaw⁵/ “เขียว” /na:m⁴ŋon¹/ “น้ำเงิน” /fa:⁴/ “ฟ้า” /na:m⁴ta:n¹/ “น้ำตาล” /chom¹phu:¹/ “ชมพู” /som³/ “ส้ม” และ /thaw¹/ “เทา”

2.1.2.4 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (สด)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการใช้คำขยายเพื่อเพิ่มความเข้มของ สีใช้คำว่า /sot²/ “สด” มาประกอบหลังคำเรียกสีพื้นฐาน จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้าง โดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.50 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/dɛ:ŋ ¹ sot ² /	แดงสด
/luɑŋ ⁵ sot ² /	เหลืองสด
/khiaw ⁵ sot ² /	เขียวสด
/fa: ⁴ sot ² /	ฟ้าสด
/chom ¹ phu: ¹ sot ² /	ชมพูสด
/som ³ sot ² /	ส้มสด

จากการศึกษาทวิวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีไม่พบคำขยาย คำว่า /sot²/ “สด” หลังคำเรียกสี /kha:w⁵/ “ขาว” /dam¹/ “ดำ” /na:m⁴ŋon¹/ “น้ำเงิน” /na:m⁴ta:n¹/ “น้ำตาล” /muɑŋ³/ “ม่วง” และ /thaw¹/ “เทา”

2.1.2.5 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (หม่น)

ทวิวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการใช้คำขยายเพื่อบอกลักษณะของเฉดสีใช้คำว่า /mon²/ “หม่น” มาประกอบหลังคำเรียกสีพื้นฐาน จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยทวิวิธีดังกล่าวจำนวน 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.58 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/kha:w ⁵ mon ² /	ขาวหม่น
/luɑŋ ⁵ mon ² /	เหลืองหม่น
/khiaw ⁵ mon ² /	เขียวหม่น
/fa: ⁴ mon ² /	ฟ้าหม่น
/chom ¹ phu: ¹ mon ² /	ชมพูหม่น

จากการศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีไม่พบคำขยาย คำว่า /mon²/ “หม่น” หลังคำเรียกสี /dam¹/ “ดำ” /de:ŋ¹/ “แดง” /na:m⁴ŋon¹/ “น้ำเงิน” /na:m⁴ta:n¹/ “น้ำตาล” /muang³/ “ม่วง” /som³/ “ส้ม” และ /thaw¹/ “เทา”

2.1.3 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + คำเชื่อม + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน)

คือการนำคำเชื่อมมาเชื่อมระหว่างคำเรียกสีพื้นฐาน โดยมีหน่วยหลักเป็นคำเรียกสีพื้นฐานซึ่งปรากฏอยู่ข้างหน้ามีคำเชื่อมปรากฏอยู่กลาง และมีหน่วยรองเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการใช้คำเชื่อมคำว่า /ʔom¹/ “อม” เชื่อมระหว่างคำเรียกสีพื้นฐานเพื่อบอกลักษณะของเจดสี จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.33 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/kha:w ⁵ ʔom ¹ de:ŋ ¹ /	ขาวอมแดง
/khiaw ⁵ ʔom ¹ luang ³ /	เขียวอมเหลือง
/fa: ⁴ ʔom ¹ khiaw ⁵ /	ฟ้าอมเขียว
/na:m ⁴ ta:n ¹ ʔom ¹ muang ³ /	น้ำตาลอมม่วง
/de:ŋ ¹ ʔom ¹ luang ³ /	แดงอมเหลือง
/muang ³ ʔom ¹ thaw ¹ /	ม่วงอมเทา
/fa: ⁴ ʔom ¹ muang ³ /	ฟ้าอมม่วง
/muang ³ ʔom ¹ chom ¹ phu: ¹ /	ม่วงอมชมพู

จากการศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีไม่พบคำขยาย คำว่า /ʔom¹/ “อม” หลังคำเรียกสี /dam¹/ “ดำ” /na:m⁴ŋon¹/ “น้ำเงิน” /som³/ “ส้ม” และ /thaw¹/ “เทา”

2.1.4 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

คือการนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำเรียกสิ่งของเฉพาะ โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้า และมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำเรียกสิ่งของเฉพาะปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายทั้งหน่วยหลักและหน่วยรอง สามารถแบ่งเป็นกลวิธีย่อยได้ 2 กลวิธี ดังนี้

2.1.4.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการใช้คำเรียกสีพื้นฐานนำมาประกอบกับคำเรียกพืชหรือส่วนของพืช จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 18 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.51 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/chom ¹ phu: ¹ ba:n ¹ jen ¹ /	ชมพูบานเย็น
/luan ⁵ kha ¹ min ³ /	เหลืองขมิ้น
/luan ⁵ phlaj ¹ /	เหลืองไพล
/khiaw ⁵ to: ¹ ŋ ¹ /	เขียวตอง
/muan ³ khra:m ¹ /	ม่วงคราม
/muan ³ met ⁴ ma ⁴ pra: ¹ ŋ ¹ /	ม่วงเม็ดมะปราง
/muan ³ plwak ² man ¹ khut ⁴ /	ม่วงเปลือกมังคุด
/khiaw ⁵ baj ¹ phaj ¹ /	เขียวใบไผ่
/luan ⁵ baj ¹ phaj ¹ /	เหลืองใบไผ่
/luan ⁵ ma ⁴ la ⁴ ko: ¹ suk ² /	เหลืองมะละกอสุก
/de: ¹ ŋ ¹ nua ⁴ ma ⁴ tu:m ¹ /	แดงเนื้อมะตูม
/khiaw ⁵ lu:k ³ phrik ⁴ suk ² /	เขียวลูกพริกสุก
/som ³ ma:k ² suk ² /	ส้มหมากสุก
/luan ⁵ do:k ² da:w ¹ ruan ¹ /	เหลืองดอกดาวเรือง

คำเรียกสี	ความหมาย
/khiaw ⁵ ma ⁴ kru:t ² /	เขียวมะกรูด
/luan ⁵ ma ⁴ na:w ¹ /	เหลืองมะนาว
/khiaw ⁵ ma ⁴ na:w ¹ /	เขียวมะนาว
/muan ³ kli:p ² bua ¹ /	ม่วงกลีบบัว

2.1.4.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยการใช้คำเรียกสีพื้นฐานนำมาประกอบกับคำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์ จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.58 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/de:ŋ ¹ luat ³ nok ⁴ /	แดงเลือดนก
/de:ŋ ¹ luat ³ mu: ⁴ /	แดงเลือดหมู
/khiaw ⁵ khi: ³ ma ⁴ /	เขียวขี้ม้า
/khiaw ⁵ khaj ² ka: ¹ /	เขียวไข่กา
/khiaw ⁵ hua ⁵ pet ² /	เขียวหัวเป็ด

2.1.4.3 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกธรรมชาติ)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยการใช้คำเรียกสีพื้นฐานนำมาประกอบกับคำเรียกธรรมชาติ จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 0.91 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/fa: ⁴ na:m ⁴ tha ¹ le: ¹ /	ฟ้าน้ำทะเล

2.1.5 หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

คือการนำชื่อพืช สัตว์ ธรรมชาติ ธาตุโลหะ และสิ่งของมาเป็นคำเรียกที่ไม่พื้นฐาน คำเรียกที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลักคือคำเรียกสิ่งของเฉพาะ เช่นการสร้างคำโดยการนำลักษณะเด่นของคำเรียกพืชมาเชื่อมโยงเป็นคำเรียกโดยใช้คำว่า /kha'min³/ “ขมื่น” ซึ่งเป็นคำเรียกพืชที่มีสีเหลืองเป็นสีเด่น ผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีจึงใช้ว่า /kha'min³/ เป็นคำเรียกสี สามารถแบ่งเป็นกลวิธีย่อยได้ 4 กลวิธี ดังนี้

2.1.5.1 หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

กลวิธีการสร้างคำเรียกที่ไม่พื้นฐานโดยการนำคำเรียกพืชหรือส่วนของพืช ซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสี จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าว จำนวน 13 คำ คิดเป็นร้อยละ 11.92 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/phlaj/	ไพล
/phwak ² /	เผือก
/khra:m ¹ /	คราม
/baj ¹ phaj ² /	ใบไผ่
/krak ² /	กรัก
/ma:k ² suk ² /	หมากสุก
/maj ⁴ phaj ² he:ŋ ³ /	ไม้ไผ่แห้ง
/ba:n ¹ jen ¹ /	บานเย็น
/jɔ:t ³ to:ŋ ¹ /	ยอดตอง
/kha'min ³ /	ขมื่น
/met ⁴ ma'kha:m ⁵ /	เม็ดมะขาม
/do:k ² ta ² be:k ² /	ดอกตะแบก
/do:k ² buap ² /	ดอกบวบ

2.1.5.2 หน่วยหลัก (คำเรียกส่วนประกอบของสัตว์)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานโดยการนำคำเรียกส่วนประกอบของสัตว์ซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสิ่ง จากข้อมูลพบคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.66 ดังนี้

คำเรียกสิ่ง	ความหมาย
/khaj ² kaj ² /	ไข่ไก่
/luat ³ nok ⁴ /	เลือดนก
/luat ³ mu: ⁴ /	เลือดหมู
/nuu ⁴ /	เนื้อ

2.1.5.3 หน่วยหลัก (คำเรียกธรรมชาติ)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานโดยการนำคำเรียกธรรมชาติซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสิ่ง จากข้อมูลพบคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 4 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.67 ดังนี้

คำเรียกสิ่ง	ความหมาย
/mɔ:k ¹ /	หมอก
/khwan ¹ faj ¹ /	ควันไฟ
/thɔ:ŋ ⁴ fa: ⁴ /	ท้องฟ้า
/din ¹ /	ดิน

2.1.5.4 หน่วยหลัก (คำเรียกธาตุโลหะ และสิ่งอื่น ๆ)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานโดยการนำคำเรียกธาตุโลหะ และสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสิ่ง จากข้อมูลพบคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 7.33 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/ŋən¹/	เงิน
/tho:ŋ¹/	ทอง
/ʔa²lu:mi⁴niam¹/	อลูมิเนียม
/pu:n¹he:ŋ³/	ปูนแห้ง
/khwan¹ bu²ri:²/	ควันทูหรือ
/khi:³thaw³/	ซีเมนต์
/chok⁴ko:¹let⁴/	ซีเมนต์
/ʔit²/	อิฐ

จากการศึกษาพฤติกรรมการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ผู้วิจัยสังเกตว่ามีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยการใช้คำเรียกพืชมามาก เช่น มะตูม ไพล ใบไม้ เม็ดมะขาม ดอกตะแบก เป็นต้น แสดงให้เห็นวัฒนธรรมของคนไทยถิ่นกาญจนบุรีที่มีความผูกพัน และใกล้ชิดกับธรรมชาติรอบตัว จึงได้นำชื่อพืชหรือส่วนประกอบของพืชมาเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน นอกจากนี้ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรียังนำคำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์นำมาสร้างเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน เช่น สีเลือดคนก สีเลือดหมู เป็นต้น แสดงให้เห็นวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสัตว์ กล่าวคือคนไทยถิ่นกาญจนบุรีนิยมนำเนื้อก และเนื้อหมูปามาประกอบอาหาร ดังนั้นเลือดคนก และเลือดหมูป่าจึงเป็นสิ่งที่พวกเขาได้พบเห็นอยู่เป็นประจำ คนไทยถิ่นกาญจนบุรีจึงสามารถแยกแยะสีแดงซึ่งเป็นสีที่มาจากสัตว์ได้หลายเฉดสี นอกจากนี้ยังพบว่ามีการสร้างคำเรียกสีที่มาจากธรรมชาติ เช่น สีหมอก สีควันไฟ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศประกอบไปด้วยภูเขาซึ่งล้อมรอบพื้นที่อำเภอศรีสวัสดิ์ จึงได้พบเห็นกลุ่มเมฆหมอกที่ปกคลุมภูเขาอยู่เป็นประจำ และเมื่อฤดูร้อนชาวบ้านนิยมจุดไฟเผาป่า โดยมีความเชื่อที่ว่า เมื่อจุดไฟเผาแล้วจะทำให้ผักหวาน* และหน่อไม้แตกยอดได้เร็ว หลังจากนั้นก็นำยอดผักหวาน และหน่อไม้ไปขายได้เร็วตามความต้องการของลูกค้าที่นิยมบริโภคผักดังกล่าว ดังนั้นสีของควันไฟซึ่งคล้ายกับสีของเมฆหมอกจึงเป็นสิ่งที่พบเห็นบ่อยในชีวิตประจำวัน ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรีจึงสามารถสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานมาจากสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว

* ผักพื้นบ้านของท้องถิ่นกาญจนบุรี

จากการวิเคราะห์คำเรียกศัพท์พื้นฐานและคำเรียกศัพท์ไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้นำมาสร้างตารางการเปรียบเทียบคำร้อยละในการใช้กลวิธีการสร้างคำเรียกศัพท์พื้นฐานและไม่พื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบคำร้อยละในการใช้กลวิธีการสร้างคำเรียกศัพท์พื้นฐานและไม่พื้นฐานของภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี

การสร้างคำเรียกศัพท์พื้นฐานและไม่พื้นฐาน	จำนวนคำ	ร้อยละ
1. หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน)	12	11.00
2. หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน)	7	6.42
3. หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยาย)		
3.1 หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน)	7	6.42
3.2 หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + หน่วยรอง (แก่)	8	7.33
3.3 หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + หน่วยรอง (คล้ำ)	3	2.75
3.4 หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + หน่วยรอง (สด)	6	5.50
3.5 หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + หน่วยรอง (หม่น)	5	4.58
4. หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + คำเชื่อม + หน่วยรอง (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน)	8	7.33
5. หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)		
5.1 หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)	18	16.51
5.2 หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)	5	4.58
5.3 หน่วยหลัก (คำเรียกศัพท์พื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกธรรมชาติ)	1	0.91
6. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)		
6.1 หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)	13	11.92
6.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)	4	3.66
6.3 หน่วยหลัก (คำเรียกธรรมชาติ)	4	3.66
6.4 หน่วยหลัก (คำเรียกธาตุโลหะ และสิ่งอื่น ๆ)	8	7.33
รวม	109	100

จากตารางที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบคำร้อยละในการใช้กลวิธีการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐานของภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีพบว่า กลวิธีที่เลือกใช้มากที่สุดคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช) คิดเป็นร้อยละ 16.51 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช) คิดเป็นร้อยละ 11.92 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) คิดเป็นร้อยละ 11.00 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกธาตุโลหะ และสิ่งอื่น ๆ), การใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (แก่) และการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + คำเชื่อม + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน) คิดเป็นร้อยละ 7.33 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน) และการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน) คิดเป็นร้อยละ 6.42 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (สด) 5.50 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (หม่น), หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์) คิดเป็นร้อยละ 4.58 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกธรรมชาติ) และการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์) คิดเป็นร้อยละ 3.66 รองลงมาการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คล้ำ) คิดเป็นร้อยละ 2.75 และกลวิธีที่เลือกใช้น้อยที่สุดคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกธรรมชาติ) คิดเป็นร้อยละ 0.91

2.2 คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์

2.2.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน)

การนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำเรียกสีพื้นฐาน โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.21 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/ŋiu ² ?wa ⁴ /	ชมพูขาว
/ji ² bw ² /	เขียวเหลือง

คำเรียกสี	ความหมาย
/wo ³ ?wa ⁴ /	แดงขาว
/bo ² ?wa ⁴ /	เหลืองขาว
/θai ² la ² /	ดำฟ้า
/θai ² wo ³ /	ดำแดง

2.2.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยาย)

คือการนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำขยาย โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำขยายปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก

คำขยายเพื่อบอกความเข้มจางของสีที่พบในภาษาไทยกะเหรี่ยงโปว์ ได้แก่ คำว่า /bou⁴/ “อ่อน” /chõ⁴/ “แก่” และ /pwe⁴/ “หม่น” คำขยายดังกล่าวไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำเรียกสีพื้นฐานได้ทุกสี ดังนี้

2.2.2.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการนำคำขยายเพื่อลดความเข้มของสีใช้คำว่า /bou⁴/ “อ่อน” มาประกอบหลังคำเรียกสีพื้นฐาน จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 16.21 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/bo ² bou ⁴ /	เหลืองอ่อน
/ŋiu ² bou ⁴ /	ชมพูอ่อน
/θai ² bou ⁴ /	ดำอ่อน
/wo ³ bou ⁴ /	แดงอ่อน
/ji ² bou ⁴ /	เขียวอ่อน
/la bou ⁴ /	ฟ้าอ่อน

จากการศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์ไม่พบคำขยาย คำว่า “อ่อน” หลังคำเรียกสิ่ง /ʔwa⁴/ “ขาว”

2.2.2.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (แก่)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน โดยการใช้คำขยายเพื่อเพิ่มความเข้มของสิ่ง ใช้คำว่า /chõ⁴/ “แก่” มาประกอบหลังคำเรียกสิ่งพื้นฐาน จากข้อมูลพบคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 13.56 ดังนี้

คำเรียกสิ่ง	ความหมาย
/bɔ²chõ⁴/	เหลืองแก่
/ɲiu²chõ⁴/	ชมพูแก่
/wo³chõ⁴/	แดงแก่
/ji²chõ⁴/	เขียวแก่
/la²chõ⁴/	ฟ้าแก่

จากการศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์ไม่พบคำขยาย คำว่า /chõ⁴/ “แก่” หลังคำเรียกสิ่ง /ʔwa⁴/ “ขาว” และสิ่ง /θai²/ “ดำ”

2.2.2.3 หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (หม่น)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน โดยการใช้คำขยายเพื่อบอกความไม่สดใสของสิ่ง ใช้คำว่า /pwe⁴/ “หม่น” นำมาประกอบหลังคำเรียกสิ่งพื้นฐาน จากข้อมูลพบคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 18.91 ดังนี้

คำเรียกสิ่ง	ความหมาย
/bɔ²pwe⁴/	เหลืองหม่น
/ɲiu²pwe⁴/	ชมพูหม่น

คำเรียกสี	ความหมาย
/θai ² pwe ⁴ /	ดำหม่น
/wo ³ pwe ⁴ /	แดงหม่น
/ji ² pwe ⁴ /	เขียวหม่น
/ʔwa ⁴ pwe ⁴ /	ขาวหม่น
/la ² pwe ⁴ /	ฟ้าหม่น

2.2.3 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

คือการนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำเรียกสิ่งของเฉพาะ โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำเรียกสิ่งของเฉพาะปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐาน คำเรียกสีที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายทั้งหน่วยหลักและหน่วยรอง ได้แก่

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน)+หน่วยรอง (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการใช้คำเรียกสีพื้นฐานนำมาประกอบกับคำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์ จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.70 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/wo ³ cho ⁴ dei ¹ kou ¹ /	แดงเปลือกไข่ไก่

2.2.4 หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

คือการนำชื่อพืช สัตว์ ธรรมชาติ ธาตุโลหะ และสิ่งของมาเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน คำเรียกสีที่เกิดจากการสร้างคำลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลักคือคำเรียกสิ่งของเฉพาะ เช่นการสร้างคำโดยการนำลักษณะเด่นมาเชื่อมโยงเป็นคำเรียกสีโดยใช้คำว่า /θwi¹/

“เลือด” ซึ่งเป็นคำเรียกที่มาจากส่วนประกอบในร่างกายของสิ่งมีชีวิตที่มีสีแดงเป็นสีเด่น ผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์จึงใช้ว่า /θwi¹/ เป็นคำเรียกสี สามารถแบ่งเป็นกลวิธีย่อยได้ 3 กลวิธี ดังนี้

2.2.4.1 หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยการนำคำเรียกพืชหรือส่วนของพืช ซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสี จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าว จำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.40 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/phlou⁴ mu³ thə¹/	ดอกทานตะวัน
/θə¹ la⁴ khai¹/	ใบไม้แห้ง

2.2.4.2 หน่วยหลัก (คำเรียกส่วนประกอบของสัตว์)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยการนำคำเรียกส่วนประกอบของสัตว์ ซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสี จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าว จำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.26 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/chō⁴ dei¹ kou¹/	เปลือกไข่ไก่
/θwi¹/	เลือด

2.2.4.3 หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งอื่น ๆ)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยการนำคำเรียกสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสี จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 2.70 ดังนี้

คำเรียกสี

ความหมาย

/ka:fe:/

กาแฟ

จากการศึกษาพฤติกรรมการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์สามารถสะท้อนวัฒนธรรมคือ การนำคำเรียกพืชหรือส่วนของพืชมาเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน เช่น สีใบไม้แห้ง เนื่องจากคนกะเหรี่ยงโปว์นิยมสร้างบ้านเรือนโดยการนำใบพลวงแห้งซึ่งมีลักษณะคล้ายใบสักแห้งนำมาร้อยเข้ากับไม้ไผ่แล้วนำมาวางหลังคาซึ่งมีความทนทานและมีอายุการใช้งานได้ 2-3 ปี และสามารถกันแดดกันฝนได้ดีอีกด้วย ใบไม้แห้งจึงได้ถูกนำมาเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน นอกจากนี้พบคำเรียกไม่พื้นฐานที่แสดงถึงวัฒนธรรมการบริโภค และการประกอบอาชีพ คือ สีกาแฟ เนื่องจากคนกะเหรี่ยงโปว์นิยมปลูกต้นกาแฟ นำเมล็ดเพื่อการส่งออก อีกทั้งยังนิยมบริโภคกาแฟ ดังนั้นสีกาแฟซึ่งเป็นสีที่พบเห็นอยู่เป็นประจำ ได้ถูกนำมาเชื่อมโยงกับสีของกาแฟเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน นอกจากนี้พบว่าคนกะเหรี่ยงโปว์ได้จำแนกคำเรียกสีไม่พื้นฐาน คือ สีแดงเลือดซึ่งเป็นสีที่มาจากส่วนประกอบในร่างกายของสิ่งมีชีวิต เนื่องจากคนกะเหรี่ยงโปว์มีทัศนคติที่ดี และชื่นชอบสีแดง เพราะว่าเป็นสีประจำเผ่า และแสดงถึงความกล้าหาญ อีกทั้งเป็นสิริมงคล ดังนั้นจึงให้ความสำคัญและนำสีแดงมาใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ

จากการวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างตารางการเปรียบเทียบคำร้อยละในการใช้พฤติกรรมการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบคำร้อยละในการใช้พฤติกรรมการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐาน
ในภาษากะเหรี่ยงโปว์

การสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐาน	จำนวนคำ	ร้อยละ
1. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน)	7	18.91
2. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน)	6	16.21
3 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยาย)		
3.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน)	6	16.21
3.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (แก่)	5	13.56

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐาน	จำนวนคำ	ร้อยละ
3.3 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (หม่น)	7	18.91
4. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน)+ หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ) หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน)+ หน่วยรอง (คำเรียกส่วนประกอบของสัตว์)	1	2.70
5. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)		
5.1 หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)	2	5.40
5.2 หน่วยหลัก (คำเรียกส่วนประกอบของสัตว์)	2	5.40
5.3 หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งอื่น ๆ)	1	2.70
รวม	37	100

จากตารางที่ 4 เมื่อเปรียบเทียบค่าร้อยละการใช้กลวิธีการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์พบว่า กลวิธีที่ใช้มากที่สุดคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน), การใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (หม่น) คิดเป็นร้อยละ 18.91 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน), การใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน) คิดเป็นร้อยละ 16.21 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (แก่) คิดเป็นร้อยละ 13.56 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนประกอบของพืช), การใช้หน่วยหลัก (คำเรียกส่วนประกอบของสัตว์) คิดเป็นร้อยละ 5.40 และกลวิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ การใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกส่วนประกอบของสัตว์), และการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของอื่น ๆ) คิดเป็นร้อยละ 2.70

2.3 คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษามอญ

2.3.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยาย)

คือการนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำขยาย โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้า และมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำขยายปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก

คำขยายเพื่อบอกความเข้มจางของสีที่พบในภาษามอญ ได้แก่ คำซ้ำ /bɔ:t bɔ:t/ “อ่อน ๆ” และ /kro:ŋ kro:ŋ/ “เข้ม ๆ” คำขยายดังกล่าวไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำเรียกสีพื้นฐานได้ทุกสี ดังนี้

2.3.1.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน ๆ)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยการใช้คำขยายเพื่อลดความเข้มของสีใช้คำว่า /bɔ:t bɔ:t/ “อ่อน ๆ” มาประกอบหลังคำเรียกสีพื้นฐานจากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.44 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/ŋiak bɔ:t bɔ:t/	เขียวอ่อน ๆ
/daj bɔ:t bɔ:t/	แดงอ่อน ๆ

จากการศึกษาวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษามอญไม่พบคำขยายคำว่า /bɔ:t bɔ:t/ “อ่อน ๆ” หลังคำเรียกสี /pa:cɔk/ “ดำ” และ /pu/ “ขาว”

2.3.1.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (เข้ม ๆ)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยการใช้คำขยายเพื่อเพิ่มความเข้มของสีใช้คำว่า /kro:ŋ kro:ŋ/ “เข้ม ๆ” มาประกอบหลังคำเรียกสีพื้นฐาน จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 5.17 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/pa:cɔk kro:ŋ kro:ŋ/	ดำเข้ม ๆ
/daj kro:ŋ kro:ŋ/	แดงเข้ม ๆ
/ŋiak kro:ŋ kro:ŋ/	เขียวเข้ม ๆ

จากการศึกษาวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษามอญไม่พบคำขยายคำว่า /kro:ŋ kro:ŋ/ “เข้ม ๆ” หลังคำเรียกสี /pu/ “ขาว”

2.3.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน โดยการนำคำเรียกสิ่งพื้นฐานมาประกอบกับคำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์ จากข้อมูลพบคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.72 ดังนี้

คำเรียกสิ่ง	ความหมาย
/daj chim ka ha ko?/	แดงเลือดปลาตุ๊ก

2.3.3 หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

คือการนำคำเรียกพืช สัตว์ ธรรมชาติ ธาตุโลหะ และสิ่งของมาเป็นคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน คำเรียกสิ่งที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลักคือคำเรียกสิ่งของเฉพาะ เช่น คำว่า /me ?a ra:n/ “เม็ดมะพร้าว” เป็นคำเรียกส่วนประกอบของพืชซึ่งเป็นสีแดงนวลคล้ายสีเม็ดมะพร้าว ผู้บอกภาษามอญจึงใช้คำว่า /me ?a ra:n/ เป็นคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน สามารถแบ่งเป็นกลวิธีย่อยได้ 4 กลวิธี ดังนี้

2.3.3.1 หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน โดยการนำคำเรียกพืชหรือส่วนของพืชซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสิ่ง จากข้อมูลพบคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 32 คำ คิดเป็นร้อยละ 55.17 ดังนี้

คำเรียกสิ่ง	ความหมาย
/me ?a ra:n/	เม็ดมะพร้าว
/kha:w ha: don/	ดอกมะเขือ

คำเรียกสี	ความหมาย
/da:j hmət/	น้ำขมิ้น
/hanok meŋ krut/	เปลือกมังคุด
/hanok chəw/	เปลือกไม้
/ʔana chəw/	ใบไม้
/ʔana pra:t/	ใบกล้วย
/ri ma:w/	ผลส้ม
/coh duh/	หมากสุก
/krak ʔanəh/	แก่นขนุน
/chu:ʔ/	ไม้
/ka:o fa:/	ดอกบัว
/sot pi:/	เนื้อมะตูม
/ʔa na kla:k/	ใบมะม่วง
/ʔa raot duh/	พริกสุก
/ʔa raot bət/	พริกอ่อน
/me krət/	มะกรูด
/ha pə:ŋ sə:n/	ฟักเขียว
/kot ci: duh/	มะละกอสุก
/choa/	ยอดหญ้า
/ʔa ne:m/	มะดัน
/ko:w ta:/	ลูกตาล
/hanok sot prea/	กะลามะพร้าว
/ʔa wan/	อบเชย
/haduŋ hacho/	มะเขือเทศ
/ʔasa:w:n nok/	หอมหัวใหญ่
/hakawhaj/	หว่าย

คำเรียกสี	ความหมาย
/hanua ca:n/	ดอกหงอนไก่
/hama:j wun/	มันเทศ
/ta:na:kha:/	ทานาคา
/maŋ kho:n/	มะขามเปียก
/hatua maŋ kho:n/	มะขามอ่อน

2.3.3.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยการนำคำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์ ซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสี จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 7 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.06 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/chim ka ha ko?/	เลือดปลาชุก
/chimca:n/	เลือดไก่
/hra:p/	นกพิราบ
/kleaŋ preaŋ/	เขาควาย
/hna:m klea/	หนังวัว
/hama:j ca:n/	เปลือกไข่ไก่
/pjiw/	เนื้อ

2.3.3.3 หน่วยหลัก (คำเรียกธรรมชาติ)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยการนำคำเรียกธรรมชาติซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสี จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.72 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/min ne:/	น้ำทะเล

2.3.3.4 หน่วยหลัก (คำเรียกธาตุโลหะ และสิ่งอื่น ๆ)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการนำคำเรียกธาตุโลหะและสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสี จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 13.83 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/sɔ:n/	เงิน
/tho:/	ทอง
/ta tuʔ/	สแตนเลส
/bi:/	เกลือ
/jiak/	ควันไฟ
/pa tɔ:n/	จี๊ด
/chaʔ/	ถ่าน
/dɔ:t mo:n/	อิฐมอญ

จากการศึกษาวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษามอญพบว่า คำเรียกสีไม่พื้นฐานส่วนใหญ่เป็นคำเรียกสีที่มาจากพืช เช่น ขมิ้น ทานาคา หวาย มะขามเปียก เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าคนมอญมีความผูกพันกับพืชพันธุ์นานาชนิดที่อยู่รอบตัวและนำมาสร้างเป็นคำเรียกสี กล่าวคือ ขมิ้นมีสีเหลืองเป็นสีที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการประกอบพิธีกรรม เช่น พิธีกรรมเกิด พิธีศพ พิธีแต่งงาน เป็นต้น ทานาคามีสีเหลืองเป็นแป้งชนิดหนึ่งที่คนพม่าและคนมอญนำมาทาหน้าเพื่อบำรุงผิวพรรณ มะขามเปียกมีสีน้ำตาลซึ่งเป็นผลไม้ที่มีอยู่มากในอำเภอศรีสวัสดิ์ และเป็นพืชส่งออกที่สร้างรายได้ให้แก่ชาวมอญ ด้วยเหตุผลดังกล่าวชาวมอญจึงสามารถแยกแยะสีที่มาจากธรรมชาติได้อย่างหลากหลาย

นอกจากนี้พบกลวิธีการสร้างคำเรียกสัตว์ที่มาจากสัตว์และส่วนประกอบของสัตว์ ได้แก่ สีสื่อปลาตุ๊ก สีสื่อปลาไก่ คำเรียกสัตว์ดังกล่าวสามารถสะท้อนวัฒนธรรมการบริโภคเนื้อสัตว์ของคนมอญ กล่าวคือ สีสื่อปลาซึ่งเป็นสิ่งที่พบเห็นอยู่บ่อยครั้ง เพราะชาวมอญนิยมเลี้ยงไก่ไว้บริโภคที่บ้าน เมื่อมีการประกอบพิธีกรรมก็สามารถนำไก่ที่เลี้ยงไว้มาฆ่า หลังจากนั้นจะตัดหัวไก่เพื่อเป็นเครื่องเซ่นไหว้ นำไปบูชาที่หิ้งผี ส่วนสีสื่อปลาตุ๊กซึ่งเป็นสีที่ชาวมอญพบเห็นอยู่เป็นประจำเช่นกัน เนื่องจากคนมอญนิยมรับประทานปลาตุ๊ก และสังเกตว่าสีสื่อปลาตุ๊กมีสีแดงเข้ม นอกจากนี้คนมอญยังได้นำสีของพลอยมาเปรียบเทียบกับสีสื่อปลาตุ๊กว่า พลอยที่มีสีแดงเข้มเหมือนสีสื่อปลาตุ๊กเป็นพลอยที่สวยงามมีคุณภาพ เป็นพลอยหายาก และราคาสูง ชาวมอญจึงนิยมมอบแหวนพลอยสีสื่อปลาตุ๊กให้กับบุตรชายเพื่อนำไปทำเป็นหัวแหวน ถ้าเป็นบุตรสาวจะมอบให้นำไปทำเป็นจี้ห้อยคอ คนมอญจึงถือว่าสีสื่อปลาตุ๊กเป็นสีที่สวยงาม ด้วยเหตุผลดังกล่าวคนมอญจึงมีทัศนคติที่ดีต่อสีแดง และเลือกใช้สีแดงในการประกอบพิธีกรรม

จากการวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษามอญ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างตารางการเปรียบเทียบคำร้อยละในการใช้กลวิธีการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐาน ดังนี้ ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบคำร้อยละกลวิธีการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐานในภาษามอญ

วิธีในการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานไม่พื้นฐาน	จำนวนคำ	ร้อยละ
1. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน)	4	6.89
2. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยาย)		
2.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน ๆ)	2	3.44
2.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (เข้ม ๆ)	3	5.17
3 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)		
หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)	1	1.72
4 หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)		
4.1 หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)	32	55.17
4.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)	7	12.06

ตารางที่ 5 (ต่อ)

วิธีการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานไม่พื้นฐาน	จำนวนคำ	ร้อยละ
4.3 หน่วยหลัก (คำเรียกธรรมชาติ)	1	1.72
4.4 หน่วยหลัก (คำเรียกสีธาตุโลหะ และสิ่งอื่น ๆ)	8	13.83
รวม	53	100

จากตารางที่ 5 เมื่อเปรียบเทียบค่าร้อยละในการใช้กลวิธีการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐานในภาษามอญพบว่า กลวิธีที่เลือกใช้มากที่สุดคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช) คิดเป็นร้อยละ 55.17 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีธาตุโลหะ และสิ่งอื่น ๆ) คิดเป็นร้อยละ 13.83 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์) คิดเป็นร้อยละ 12.06 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) คิดเป็นร้อยละ 6.89 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (เข้ม ๆ) คิดเป็นร้อยละ 5.17 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน ๆ) คิดเป็นร้อยละ 3.44 และกลวิธีที่เลือกใช้น้อยที่สุดคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์) และการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกธรรมชาติ) คิดเป็นร้อยละ 1.72

2.4 คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษามอญ

2.4.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน)

การนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำเรียกสีพื้นฐาน โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 6 คำ คิดเป็นร้อยละ 19.35 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/klo:k cɲa:r /	ขาวเหลือง
/hiəŋ klo:k/	ดำขาว

คำเรียกสี	ความหมาย
/khiaw hiəŋ/	เขียวดำ
/cŋa:r jim/	เหลืองแดง
/jim hiəŋ/	แดงดำ
/jim cŋa:r/	แดงเหลือง

2.4.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยาย)

คือการนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำขยาย โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำขยายปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลัก

คำขยายเพื่อบอกความเข้มจางของสีที่พบในภาษาขมุ ได้แก่ คำว่า /kaŋo:m/ “อ่อน” คำขยายดังกล่าวไม่สามารถปรากฏร่วมกับคำเรียกสีพื้นฐานได้ทุกสี ดังนี้

2.4.2.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการใช้คำขยายเพื่อลดความเข้มของสีใช้ คำว่า /kaŋo:m/ “อ่อน” มาประกอบหลังคำเรียกสี จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 3 คำ คิดเป็นร้อยละ 9.67 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/jim kaŋo:m/	แดงอ่อน
/cŋa:r kaŋo:m/	เหลืองอ่อน
/khiaw kaŋo:m/	เขียวอ่อน

จากการศึกษาวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาขมุไม่พบคำขยาย คำว่า /kaŋo:m/ “อ่อน” หลังคำเรียกสี /klo:k/ “ขาว” และ /hiəŋ/ “ดำ” จากการศึกษาคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาขมุที่ใช้คำขยายประกอบคำเรียกสี ไม่พบคำขยายที่บ่งบอกถึงความเข้มของสี

2.4.3 หน่วยรอง (คำขยาย) + หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน)

คือการนำคำขยายประกอบกับคำเรียกสีพื้นฐาน โดยมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำขยายปรากฏอยู่ข้างหน้าและมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายของสีตามหน่วยรองซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน โดยการใช้คำขยายเพื่อบอกลักษณะของเฉดสี ใช้คำว่า /ju:t/ “ออก” มาประกอบหน้าคำเรียกสี จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 5 คำ คิดเป็นร้อยละ 12.94 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/ju:t jim/	ออกแดง
/ju:t cɔa:r/	ออกเหลือง
/ju:t khiaw/	ออกเขียว
/ju:t hiəŋ/	ออกดำ
/ju:t kro:k/	ออกขาว

จากการศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาขมุพบว่าคำขยายคำว่า /ju:t/ “ออก” สามารถปรากฏร่วมกับคำเรียกสีพื้นฐานได้ทุกสี

2.4.4 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

คือการนำคำเรียกสีพื้นฐานประกอบกับคำเรียกสิ่งของเฉพาะ โดยมีหน่วยหลักซึ่งเป็นคำเรียกสีพื้นฐานปรากฏอยู่หน้าและมีหน่วยรองซึ่งเป็นคำเรียกสิ่งของเฉพาะปรากฏอยู่ท้าย คำเรียกสีไม่พื้นฐานเกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายทั้งหน่วยหลักและหน่วยรองสามารถแบ่งย่อยออกเป็นกลวิธีย่อยได้ 2 กลวิธี ดังนี้

2.4.4.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการนำคำเรียกสีพื้นฐานมาประกอบกับคำเรียกพืชหรือส่วนของพืช จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 10 คำ คิดเป็นร้อยละ 32.25 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/jim ra:ŋsaʔwəŋ/	แดงดอกไม้
/cŋa:r ra:ŋsaʔwəŋ/	เหลืองดอกไม้
/khiaw presaʔwə:m/	เขียวมะกรูด
/khiaw hrasaʔwə:m/	เขียวใบไม้
/jim bri/	แดงพริก
/jim kwaj ɲuan/	แดงมันเทศ
/cŋa:r klun/	เหลืองมะละกอ
/cŋa:r pre han tu:m/	เหลืองหมาก
/khiaw prikɾək/	เขียวฟัก
/krɔ:k kacɔ:k /	ขาวหอยกกล้วย

2.4.4.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งอื่น ๆ)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการนำคำเรียกสิ่งอื่น ๆ ซึ่งเป็นหน่วยหลักมาเป็นคำเรียกสี จากข้อมูลพบคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่สร้างโดยกลวิธีดังกล่าวจำนวน 2 คำ คิดเป็นร้อยละ 6.45 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/cŋa:r praʔ/	เหลืองฟ้าพระ*

* คำว่า /praʔ/ หมายความว่าพระสงฆ์ แต่ผู้บอกภาษาขมุใช้คำว่า /praʔ/ ให้มีความหมายของคำเรียกสีคือ สีจีวรพระ

คำเรียกสี	ความหมาย
/hiəŋ kansaʔ/	คำถ่าน

2.4.5 หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

คือการนำชื่อพืช สัตว์ ธรรมชาติ ชาติ โลหะ และสิ่งของมาเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน คำเรียกสีที่เกิดจากการสร้างลักษณะนี้จะแสดงความหมายตามหน่วยหลักคือคำเรียกสิ่งของเฉพาะ ดังนี้

หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการนำคำเรียกพืชหรือส่วนของพืชมาเป็นคำเรียกสี จากข้อมูลที่ศึกษาพบการใช้คำเรียกพืช พบ 1 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.22 ดังนี้

คำเรียกสี	ความหมาย
/ra:ŋlamta:ŋ/	ดอกมะเขือ

จากการศึกษาวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาขมุพบว่า มีการสร้างคำเรียกสีที่มาจากพืช โดยเฉพาะสีแดงซึ่งเป็นสีที่คนขมุสามารถแยกแยะสีได้มากกว่าเฉดอื่น เช่น สีแดง ดอกไม้ สีแดงพริก สีแดงมันเทศ เป็นต้น คำเรียกดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของคนขมุที่มีชีวิตผูกพันกับพืชผักในท้องถิ่นจึงให้ความสำคัญ และนำมาเป็นคำเรียกสี อีกทั้งสีแดงยังมีความสำคัญในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวขมุมาก อาทิ สีแดงที่มาจากเลือดสัตว์ สีแดงที่มาจากพืช เป็นต้น

จากการวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐานของภาษาขมุ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างตารางการเปรียบเทียบค่าร้อยละในการใช้กลวิธีการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐาน ดังนี้

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบค่าร้อยละกลวิธีการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐานในภาษาขมุ

การสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐาน	จำนวนคำ	ร้อยละ
1. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน)	5	15.62
2. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน)	6	18.75
3. หน่วยหลัก คำเรียกสีพื้นฐาน + หน่วยรอง (คำขยาย) 3.1 หน่วยหลัก คำเรียกสีพื้นฐาน + หน่วยรอง (อ่อน)	3	9.39
4. หน่วยหลัก (คำขยาย) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน) หน่วยหลัก (ออก) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน)	5	15.62
5 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐานประกอบด้วยสิ่งของเฉพาะ) 5.1 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีหรือส่วนของสี) 5.2 หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีอื่น ๆ)	10 2	31.25 6.25
6. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ) หน่วยหลัก (คำเรียกสีหรือส่วนของสี)	1	3.12
รวม	32	100

จากตารางที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบค่าร้อยละในการใช้กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาขมุพบว่า กลวิธีที่พบมากที่สุดคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีหรือส่วนของสี) คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน) คิดเป็นร้อยละ 18.75 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) และการใช้หน่วยหลัก (ออก) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน) คิดเป็นร้อยละ 15.62 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก คำเรียกสีพื้นฐาน + หน่วยรอง (อ่อน) คิดเป็นร้อยละ 9.39 รองลงมาคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีอื่น ๆ) คิดเป็นร้อยละ 6.25 และกลวิธีที่เลือกใช้น้อยที่สุดคือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสีหรือส่วนของสี) คิดเป็นร้อยละ 3.12

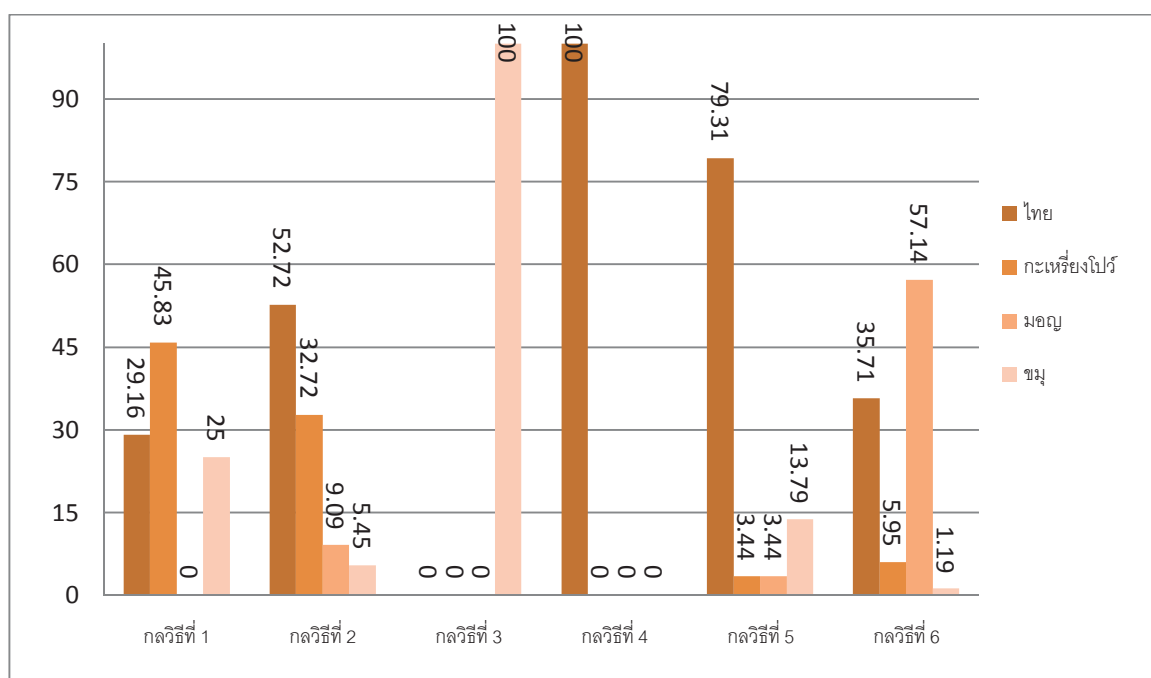
การเปรียบเทียบคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ

คำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมูมีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน 6 กลวิธีใหญ่ ดังนี้

1. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน)
2. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยาย)
3. หน่วยหลัก (คำขยาย) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน)
4. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + คำเชื่อม + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน)
5. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)
6. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ)

เพื่อให้เห็นภาพรวมของการเปรียบเทียบกลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นแผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบกลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ดังนี้

แผนภูมิที่ 6 การเปรียบเทียบกลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ

จากแผนภูมิที่ 6 พบว่าการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานของกลวิธีที่ 1 คือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) พบว่าผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์เลือกใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.83 รองลงมาคือผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี คิดเป็นร้อยละ 29.16 รองลงมาคือผู้บอกภาษาขมุ คิดเป็นร้อยละ 25 ส่วนผู้บอกภาษามอญไม่มีการเลือกใช้กลวิธีดังกล่าว

การสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานของกลวิธีที่ 2 คือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยาย) พบว่าผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีเลือกใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.72 รองลงมาคือผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์ คิดเป็นร้อยละ 32.72 รองลงมาคือผู้บอกภาษาขมุ คิดเป็นร้อยละ 9.09 และผู้บอกภาษาขมุเลือกใช้น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.45

การสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานกลวิธีที่ 3 คือการใช้หน่วยหลัก (คำขยาย) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) พบจากผู้บอกภาษาขมุเพียงกลุ่มเดียว คิดเป็นร้อยละ 10 ส่วนกลวิธีที่ 4 คือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + คำเชื่อม + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) พบจากผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีเพียงกลุ่มเดียว คิดเป็นร้อยละ 100

การสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานกลวิธีที่ 5 คือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ) พบว่าผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีเลือกใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.31 รองลงมาคือผู้บอกภาษาขมุ คิดเป็นร้อยละ 13.79 ส่วนผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์และมอญเลือกใช้ในจำนวนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.44

การสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานกลวิธีที่ 6 คือการใช้หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ) พบว่าผู้บอกภาษามอญเลือกใช้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาคือผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมาคือผู้บอกภาษามอญ คิดเป็นร้อยละ 5.95 ส่วนผู้บอกภาษาขมุเลือกใช้น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 1.19

ผลการศึกษาคำเรียกสิ่งพื้นฐานทำให้ทราบว่ากลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมามีคำเรียกสิ่งพื้นฐาน และวิวัฒนาการการสร้างคำเรียกสิ่งพื้นฐานที่แตกต่างกัน ส่วนกลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานมีความคล้ายคลึงกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มได้อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน มีระบบนิเวศน์ที่คล้ายคลึงกันย่อมส่งผลต่อการสร้างคำเรียกสิ่ง นอกจากนี้ยังพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มดังจะได้นำกล่าวต่อไปในบทที่ 4

บทที่ 4

ทัศนคติที่มีต่อสีและความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สีในพิธีกรรม

ทัศนคติที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ

วิทยานิพนธ์เรื่อง คำเรียกสีและทัศนคติที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทย กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ในอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี ในบทนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาที่เป็นเพศหญิงและเพศชายโดยใช้แผ่นสีจำนวน 241 สี เนื่องจากแผนภูมิสีมีเฉดสีครอบคลุมทุกเฉด การทดสอบเรื่องทัศนคตินั้น ผู้วิจัยให้ผู้บอกภาษาทุกคนดูเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลดังกล่าว แล้วเลือกสีที่เห็นว่าสวยซึ่งเป็นทัศนคติบวก และสีที่ไม่สวยซึ่งเป็นทัศนคติลบ แผ่นสีใดที่ผู้บอกภาษาเลือกตรงกันจะมีค่าได้ 1 คะแนน ผู้วิจัยยึดเกณฑ์การตัดสินสัดส่วน 4: 6 ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น แผ่นสีหมายเลข 1 มีผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์เลือกกว่าเป็นแผ่นสีที่สวย 4 แผ่น ดังนั้นแผ่นสีหมายเลข 1 ก็จะได้ 4 คะแนน ผู้วิจัยใช้วิธีการให้คะแนนทุก ๆ แผ่นสีที่ผู้บอกเลือกและให้ความเห็นตรงกัน หลังจากนั้นนำผลที่ได้มาพิจารณาลักษณะเด่นของสี เช่น เป็นสีสด สีเข้ม สีอ่อน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ทัศนคติบวกที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาไทย*

ผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีมีทัศนคติบวกต่อแผ่นสี ได้แก่

ตารางที่ 7 ทัศนคติบวกที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี

หมายเลข	รหัสการผสมสี
1	Y100
11	C100
12	C80
61	Y100C60

* ดูรหัสเฉดสีในภาคผนวก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

หมายเลข	รหัสการผสมสี
66	M100Y60
86	M40Y60
110	M20Y80
146	M100Y100
156	B20Y20
216	B20M20Y60
241	W100

จากตารางที่ 7 จะเห็นได้ว่าผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีมีทัศนคติบวกต่อแผ่นสีหมายเลข 1(Y100), 11(C100), 12(C80), 61(Y100C60), 66(M100Y60), 86(M40Y60), 110(M20Y80), 146(M100Y100), 156(B20Y20), 216(B20M20Y60) และ 241(W100) หมายเลขของแผ่นสีดังกล่าวจัดอยู่ในประเภทเฉดสีเข้ม เช่น เหลืองเข้ม เขียวเข้ม ชมพูเข้ม และมีทัศนคติบวกต่อเฉดสีอ่อน เช่น ฟ้าอ่อน ชมพูอ่อน เหลืองอ่อน และสีขาว ส่วนทัศนคติลบต่อสีของผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ได้แก่

ตารางที่ 8 ทัศนคติลบที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี

หมายเลข	รหัสการผสมสี
16	B100
30	M20Y20
35	C20M20
165	Y20M60C20
170	C40Y20M40
190	C60Y40M20
110	M20Y80
186	C20Y20M20
195	C20Y20M40
199	B60Y40
215	C20Y20M60

จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่าผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีมีทัศนคติลบต่อแผ่นสีหมายเลข 16(B100,35(C20M20),165(Y20M60C20), 170(C40Y20M40), 110(M20Y80),186 (C20Y20M20), 195 (C20Y20M40), 199 (B60Y40), 215 (C20Y20M60) หมายเลขดังกล่าวจัดอยู่ในเจดสีม่วงหม่น ฟ้ำหม่น เขียวหม่น ชมพูหม่น น้ำตาลหม่น ซึ่งเป็นสีที่ดูหมองคล้ำ ไม่สดใส ส่วนใหญ่เป็นอัตราการผสมสี 3 รหัสสี เช่น หมายเลข 186 (C20Y20M40) มีส่วนผสมคือสีฟ้า สีเหลือง และสีแดง จัดอยู่ในเจดสีม่วงหม่น

ทัศนคติที่มีต่อสีของผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์

ผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์มีทัศนคติบวกต่อแผ่นสี ได้แก่

ตารางที่ 9 ทัศนคติบวกที่มีต่อสีของผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์

หมายเลข	รหัสการผสมสี
1	Y100
6	M100
11	C100
12	C80
21	Y100C20
26	M100Y20
36	B20C100
37	B20C80
41	Y100C40
42	Y80C40
46	M100Y20
141	Y100C100
146	M100Y100
241	W100

จากตารางที่ 9 จะเห็นได้ว่าผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์มีทัศนคติบวกต่อแผ่นสีหมายเลข 1 (Y100), 6 (M100), 11 (C100), 12(C80), 21 (Y100C20), 26 (M100Y20), 36 (B20C100), 37 (B20C80), 41(Y100C40), 42 (Y80C40), 46 (M100Y20), 141 (Y100C100), 146 (M100Y100) และ 241(W100) หมายเลขดังกล่าวจัดอยู่ในเจดสีเหลืองเข้ม ชมพูเข้ม ฟ้าเข้ม เขียวเข้ม แดง และ ขาว ส่วนทัศนคติลบต่อแผ่นสีของผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์ ได้แก่

ตารางที่ 10 ทัศนคติลบที่มีต่อสีของผู้พูดภาษากะเหรี่ยงโปว์

หมายเลข	รหัสการผสมสี
3	Y60
4	M40
5	C20
10	M20
16	B100
100	B20M20
170	C60Y20M20
174	C40Y20M20
190	C60Y40M20
204	Y40M40C60

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่าผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์มีทัศนคติลบต่อแผ่นสีหมายเลข 3 (Y60), 4 (M40), 5 (C20), 10 (M20), 16 (B100 B20M20), 100 (B20M20), 170 (C60Y20M20), 174 (C40Y20M20), 190 (C60Y40M20) และ 204(Y40M40C60) หมายเลขดังกล่าวจัดอยู่ในเจดสีอ่อน เช่น เหลืองอ่อน ชมพูอ่อน เขียวอ่อน และเจดสีหม่น เช่น ชมพูหม่น ฟ้าหม่น เขียวหม่น ส่วนใหญ่เป็นสีที่มีอัตราส่วนในการผสม 3 สี ซึ่งเป็นสีที่หมอง ไม่สดใสและเป็นสีที่ผู้บอกภาษาไม่สามารถบอกระบุค่าเรียกสีได้อย่างชัดเจน

ทัศนคติที่มีต่อสีของผู้บอกภาษามอญ

ผู้บอกภาษามอญมีทัศนคติบวกต่อแผ่นสี ได้แก่

ตารางที่ 11 ทัศนคติบวกที่มีต่อสีของผู้บอกภาษามอญ

หมายเลข	รหัสการผสมสี
2	Y80
7	M80
22	Y80C20
55	C20M20
75	C20M60
86	M100Y70
110	M20Y80
114	C20M80
128	M60Y90
157	B20Y20
186	C40Y40M100
216	B20M20Y100
241	W100

จากตารางที่ 11 จะเห็นได้ว่าผู้บอกภาษามอญมีทัศนคติบวกต่อแผ่นสีหมายเลข 2 (Y80), 7 (M80), 22 (Y80C20), 55 (C20M20), 75 (C20M60), 86 (M100Y70), 110 (M20Y80), 114 (C20M80), 128 (M60Y90), 157 (B20Y20), 186 (C40Y40M100), 216 (B20M20Y100) และ 241 (W100) หมายเลขดังกล่าวจัดอยู่ในเฉดสีเหลืองเข้ม เขียวเข้ม แดง ขาว ส่วนทัศนคติลบของผู้บอกภาษามอญ ได้แก่

ตารางที่ 12 ทักษะศิลป์ที่มีต่อสีของผู้บอกภาษามอญ

หมายเลข	รหัสการผสมสี
3	Y60
4	M40
5	C20
10	M20
16	B100
100	B20M20
170	C60Y20M20
174	C40Y20M20
190	C60Y40M20
204	Y40M40C60

จากตารางที่ 12 จะเห็นได้ว่าผู้บอกภาษามอญมีทักษะศิลป์ต่อแผ่นสีหมายเลข 3(Y60), 4(M40), 5(C20), 10(M20), 16 (B100), 100 (B20M20), 170 (C60Y20M20), 174(C40Y20M20), 190(C60Y40M20), และ 204(Y40M40C60) หมายเลขดังกล่าวจัดอยู่ในเฉดสีเหลืองอ่อน ฟ้าอ่อน และมีทักษะศิลป์ต่อสีที่หมองไม่สดใสซึ่งจัดอยู่ในเฉดสีชมพูหม่น ฟ้าอมเทา ฟ้าอมเขียว โดยสีส่วนใหญ่เป็นอัตราการผลิต 3 รหัสสี เช่น หมายเลข 170 C60Y20M20 มีส่วนผสมของสีฟ้า สีเหลือง และสีแดง ซึ่งจัดอยู่ในประเภทสีฟ้าอมเทาหม่น ส่วนผสมของสีดังกล่าวผู้บอกภาษามอญสามารถระบุคำเรียกสีได้ชัดเจน นอกจากนี้ผู้บอกภาษามอญมีทักษะศิลป์ต่อสีคำเป็นอย่างมาก

ทักษะศิลป์ที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาขมุ

ผู้บอกภาษาขมุมีทักษะศิลป์ต่อแผ่นสี ได้แก่

ตารางที่ 13 ทักษะศิลป์ที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาขมุ

หมายเลข	รหัสการผสมสี
1	M100
6	Y100
11	C100

ตารางที่ 13 (ต่อ)

หมายเลข	รหัสการผสมสี
16	B100
20	B20
21	Y100C20
45	Y100C40
51	C100M40
56	B40C100
101	Y100C80
241	W100

จากตารางที่ 13 จะเห็นได้ว่าผู้บอกภาษาขมมีทัศนคติบวกต่อแผ่นสีหมายเลข 1(M100), 6 (Y100), 11 (C100), 16 (B100), 20 (B20), 21 (Y100C20), 45 (Y100C40), 51 (C100M40), 101 (Y100C80), 56(B40C100) และ 241 (W100) หมายเลขดังกล่าวจัดอยู่ในเขตสีค่า แดง เหลือง เข้ม ชมพู เข้ม ฟ้า เข้ม เขียว เข้ม ผู้บอกภาษาขมมีทัศนคติบวกต่อสีที่มีความสดมาก ส่วนทัศนคติลบของผู้บอกภาษาขมมีต่อแผ่นสี เช่น

ตารางที่ 14 ทัศนคติลบที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาขม

หมายเลข	รหัสการผสมสี
3	Y60
4	M40
5	C20
10	M20
15	B20
100	B20M20
170	C60Y20M20
174	C40Y20M20
190	C60Y40M20
204	Y40M40C60

จากตารางที่ 14 จะเห็นได้ว่าผู้บอกภาษาขมมีทัศนคติลบต่อแผ่นสีหมายเลข 3(Y60), 4(M40), 5(C20), 10(M20), 15(B20), 100(B20M20), 170(C60Y20M20), 174(C40Y20M20), 190 (C60Y40M20) และ 204 หมายเลขดังกล่าวจัดอยู่ในเฉดสีเหลืองอ่อน เขียวอ่อน ฟ้าอ่อน และมีทัศนคติลบต่อเฉดสีหม่น เช่น เขียวหม่น ฟ้าหม่น เทาอมม่วง เขียวอมเทา เป็นต้น แผ่นสีที่มีส่วนผสม 3 สีนั้นผู้บอกภาษาไม่สามารถระบุคำเรียกสีได้อย่างชัดเจนเนื่องจากเป็นสีที่ผู้บอกภาษาไม่ค่อยได้สัมผัสในชีวิตประจำวัน

การเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กระเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติที่มีต่อสีของผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กระเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ พบว่ามีทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือมีทัศนคติบวกต่อสีเข้ม มีทัศนคติลบต่อสีที่จางมาก และสีที่หมอง ไม่สดใส ผู้บอกภาษาให้เหตุผลถึงการที่พวกเขามีทัศนคติบวกต่อสีสดว่า เมื่อนำไปตกแต่งกับผ้าพื้นทอมือซึ่งมักจะเป็นสีขาวซึ่งเป็นสีของฝ้ายดิบ หรือสีดำซึ่งเป็นสีที่ได้มาจากเปลือกไม้จะเป็นสีที่สวยงามมาก และยังเป็นสีที่ใหม่อยู่เสมอถึงแม้จะผ่านการซักหลายครั้งก็ยังไม่เก่า

ผู้บอกภาษาทั้ง 4 กลุ่มชาติพันธุ์มีทัศนคติลบต่อสีที่จางมาก และสีที่หม่น เนื่องจากมีความเห็นว่าเป็นสีที่หมองและดูสกปรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยงโปว์ และขมมีเครื่องนุ่งห่มน้อย ฉะนั้นสีอ่อนจึงเป็นสีที่สกปรกง่าย ดูแลรักษายากและพวกเขาต้องออกไปทำไร่ และใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในไร่นาจึงไม่ค่อยมีเวลาซักและทำความสะอาดเสื้อผ้า จึงไม่นิยมสีอ่อน และพวกเขาก็มีทัศนคติลบต่อสีประเภทนี้ ผู้วิจัยสังเกตว่าผู้บอกภาษาจะลังเลและสับสนมากที่จะให้คำเรียกสีบางประเภทที่จัดเป็นสีหม่น เช่น แผ่นสีหมายเลข 169 (C40Y20M40) สีเหล่านี้เมื่อดูอัตราการผสมสีจะพบว่าเป็นการผสมกันของสีหลักบางสีซึ่งมีอัตราการผสมเท่า ๆ กันทำให้สีไม่เด่นไปทางใดทางหนึ่ง ผู้วิจัยจึงได้ตั้งข้อสังเกตว่าสีที่เกิดจากการผสมกันทางวิทยาศาสตร์ดังกล่าวเป็นสีที่ผู้บอกภาษาไม่ค่อยได้สัมผัสในชีวิตประจำวันมากเท่าใดนัก ดังนั้นพวกเขาก็ไม่มีคำเรียกสีเฉพาะสำหรับสีประเภทนี้

ความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สีในพิธีกรรม

1. ความเชื่อเรื่องพลังอำนาจ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุมีความเชื่อในสิ่งที่ลึกลับว่าสามารถคลบนันดาลให้เกิดพลังอำนาจแก่ผู้ที่ประพาศติคนถูกต้องตามประเพณี ความเชื่อเรื่องพลังอำนาจได้สะท้อนให้เห็นจากพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่เลือกใช้สีแดงในการประกอบพิธีกรรมดังต่อไปนี้

1.1 กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี

ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรีมีความเชื่อเรื่องผ้าขาว ผ้าแดงในพิธีกรรมการผูกขวัญเสาบ้าน ซึ่งเป็นคติความเชื่อที่มีมาแต่โบราณ โดยถือว่าบ้านเรือนย่อมมีผีป่วนตายาย หรือผีประจำเรือนคอยดูแลทุกข์สุขให้ทุกคนในครอบครัว ถ้าใครประพาศติถูกต้องตามประเพณีก็จะอยู่เย็นเป็นสุข หากใครประพาศติผิดในทางมิชอบผีเรือนจะให้ร้าย หากมีการผิดผีก็จะต้องมีการเช่นไหว้ตามประเพณีเพื่อขอมมาจากความผิดที่ได้กระทำ ความเชื่อเรื่องผ้าขาว ผ้าแดงที่ใช้ในการทำขวัญเสาบ้าน พิธีกรรมนี้จะพบเฉพาะในการปลูกเรือนไม้ ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรีส่วนใหญ่นิยมสร้างบ้านด้วยไม้ เช่น ไม้ประดู่ ไม้เต็ง ไม้สัก เป็นต้น เนื่องจากพื้นที่ในอำเภอศรีสวัสดิ์ส่วนใหญ่เป็นป่าซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยพันธุ์ไม้นานาชนิดเหมาะแก่การปลูกที่อยู่อาศัย เมื่อมีการกำหนดวันที่จะปลูกได้ฤกษ์แล้วก็จะมีการขุดหลุมเสาให้มีขนาดความกว้างและลึกพอเหมาะ วันรุ่งขึ้นเป็นวันฤกษ์ทำขวัญเสา และยกเสาหลุม ในพิธีจะต้องมีเครื่องเช่น ไหว้บูชาพระภูมิเจ้าที่ พระชนนี เทวดาอารักษ์ นอกจากนี้ยังต้องมีการสังเวยผิงางไม้เพราะเชื่อว่าต้นไม้ที่อยู่ในป่าย่อมมีนางไม้ประจำอยู่ สำหรับเครื่องเช่นไหว้ผิงางไม้ ได้แก่ ดอกไม้ ธูปเทียน กล้วยน้ำว่า มะพร้าว น้ำหอม บายศรี ผ้าสีแดง สีเหลืองมีขนาดกว้างพอดีกับหัวเสา ผ้าอีกชุดหนึ่งเป็นผ้าสีขาว ผ้าสีแดงนั้นจะต้องเจาะรูตรงกลางทุกผืน แล้วนำผ้าแดงสวมลงบนหัวของเสาทุกต้น และนำผ้าขาวทับอีกทีหนึ่ง สิ่งสำคัญคือต้องวางทับทแยงมุมกันเป็น 8 มุม แล้วนำหน่อกล้วยและอ้อยมาผูกไว้ที่เสาเอกของบ้าน ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรีเชื่อว่าหากได้ทำขวัญเสาบ้านแล้วจะทำให้สมาชิกในครอบครัวอยู่อย่างมีความสุข และปราศจากอันตราย (แกลง อยู่ดี, สัมภาษณ์ 2554)

นอกจากสถานที่อยู่อาศัย ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรียังให้ความสำคัญเกี่ยวกับสถานที่ประกอบอาชีพเป็นอย่างมากเชื่อว่าผ้าแดงเป็นผ้าที่มีความศักดิ์สิทธิ์และเป็นสิริมงคลสำหรับผู้

ประกอบอาชีพทางน้ำ อาทิ ชาวประมง ชาวเรือ ชาวแพ เป็นต้น ชาวแพที่อำเภอศรีสวัสดิ์ก็นิยมนำผ้าแดงผูกที่เสาแพ โดยจะทำเป็นรูปสี่เหลี่ยม ทำพุดตรงหัวเรือพร้อมด้วยด้ายดิบสีแดงกับสีขาว ถือเป็นการทำงานวิญเฒ่านาง เพราะเชื่อว่าแม่ย่านางเรือช่วยคุ้มครองให้เดินทางปลอดภัย และมีความสุขความเจริญในการทำกิจการทางน้ำ (แถลง อยู่ดี, สัมภาษณ์ 2554)

นอกจากนี้ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรียังให้ความสำคัญกับสถานที่สำคัญต่าง ๆ ประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความเชื่อเรื่องพลังอำนาจของการเลือกใช้สี กล่าวคือมีความเชื่อว่า ธรณีประตูเรือนโบสถ์ วิหารตามวัดมักนิยมหาสีแดง และเชื่อว่าธรณีประตูเป็นอาณาเขตของผีที่หน้าประตูคอยประจำรักษาอยู่ เรียกว่า ทวารารักษ์ หรือนายทวารบานประตู เวลาเดินเข้าออกไม่ให้เหยียบ การทาธรณีประตูเป็นสีแดงจะช่วยให้เกิดความน่าเกรงขาม และพลังอำนาจอันร้อนแรง เมื่อผีอื่นเห็นจะได้ไม่กล้าเข้าใกล้ สีแดงยังหมายถึงสีของไฟซึ่งมีเดช (แถลง อยู่ดี, สัมภาษณ์ 2554) ด้วยเหตุดังกล่าวสีแดงจึงถือเป็นสีที่เป็นมงคล ไม่เพียงแต่เฉพาะในหมู่ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรีเท่านั้น แต่รวมไปถึงกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในอำเภอศรีสวัสดิ์ เช่นกัน อาทิ คนไทยเชื้อสายจีน มอญ ขมุ กะเหรี่ยงที่ยังคงมีความเชื่อเกี่ยวกับพลังอำนาจของสีแดง

1.2 กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์

ชาวกะเหรี่ยงโปว์ให้ความสำคัญกับสีของข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันเป็นอย่างยิ่ง เชื่อว่าการแยกใช้สีของข้าวของเครื่องใช้ตามที่บรรพบุรุษได้เคยสั่งสอนไว้ คือการปฏิบัติตนตามและไม่ละเมิดคำสั่งสอนจะช่วยลดบันดาลเกิดสิริมงคล และเกิดความสุขใจแก่ผู้ใช้งาน สิ่งที่สำคัญที่จะขาดเสียไม่ได้เมื่อชาวกะเหรี่ยงโปว์เดินทางออกนอกบ้าน จะต้องมีข้อมประจำตัวอยู่เสมอ ประโยชน์ของข้อมคือใส่สัมภาระเมื่อจะออกไปนอกบ้าน ข้อมของชาวกะเหรี่ยงโปว์มี 2 สี คือ สีแดงและสีขาว ข้อมทั้งสองสีนี้มีขนาดแตกต่างกัน และใช้ในโอกาสที่ต่างกันอีกด้วย กล่าวคือข้อมแดงเล็ก ชาวกะเหรี่ยงนิยมนทอเป็นผ้าฝ้ายพื้นสีแดงหรือสีชมพูเข้มซึ่งเป็นข้อมที่นิยมใส่สิ่งของสำคัญหรือสิ่งของพกพาเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น เงิน ยาสูบหรือเครื่องรางของขลังต่าง ๆ ชาวกะเหรี่ยงโปว์จะพกสิ่งของเหล่านี้อยู่ตลอดเวลา ข้อสำคัญคือเครื่องรางของขลังจะต้องใส่ในข้อมแดงเสมอ เพราะชาวกะเหรี่ยงโปว์เชื่อว่าสีแดงเป็นสีที่ทรงพลัง และมีความเป็นสิริมงคล ปัจจุบันความเชื่อเหล่านี้ก็ยังคงอยู่ แต่อาจเปลี่ยนแปลงไปบ้างเล็กน้อยกล่าวคือพ่อแม่นิยมให้เด็กใส่ข้อมแดงใส่หนังสือไปโรงเรียน ส่วนข้อมขาวใหญ่จะใส่ใส่เสื้อผ้าในโอกาสที่เดินทาง เช่นเดินทางไปไร่ซึ่งมักจะต้องไปค้างแรมที่

อื่น หรือไปร่วมงานบุญต่าง ๆ ชาวกะเหรี่ยงไปวัดมีความเชื่อว่าสีขาวเป็นสีที่มีความบริสุทธิ์ ฉะนั้น ย่ามสีขาวจึงเหมาะแก่การใส่สิ่งของเพื่อไปร่วมงานบุญต่าง การใส่ย่ามไม่นิยมสะพายไหล่แต่จะใช้ คาคติริยะ หรือ โงให้ศิระชะรับน้ำหนักสิ่งของที่ใส่เช่นเดียวกับการแบกตะกร้าทรงกระบอก นอกจากนี้ยังมีย่ามขนาดเล็กจะใช้ใส่สิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ สำหรับพกติดตัวในชีวิตประจำวัน เช่น ยาสูบหรือสิ่งของอื่น ๆ อาจเป็นผลผลิตในไร่ที่มีจำนวนไม่มากนัก (เพทาย สวัสดิ์กิติ, สัมภาษณ์ 2555)

1.3 กลุ่มชาติพันธุ์มอญ

ชาวมอญที่อาศัยอยู่ในอำเภอศรีสวัสดิ์มีความเชื่อเรื่องพลังอำนาจของสีแดงเป็นอย่างมาก ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในพิธีกรรมของชาวมอญ สีแดงถือเป็นสีสำคัญ เช่น การรำผีของชาวมอญ สิ่งสำคัญที่จะขาดเสียไม่ได้คือผ้าแดง เพราะชาวมอญเชื่อว่าสีแดงเป็นสีประจำชาติของชาวมอญ และยังเป็น สัญลักษณ์ของความเข้มแข็ง ความกล้าหาญ ในการรำผี (เลอะอะนา) คนทรงผีนี้ต้องรับรองตรงที่เสาเอกที่ตั้งผีบ้านเท่านั้น โดยการจูดรูปเทียนบูชาปักหลักไม้ไว้ที่โคนเสาเอกแล้วนำผ้าแดงผูกไว้กับหลัก ผีบ้านจึงจะยินยอม เมื่อเตรียมทุกอย่างเรียบร้อยแล้วคนทรงจะทำหน้าที่รำผีจนเสร็จตาม ขั้นตอน เหตุที่ต้องรำผีมีหลายประการด้วยกัน เช่น คนในตระกูลเกิดเจ็บไข้ได้ป่วยซึ่งผิดปกติจากโรคร้ายทั่ว ๆ ไป โดยคนทรงบอกว่า ผีบ้านโกรธเนื่องจากล่วงละเมิดท่าน หยามเหยียดท่านจึงบันดาลให้เจ็บป่วย หากจะหายป่วยได้ต้องมีการรำผีถวายเพื่อเป็นการขอขมาโทษ คนในตระกูลได้เคยบนบานผีบ้านให้ตนหายจากโรคร้ายหรือทำงานอะไรให้สำเร็จ เมื่อบนบานแล้วตนจะหายจากโรคร้ายหรือไม่ หรือจะสมความปรารถนาหรือไม่ ต้องรำผีบ้านถวาย จะหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเด็ดขาด ประการต่อมาห้ามหญิงมีครรภ์นอนค้างคืนที่บ้านของชาวมอญ หรือแม้แต่คนอื่น ๆ นอกตระกูล นอนค้างคืนที่บ้านฉันสามีภรรยาซึ่งอยู่ในมุ้งเดียวกันไม่ได้เว้นแต่จะนอนแยกกันคนละที่ ดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นข้อห้ามที่สำคัญมาก (ทิมเพ, สัมภาษณ์ 2555) จากข้อมูลของผู้วิจัยที่ได้เก็บ ข้อมูลภาคสนามซึ่งมีความสอดคล้องกับผู้ที่ศึกษาเกี่ยวกับพิธีกรรมของชาวมอญ ดังที่ จวน เกรือ วิชมาจารย์ (2548: 85-98) กล่าวว่าหากมีการล่วงละเมิดจะทำให้ผีบ้าน โกรธบันดาลให้คนในตระกูล มีอันเป็นไปต่าง ๆ นานา หากต้องการหายเป็นปกติจะต้องให้คนทรงทำพิธีรำผีถวาย คนทรงจะทำหน้าที่รำผีจนเสร็จตามขั้นตอน สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือเครื่องแต่งกายของผู้รำผีจะต้องนุ่งผ้าถุงสีแดงเท่านั้น และมีสไบสีแดงคล้องคอ

1.4 กลุ่มชาติพันธุ์ขมุ

ชาวขมูมีความเชื่อในการใช้สีในพิธีกรรมและให้ความสำคัญกับสีแดงเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะสีแดงซึ่งเป็นสีจากเลือดสัตว์ซึ่งถูกนำไปใช้ในพิธีกรรมของชาวขมูที่สำคัญ เช่น พิธีชู พิธีเลี้ยงผี เป็นต้น ชาวขมูเชื่อว่าสีแดงเป็นสีที่เป็นเดช และสามารถจัดสิ่งชั่วร้ายออกไปจากชีวิต และสถานที่อยู่อาศัยได้ ชาวขมูส่วนใหญ่ไว้ที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจจึงเคารพนับถือและกราบไหว้ผีเพื่อให้ผีปกปักรักษาชีวิตและความเป็นอยู่ของพวกเขาจึงมีการทำพิธีต่าง ๆ เพื่อเช่น ไหว้ผี ส่วนใหญ่จะเป็นการเลี้ยงผีที่บ้าน สาเหตุเกิดจากคนในครอบครัวคนใดคนหนึ่งเจ็บป่วยขึ้นมาก่อนหรืออาจได้รับอุบัติเหตุ หัวหน้าครอบครัวหรือผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านจะไปถาม “หมอเมื่อ” (หมอทำนายในหมู่บ้าน) หากหมอเมื่อได้ทำนายตามวัน เดือน ปีของผู้ป่วยแล้วผลทำนายออกมาว่าจะต้องเลี้ยงผีบ้านด้วยสัตว์ชนิดใด เช่น หมู ไก่ ควาย เป็นต้น เจ้าของจะต้องจัดการหามาให้ได้ ถ้าไม่มีต้องยืมจากญาติพี่น้องมาก่อนเพื่อทำพิธีกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอน พร้อมกับเชิญผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านมาร่วมพิธีกรรมชู คำว่า “ชู” แปลว่าสิ่งที่ต้องกระทำ ผู้ที่เข้าพิธีนี้ได้แก่ ผู้ที่อ่อนแรง เหนื่อย หอบ เนื่องจากการตรากตรำงานวิธีทำชู ต้องมีเหล้า 1 ไห ไก่ 1 ตัว ค้ายดิบสีขาวสำหรับผูกข้อมือ 1 เส้น ต้องเป็นค้ายสีขาวเท่านั้น เพราะมีความเชื่อว่าค้ายสีขาวที่มาจากค้ายดิบที่ไม่มีการข้อมสีย้อมเป็นสีที่บริสุทธิ์ เวลาที่ทำพิธีจะต้องไม่เกินบ่าย 2 โมง โดยนำไหเหล้าอุ่นไปตั้งอยู่กลางเรือน 1 ไห พร้อมด้วยพานค้ายดิบสีขาว ผู้เข้าพิธีนั่งยอง ๆ ใกล้เคียงบริเวณไหเหล้าอุ่น แล้วผู้ทำพิธีจะต้องจับไก่มา 1 ตัว เอามีดบากปากไก่จนเลือดไหลแล้วนำปากไก่ที่มีเลือดไปเช็ดที่หัวเข้าทั้ง 2 ข้างของคนที่จะเข้าพิธี ชาวขมูเชื่อว่าสีแดงจากเลือดไก่จะช่วยขจัดสิ่งชั่วร้าย สิ่งที่ไม่เป็นมงคลที่เป็นเหตุให้สมาชิกในครอบครัวป่วยไข้ ขณะที่เช็ดเลือดอยู่นั้นผู้เข้าร่วมพิธีทั้งหมดจะต้องช่วยพูดภาษาขมูพร้อมกันว่า “ขอให้หายเจ็บหายป่วย เกิดความสุขความเจริญ” เมื่อเช็ดเข้าเรียบร้อยแล้วก็นำปากไก่ที่มีเลือดไปเช็ดที่ไหเหล้าอุ่น หลังจากนั้นนำไก่ไปปรุงเป็นอาหาร ต่อจากนั้นผู้ที่ทำพิธีให้ผู้เจ็บป่วยนำพานที่มีค้ายขาวมาผูกข้อมือให้กับผู้ที่เจ็บป่วย พร้อมกับกล่าวว่า “ขอให้หายจากอาการต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ขั้นตอนท้ายสุดทุกคนที่มาร่วมงานในพิธีต้องช่วยกันรับประทานอาหารที่ได้จากเนื้อไก่ตัวนั้นและร่วมกันดื่มเหล้าอุ่นให้หมดเสียก่อน ทุกคนที่มาร่วมงานจึงแยกย้ายกลับบ้านได้ (จรรยา กลิ่นสุคนธ์, สัมภาษณ์ 2554)

นอกจากนี้เลือดไก่ยังได้ถูกนำมาใช้ในพิธีเช่นไหว้ ชาวขมูมักจะทำอย่างเรียบง่าย ไม่มีพิธีอะไรมากมายส่วนมากจะทำกระทงหรือบายสีใส่ข้าว น้ำ ชู สุรา เทียน และดอกไม้

นำไปไหว้ผีที่ศาลผีหรือหิ้งผี ส่วนสัตว์ที่นิยมนำมาใช้คือ นำไก่เป็นมาฆ่าในระหว่างประกอบพิธีกรรม แล้วใช้เลือดไก่ทาที่ศาลผีหรือหิ้งผี ส่วนเนื้อไก่ก็จะนำมาปรุงเป็นอาหารแล้วนำไปใส่รวมกับเครื่องเช่นอย่างอื่นในบายศรี และอัญเชิญผีมารับเครื่องเช่นไหว้ เมื่อเสร็จพิธีเช่นไหว้แล้วจะนำสุราและอาหารที่เป็นเครื่องเช่นมารับประทานกันในหมู่ผู้เข้าร่วมพิธี จากการเก็บข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัยสอดคล้องกับที่ นิพัทธเวช สืบแสง (2539 : 61) กล่าวถึงพิธีเช่นไหว้ผีของชาวมุขว่า สำหรับพิธีเช่นไหว้ผีเมื่อผู้ป่วยได้กระทำผิดผี จะต้องจัดพิธีเช่นไหว้เพื่อแก้ความผิด โดยเตรียมหมู ไก่ เหล้า สายสิญจน์ เมื่อมีผู้คน ลูกหลานญาติมิตรมาพร้อมกันเต็มบ้าน คนแก่จะเริ่มผูกข้อมือ และใส่กำไลเงินให้คนป่วย ต่อจากนั้นจะนำสายสิญจน์มาผูกข้อมือคนที่อยู่ในบ้าน ขณะที่ผูกมีการว่าคาถาเสร็จจากการผูกข้อมือแล้วจะนำไก่มาปากแล้วเอาเลือดมาทาที่หัวเข่าคนป่วยก่อน แล้วจึงทาที่เข่าของพ่อ แม่ และลูก ๆ ที่อาศัยอยู่ในบ้านหลังนั้น แล้วนำเลือดไก่จากปากมาทาที่ไหล่ซ้าย 2 ข้าง ดึงขนไก่มาติดที่รอยเลือดไก่ คราวนี้คนป่วยจะเอาเลือดไก่มาทาที่หัวเข่าใหม่ เป็นการเสร็จพิธีในขั้นตอนของการเลี้ยงผีด้วยไก่ ต่อจากนั้นเป็นการฆ่าหมูโดยใช้มีดแทงคอหมู และนำถ้วยมารองรับเลือดหมูที่ไหลออกมามากมายจนเลือดหมดจากคอหมู และนำเลือดมาทาผู้ป่วยอีก ผู้ทำพิธีจะจับหมูมาทาคคนป่วยก่อน ขณะที่ทาก็ว่าคาถาไปด้วย ต่อจากนั้นก็ทาที่เข้าบ้านและญาติพี่น้อง จากนั้นมีการคัมเกล้าและทำอาหารด้วยไก่และหมู

ชาวมุขเชื่อว่าสีแดงที่มาจากสีของเลือดสัตว์เป็นสิมงคล และสามารถขับไล่สิ่งชั่วร้ายได้ วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธีกรรมที่เป็นสีขาวยังได้ถูกเลือกนำมาใช้ในพิธีกรรมบังตาผี กล่าวคือ ชาวมุขมีความเชื่อว่าหากพ่อแม่ใครที่ทำการบังตาผี (สังกะตาม) ให้แก่ลูก ๆ ในขณะที่ในหมู่บ้านเกิดเหตุการณ์ที่ไม่ดี เช่น เมื่อในหมู่บ้าน หรือหมู่บ้านข้างเคียงมีคนตาย เมื่อจะเดินทางไปต่างบ้านต่างเมือง และเมื่อเด็กทารกเกิดออกมาใหม่แล้วร้องไห้โดยไม่มีสาเหตุอาจเนื่องมาจากถูกผีหรือวิญญาณต่าง ๆ ครอบงวน หากเด็กคนไหนที่ห้อยสังกะตามไว้ที่คอ หรือขอบเสื้อจะช่วยบังตาผีไม่ให้มองเห็นลูกของตัวเองได้ อุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ หินขาว 1 ก้อน หมายถึงสิ่งที่เป็นของแข็ง และเป็นสีที่ขาวสะอาด บริสุทธิ์ ขี้เหล็ก หมายถึง สิ่งที่เป็นของร้อน ขิง ไพล ผ่าฝิ่นเล็ก (สีใดก็ได้) เพื่อเย็บสำหรับใส่สังกะตาม ขั้นตอนในการทำพิธีคือพ่อหมอจะต้องนำหินสีขาว ขิงหรือไพล ขี้เหล็ก นำมารวมกับเพื่อประกอบเป็นสังกะตามแล้วเสกเป่าคาถาอาคม 3 ครั้ง แล้วพ่อหมอนำสังกะตามเหล่านั้น

มาไต่ลงในถุงเล็ก ๆ ที่เย็บไว้แล้วนำมาคล้องคอเด็กหรือบางครั้งจะมัดตามขอบเสื้อของเด็ก (จรรยา กลินสุคนธ์, สัมภาษณ์ 2554)

จากความเชื่อเรื่องพลังอำนาจที่สะท้อนจากการเลือกใช้สีในพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทย ถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุพบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวให้ความสำคัญในการเลือกใช้สีแดง เพราะมีความเชื่อว่าสีแดงเป็นสีที่มีพลังอำนาจ และเป็นสิริมงคล นอกจากนี้ความเชื่อเกี่ยวกับการเลือกใช้สีแดงในพิธีกรรมนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาด้านทัศนคติที่ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุมีทัศนคติบวกต่อสีแดง ดังนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวจึงเลือกใช้สีแดงในการประกอบพิธีกรรม

2. ความเชื่อเรื่องความบริสุทธิ์

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์และกลุ่มชาติพันธุ์มอญมีความเชื่อเรื่องสีขาวว่า เป็นสีแห่งความบริสุทธิ์และเป็นสีของผู้ทรงศีล ฉะนั้นสีขาวจึงมีความเกี่ยวข้องในพิธีกรรมและความเชื่อ ดังนี้

2.1 กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์

ชาวกะเหรี่ยงโปว์มีความเชื่อว่า สีขาว เป็นสีแห่งความบริสุทธิ์ และสีของสาวพรหมจรรย์ จากความเชื่อดังกล่าวจึงทำให้ชาวกะเหรี่ยงโปว์ได้สะท้อนออกมาในรูปแบบเครื่องแต่งกายประจำเผ่าที่มีลักษณะเป็นชุดทรงกระสอบสีขาวซึ่งสามารถพบเห็นได้จากกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงการมีคู่ครอง จากประเพณีการเกิดของชาวกะเหรี่ยงโปว์ตามความเชื่อเดิมเมื่อมารดาคลอดบุตร บิดาจะต้องเอากระบอไม้ไผ่ใส่รกไปผูกไว้ที่ใต้ต้นทองหลางที่มีดอกสีแดง โดยมีความเชื่อว่าเมื่อเด็กโตขึ้นจะเป็นคนที่มีเสน่ห์ ถ้าได้บุตรชายบิดาจะต้องหาไม้ขนาดเท่าค้ำจอบแล้วกระแทกสุนัข 3 ครั้งก่อนที่จะนำไปวางขวางบนเตาไฟเพื่อใช้ทำราวตากผ้าอ้อม โดยเชื่อว่าเมื่อบุตรชายโตขึ้นจะหาเนื้อได้เก่งเหมือนสุนัข เมื่อบุตรอยู่ในวัยที่กำลังหัดเดิน มารดาจะต้องทอเสื้อสีขาวทรงกระสอบยาวแค่เข้าให้เสร็จในวันเดียว หากใช้เวลาในการทอหลายวันและได้ยินเรื่องที่ไม่เป็นมงคลมารดาจะต้องล้มเลิกการทอเสื้อชุดนั้นทันที แล้วจะต้องเริ่มทอใหม่ ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าสีขาวเป็นสีแห่งความบริสุทธิ์ เด็กที่เกิดใหม่เป็นผู้ที่บริสุทธิ์ ไร้มลทิน ฉะนั้นชุดที่ใส่จะต้องเป็นชุดผ้าฝ้ายสีขาว เมื่อมารดาทอชุดเสร็จแล้ว ให้บุตรชายใส่ทันทีเป็นเวลาติดต่อกัน 3 วัน 3 คืน หากบุตรเกิดมาเป็นหญิงมารดาจะต้องทอเสื้อทรงกระสอบสีขาวยาวถึงข้อเท้า ส่วนบริเวณชายขอบ

ล่างของเสื้อจะเย็บรูดด้วยไหมพรมสีแดงหรือสีเขียว เด็กผู้หญิงจะต้องใส่ชุดทรงกระสอบสีขาวไปจนถึงอายุ 15 ปี หรือเริ่มมีประจำเดือนหรือเมื่อแต่งงาน หลังจากนั้นจึงเปลี่ยนเป็นผ้าถุงและเสื้อสีแดงที่ไม่ติดกัน และไม่สามารถที่จะกลับมาสวมชุดทรงกระสอบสีขาวได้อีก หากผู้ใดที่แต่งงานแล้วนำชุดทรงกระสอบสีขาวกลับไปใส่อีกจะถือว่าเป็นการดูถูกความบริสุทธิ์ของหญิงสาว หากหญิงพรหมจรรย์คนใดที่นำชุดของผู้ที่แต่งงานแล้วไปใส่มีความเชื่อว่าจะทำให้เป็นสาวโสด ไม่ได้แต่งงานไปตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังเชื่ออีกว่าหากหญิงพรหมจรรย์คนใดตั้งครรถ์ก่อนที่ยังไม่ได้แต่งงานก็จะถูกชาวบ้านประณามและลงโทษว่า “อุ่มท้องทั้งชุดขาว” (เพทาย สวัสดิ์กิตติ, สัมภาษณ์ 2554)

นอกจากนี้ยังพบว่าชุดที่ใส่แสดงรำตงจะต้องเป็นชุดทรงกระสอบสีขาวเท่านั้น การแสดงรำตงเป็นประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนา ได้รับการปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน จากการศึกษาข้อมูลภาคสนามสอดคล้องกับมณฑล คงแถมทอง (2538: 15) กล่าวว่า การแสดงรำตงเป็นการร้องและรำที่ใช้เสียงดนตรีประกอบการแสดง ผู้ร่วมแสดงเป็นหญิงหรือชายก็ได้ แต่ปัจจุบันนิยมใช้ผู้แสดงที่เป็นหญิงสาวที่ยังไม่แต่งงาน จำนวนผู้แสดงมีตั้งแต่ 12-16 คน หรืออาจมากกว่านี้ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานที่แสดงซึ่งอาจเป็นเวทีในร่มหรือสนามหญ้า การแสดงมีการตั้งแถวผู้แสดงเป็นแถวเล็กประมาณ 5-6 แถว และยืนห่างกันประมาณ 1 ช่วงแขน ชุดที่ใช้ในการแสดงรำตงเป็นชุดทรงกระสอบสีขาวซึ่งเป็นสีที่แสดงถึงความบริสุทธิ์ ความยาวของชุดยาวถึงข้อเท้า ตอนบนช่วงคอผ่า ปลายแขนเสื้อและชายกระโปรงปักด้วยด้ายสีแดง คาดเข็มขัดเงินที่เอว ด้านเนื้อร้องของเพลงรำตงมีเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของกะเหรี่ยงกล่าวถึง การอบรมให้เป็นคนดี และเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา การแสดงรำตงเป็นการละเล่นที่สนุกสนานซึ่งจะแสดงในงานพิธีสำคัญ ๆ เช่น งานศพ งานบุญข้าวใหม่ งานสงกรานต์ เป็นต้น

2.2 กลุ่มชาติพันธุ์มอญ

ชาวมอญมีความเชื่อว่า สีขาว เป็นสีที่แสดงถึงความบริสุทธิ์เช่นเดียวกับชาวกะเหรี่ยงไปว์ การเลือกใช้สีในพิธีกรรมยังคงให้ความสำคัญกับสีของข้าวของเครื่องใช้ กล่าวคือพิธีกรรมการเกิดของชาวมอญ เด็กที่เกิดใหม่จะต้องรองรับตัวเด็กด้วยแผ่นทองแดงที่มีการสักยันต์ลงบนแผ่น และนำผ้าขาวปูบนแผ่นทองแดงที่มีขนาดเท่ากับตัวเด็ก เพราะเชื่อว่าเด็กที่เกิดมาเป็นผู้ที่สะอาด บริสุทธิ์ และไร้เดียงสา หมอตำแยจะเป็นผู้นำผ้าขาวมาปูบนแผ่นทองแดง สาเหตุที่ต้องใช้แผ่นทองแดง

เนื่องจากชาวมอญเชื่อว่าแผ่นทองแดงที่ได้สกัดยั้งและลงคาถาอาคมจะช่วยประคับประคองให้เด็กที่เกิดมาเป็นผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรง และมีความสามารถในการทำงาน หากใครไม่ปฏิบัติจะทำให้เด็กที่เกิดมาเจ็บไข้ได้ป่วย และส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ในอนาคต ความเชื่อดังกล่าวได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปเมื่อประมาณร้อยปี เนื่องจากชาวมอญถูกทหารพม่าสั่งห้ามไม่ให้ใช้แผ่นทองแดงรองรับตัวเด็กทารกแต่ให้เปลี่ยนเป็นกระดิ่งที่สานจากไม้ไผ่แทน เพราะเชื่อว่าเด็กมอญที่เกิดมาเมื่อเติบโตขึ้นจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถสูงกว่าชาวพม่า อย่างไรก็ตามความเชื่อที่ใช้แผ่นทองแดงรองรับตัวเด็กแรกเกิด ได้ถูกล้มเลิกไปแล้ว แต่ความเชื่อเรื่องการใช้ผ้าขาวรองรับตัวเด็กที่แรกเกิด ยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน (ทิมแพ, สัมภาษณ์ 2555)

นอกจากการเลือกใช้ผ้าสีขาวในประเพณีการเกิดแล้ว สำหรับผู้ที่เจริญเติบโตจากวัยเด็กแล้วยังคงมีความเชื่อเรื่องสีขาว และการเลือกสีเครื่องแต่งกายตามโอกาสที่เหมาะสม กล่าวคือชาวมอญจะให้ความสำคัญมากเมื่อถึงวันพระ ทุกคนจะต้องไปทำบุญ และถือศีลที่วัด ชาวมอญส่วนใหญ่ทั้งหญิงและชายนิยมสวมเสื้อสีขาว ส่วนผ้าซิ่นจะเป็นสีดำไม่จำกัดนอกเสียจากการคำนึงถึงความเหมาะสม จากการสังเกตพบว่าคนสูงอายุนิยมนุ่งผ้าซิ่นสีน้ำตาล มีสไบสีขาวพาดไหล่ ส่วนหญิงสาวนิยมนุ่งผ้าซิ่นสีแดง สีชมพู ชาวมอญเชื่อว่าสีขาวเป็นสีของผู้ทรงศีล เป็นสีแห่งความบริสุทธิ์ ดังนั้นชาวมอญจึงนิยมสวมใส่เครื่องแต่งกายสีขาวเพื่อไปถือศีล และทำบุญที่วัด อีกทั้งเครื่องแต่งกายสีขาวยังถือเป็นการแสดงความบริสุทธิ์ทั้งกายและใจ

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ และมอญเลือกใช้สีขาวในการประกอบพิธีกรรม เพราะเชื่อว่าสีขาวเป็นสีที่แสดงถึงความบริสุทธิ์ เป็นสีของสาวพรหมจรรย์ และเป็นสีที่ใช้ใส่แสดงในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา สอดคล้องกับผลการศึกษาด้านทัศนคติที่ว่ากลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ และมอญที่มีทัศนคติบวกต่อสีขาว ดังนั้นจึงเลือกใช้สีขาวในการประกอบพิธีกรรม

3. ความเชื่อเรื่องโชคลาง สิริมงคล และอัปมงคล

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุมีความเชื่อเรื่องโชคลางกับการเลือกใช้สีเป็นอย่างยิ่ง เชื่อว่าหากเลือกใช้สีที่เหมาะสมและถูกต้องตามกาลเทศะจะทำให้เกิดความเป็นสิริมงคล และมีโชคลาง ความเชื่อดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นจากพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี

พระยาอนูมานราชชน (2551 : 335) กล่าวว่าคนไทยมีความเชื่อเกี่ยวกับสีอยู่มาก เชื่อว่าสีมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์ ใครใช้สีถูกโฉลกก็จะโชคดี สีต้นของเสื้อผ้าไม่เพียงแต่เพิ่มความงามบนร่างกายมนุษย์เท่านั้น แต่ยังได้แฝงความหมายของสีที่ผู้สวมใส่เลือกเช่นกัน ความนิยมสวมเสื้อผ้าโดยเปลี่ยนสีไปตามวันต่าง ๆ จะทำให้เกิดสิริมงคล ความเชื่อนี้มีมาตั้งแต่โบราณ โดยกำหนดสีประจำวัน เช่น วันอาทิตย์สีแดง วันจันทร์สีเหลือง วันอังคารสีชมพู วันพุธสีเขียว วันพฤหัสบดีสีแสด วันศุกร์สีน้ำเงิน วันเสาร์สีม่วงเมื่อตกแต่งประดับประดาร่างกายด้วยเสื้อผ้า หินสี เพชร พลอยสีต่าง ๆ ตามวันเหล่านั้นตามความเชื่อของโหราศาสตร์ไทย

ความเชื่อเรื่องสีของเครื่องนุ่งห่มในสังคมชาวไทยถิ่นกาญจนบุรียังคงมีความเชื่อถือตามแบบโหราศาสตร์เรื่อง โขคลากให้พบเห็นอยู่บ้าง แต่ไม่ได้เคร่งครัดตามอย่างความเชื่อของโหราศาสตร์ไทยแต่โบราณในการเลือกสีต้นของเครื่องนุ่งห่มตามวันในรอบสัปดาห์ แต่จะมีความเชื่อว่าเป็นสิริมงคล ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีโชคลาภ และเรื่องมงคลอื่น ๆ กับผู้ที่สวมใส่ งานมงคลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวันสำคัญทางศาสนา วันสงกรานต์ วันปีใหม่ ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรีมักนิยมสวมใส่เสื้อผ้าที่มีสีสันสดใสเพื่อต้อนรับวันใหม่ เช่น สีชมพู สีแดง สีทอง สีฟ้า เป็นต้น ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรีเชื่อว่าสีแดงเป็นสีแห่งสิริมงคล ความรุ่งเรืองในชีวิต สีชมพูเป็นสีแห่งความสดใส ความสุขสมหวัง สีเหลืองหรือสีทองเป็นสีแห่งโชคลาภ ความมั่งคั่งในด้านทรัพย์สินเงินทอง แต่จะหลีกเลี่ยงการแต่งกายด้วยสีดำ เพราะเชื่อว่าหากแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่มีสีสันทึบสลายจะทำให้ชีวิตสลาย และมีความเบื่อบาน ตำราอายุใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องไปร่วมแสดงความยินดีกับคู่บ่าวสาวในพิธีแต่งงานมักนิยมเลือกเสื้อผ้าสีชมพูอ่อน สีบานเย็น สีเหลืองนวล เนื่องจากเป็นสีที่สวยงามและสดใส ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรีไม่นิยมใส่เสื้อผ้าสีดำ สีกรมท่า สีม่วงเข้มไปงานมงคลเพราะเชื่อว่าสีเหล่านี้ไม่สุภาพ และไม่ให้เกิดริเดแก่เจ้าของงาน ห้ามใส่สีขาวไปร่วมงานแต่งเพราะสีขาวผู้ที่ใส่จะต้องเป็นเจ้าสาวคนเดียวเท่านั้น แยกจะใส่ไม่ได้ให้เลียง ไปใส่สีอื่นแทน (เถलग อยุธยา, สัมภาษณ์ 2554)

เมื่อจะต้องไปร่วมงานอวมงคลนิยมแต่งกายด้วยชุดสีดำซึ่งเป็นคตินิยมมาแต่โบราณ และเชื่อว่าเป็นสีแห่งความทุกข์โศกเช่นเดียวกับคนไทยถิ่นอื่น ๆ สีดำใช้ใส่เฉพาะงานศพเท่านั้นหรือหากไม่ต้องการสวมใส่เครื่องแต่งกายสีดำทั้งชุด ควรใส่เป็นสีดำและสีขาว สำหรับสีดำถือเป็นสีที่

ไม่นิยมใส่ไปร่วมงานมงคลต่าง ๆ เช่น วันเกิด งานแต่ง การไปเยี่ยมผู้ป่วย หากใส่ไปเท่ากับเป็นการแข่งหรือเอาเหตุการณ์ล่วงหน้าให้ผู้นั้นตายเร็วยิ่งขึ้น และทำให้จิตใจของผู้ป่วยหดหู่ สำหรับการแต่งกายไว้ทุกข์นั้นชาวไทยถิ่นกาญจนบุรียังมีความเชื่อว่าใส่สีดำสำหรับไว้ทุกข์ให้แก่ผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีอายุแก่กว่า สีขาวสำหรับผู้ที่มีอายุอ่อนกว่าผู้ตาย สีม่วงหรือน้ำเงินแก่สำหรับผู้ที่มีได้เป็นญาติของผู้ตายเป็นแต่เพียงผู้ที่มาร่วมงาน (แกลง อยู่ดี, สัมภาษณ์ 2554)

3.2 กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์

ชาวกะเหรี่ยงโปว์มีความเชื่อเรื่องสีของเครื่องแต่งกาย และปฏิบัติสืบต่อมาอย่างเคร่งครัด โดยมีความเชื่อว่า สีแดง เป็นสีของชุดประจำเผ่า เป็นสีแห่งความกล้าหาญ ความเป็นสิริมงคลและความสุขสมหวัง ด้วยเหตุดังกล่าวไม่ว่าชาวกะเหรี่ยงโปว์จะไปร่วมงานมงคลหรืองานอวมงคลจึงได้เลือกสวมใส่เครื่องนุ่งห่มที่มีสีแดง เช่นเมื่อต้องการไปงานศพ งานแต่ง งานบุญต่าง ๆ ก็จะใส่ชุดประจำถิ่นสีแดงโดยไม่ได้คำนึงถึงความเหมาะสมเรื่องสีอย่างคนไทยถิ่นกาญจนบุรี ส่วนงานศพคนไทยถือเป็นงานที่โศกเศร้า หนุ่มสาวชาวกะเหรี่ยงโปว์นั้นถือเป็นโอกาสอันดีงามที่จะได้มารู้จักพบกันและจะได้มาแสดงความรักต่อกัน อาจตกลงปลงใจแต่งงานกันในเวลาต่อมา ภายในงานมีการละเล่นต่าง ๆ เช่น การแสดงรำตงของชาวกะเหรี่ยง สำหรับผู้ที่ไปร่วมในพิธีศพของชาวกะเหรี่ยงโปว์จะไม่มีการแต่งชุดดำและการไว้ทุกข์แต่อย่างใด แต่ปัจจุบันความเชื่อดังกล่าวได้เปลี่ยนแปลงไปบ้างเมื่อชาวกะเหรี่ยงโปว์ได้ติดต่อ สื่อสารและรับวัฒนธรรมไทยไปมากขึ้นจึงทำให้วิถีการดำเนินชีวิตคล้ายคลึงกับคนไทย เมื่อถึงเวลาที่ที่ต้องไปร่วมงานซึ่งเป็นพิธีกรรมต่าง ๆ ของคนไทยก็จะแต่งกายด้วยเครื่องแต่งกายสมัยนิยมคล้ายกับคนไทย อาทิ การแต่งกายไปงานศพ ชาวกะเหรี่ยงโปว์ก็จะเลือกสีเสื้อผ้าเฉดสีมืด เช่น สีกรมท่า สีน้ำตาลเข้ม เป็นต้น จากความเชื่อเดิมของชาวกะเหรี่ยงโปว์ถือว่าสีดำเป็นสีที่เป็นอัปมงคล ดังนั้นเครื่องแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงโปว์จึงไม่ใช่สีดำ ชาวกะเหรี่ยงโปว์จึงต้องเลี่ยงไปใช้สีอื่นแทนแต่ชาวกะเหรี่ยงโปว์ก็ได้คำนึงถึงความเหมาะสมเพื่อที่จะปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของคนไทย กล่าวคือคนไทยถิ่นกาญจนบุรีบางคนเมื่อต้องไปงานศพ พวกเขาจะใส่เสื้อผ้าสีกรมท่า สีน้ำตาลเข้มหรือเฉดสีมืด ดังนั้นชาวกะเหรี่ยงโปว์จึงเลือกใช้สีดังกล่าว นอกจากนี้พบว่าชาวกะเหรี่ยงโปว์เมื่อจะเดินทางออกจากบ้านเพื่อไปทำบุญ มักจะพกสิริษะด้วยผ้าโพกสิริษะสีขาว สีแดง ยกเว้นสีดำ เพราะเชื่อว่าสีดำเป็นสีอัปมงคล เป็นสีแห่งความทุกข์โศก อีกทั้งเป็นสีที่ไม่สวยงาม ส่วนมากมักโพกสิริษะด้วยผ้าขาว การโพกผ้าของผู้ชายจะต่าง

จากผู้หญิงคือ ผู้หญิงจะ โปกผ้ามาเห็นบชายผ้าไว้ทางด้านหน้า ส่วนผู้ชายจะเห็นบชายไว้ด้านหลัง (พรรณิกา สวัสดิ์กระสินธุ์, สัมภาษณ์ 2555)

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี และกะเหรี่ยงโปว์มีความเชื่อเรื่องโชคลาง ความเป็นสิริมงคล และอัปมงคล โดยเชื่อว่าการเลือกใช้สีที่ดี และเหมาะสมตามกาลเทศะจะส่งผลดีต่อชีวิต การเลือกใส่เสื้อผ้าที่มีสีสันสดใสในวันสำคัญต่าง ๆ หรือแม้ในวันปกติจะทำให้ชีวิตมีความสุข เกิดสิริมงคล ส่วนชาวกะเหรี่ยงโปว์เลือกใช้สีแดงซึ่งเป็นสีที่แสดงความรุ่งเรือง เป็นสิริมงคล อีกทั้งยังเป็นสีที่ได้แสดงถึงความกล้าหาญ กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 2 กลุ่มนี้จะหลีกเลี่ยงการเลือกใส่เสื้อผ้าสีดำเพราะเชื่อว่าเป็นสีอัปมงคล ผลการศึกษาทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี และกะเหรี่ยงโปว์ สอดคล้องกับผลการศึกษาทัศนคติบวกของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวซึ่งมีทัศนคติบวกต่อเฉดสีเข้ม ได้แก่ สีชมพู สีฟ้า สีแดง สีเขียว และมีทัศนคติลบต่อสีดำ

4.ความเชื่อเรื่องการเปลี่ยนวัยและการเปลี่ยนสถานภาพ

การเปลี่ยนวัยและการเปลี่ยนสถานภาพเป็นช่วงเวลาที่สำคัญซึ่งไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ สำหรับชาวกะเหรี่ยงโปว์และชาวมุจะให้เพศหญิงเป็นผู้ที่แสดงออกเพื่อป้องกันมิให้เกิดการผิดจารีต ฉะนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวจึงให้ความสำคัญในการเลือกใช้สีที่ได้ถ่ายทอดผ่านพิธีกรรม ดังนี้

4.1 กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์

ความเชื่อเรื่องการเปลี่ยนวัย การก้าวข้ามกาลเวลาปรากฏเฉพาะในสังคมของชาวกะเหรี่ยงโปว์เท่านั้น โดยให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับ “สีแดง” มีความเชื่อว่า สีแดงเป็นสีสิริมงคล เป็นสีแห่งความสำเร็จ และแสดงถึงความกล้าหาญ สีแดงได้ปรากฏในความเชื่อเรื่องการเปลี่ยนวัย การเปลี่ยนสถานภาพในพิธีกรรมแต่งงาน ชาวกะเหรี่ยงโปว์ โดยทั่วไปจะแต่งงานเมื่ออายุประมาณ 15 ปีขึ้นไป จะต้องมีการเลือกคู่ครอง สำหรับเครื่องแต่งกายของหญิงกะเหรี่ยงโปว์ที่ออกเรือนแล้ว จะต้องใส่ชุดประจำเผ่ากะเหรี่ยงซึ่งเป็นชุดผ้าฝ้ายทอสีแดงและซิ่นสีแดงไปตลอด การเปลี่ยนชุดแต่งงานจากชุดยาวทรงกระสอบสีขาวจะต้องเปลี่ยนในวันแต่งงาน เจ้าสาว จะต้องเป็นผู้ทอเสื้อและซิ่นนี้ไว้ให้เรียบร้อยก่อนวันแต่งงาน เมื่อเปลี่ยนจากชุดทรงกระสอบแล้วจะไม่สามารถเปลี่ยนกลับไปเป็นชุดทรงกระสอบสีขาวได้อีก (เพทาย สวัสดิ์กิตติ, สัมภาษณ์ 2554)

4.2 กลุ่มชาติพันธุ์ขมุ

สีแดงเป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความสุขสมหวัง ความเป็นสิริมงคล การมีคู่ครอง หญิงคนใดที่เป็นเจ้าสาวจะต้องมีสีแดงทาที่แก้มทั้งสองข้างเฉพาะในวันแต่งงาน แสดงว่าหญิงสาวผู้นั้นได้พร้อมที่จะออกเรือน สิ่งเหล่านี้พบเห็นได้จากพิธีกรรมแต่งงานแบบขมุ การแต่งงานของขมุนั้นยังคงรูปแบบเดิม และมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างเล็กน้อย การแต่งงานแบบขมุมี 2 แบบ คือ การแต่งงานแบบเจ้าบ่าวไปอยู่บ้านเจ้าสาว และการแต่งงานแบบเจ้าสาวไปอยู่บ้านเจ้าบ่าว เมื่อผู้ใหญ่ทั้ง 2 ฝ่ายตกลงกันเรียบร้อยแล้ว ฝ่ายผู้ใหญ่ของเจ้าบ่าวจะมายังบ้านเจ้าสาวเพื่อเจรจาพูดคุยและทำข้อตกลงระหว่างทั้งสองฝ่าย ก่อนที่จะมีการเจรจา อันดับแรกต้องนำเหล้าอู (เหล้าไห) มาเปิดและดื่มไปพร้อม ๆ กันกับการเจรจา เมื่อได้เวลาพอสมควรก็จะนำตัวเจ้าสาวไปส่งยังบ้านเจ้าบ่าวพร้อมกับทำพิธีกรรมด้วยการนำสีแดงมาผสมน้ำแล้วทาที่แก้มเจ้าสาวและญาติพี่น้อง พร้อมกับมีการแต่งตัวเจ้าบ่าวด้วยชุดชนเผ่าขมุ ชาวขมุมีความเชื่อว่าสีแดงเป็นสีที่เป็นสิริมงคล เมื่อทุกคนได้มางานมงคลจะต้องทาสีแดงไว้ที่แก้มเพื่อเป็นสัญลักษณ์ว่าได้มาแสดงความยินดี และร่วมอวยพรให้แก่บ่าวสาว เพื่อที่จะได้มีความสุขในชีวิตครอบครัวต่อไป สำหรับผ้าที่ใช้ห่อสินสอดและไหวิบรพบุรุษนั้นจะต้องเป็นผ้าสีขาวซึ่งแสดงถึงความเคารพ ความสะอาด บริสุทธิ์ เพื่อที่ชีวิตของคู่แต่งงานจะได้มีความสุขไร้ความทุกข์ ในขณะที่ทำพิธีสิ่งที่จะขาดไม่ได้คือ เลือดไก่ และด้ายขาว ชาวขมุเชื่อว่าสีแดงจากเลือดสัตว์เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นสิริมงคล ชาวขมุจึงนิยมนำเลือดสัตว์ไปประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ พ่อแม่ฝ่ายเจ้าบ่าวจะนำด้ายขาวมาผูกข้อมือและสวมกำไลให้เจ้าบ่าว และเจ้าสาว แล้วนำไก่ 1 ตัวมาบดที่ปากให้เลือดไหลออก จากนั้นนำเลือดไก่มาทาที่หัวเข่าของทั้ง 2 ฝ่ายพร้อมกับอวยพรคู่บ่าวสาว พ่อเจ้าบ่าวนำไก่ตัวเดิมไปยังไหเหล้าเพื่อนำเลือดไก่ตัวนั้นไปทาที่ปากให้ทั้งสองด้าน จากนั้นนำเหล้ามาเติมน้ำให้คู่บ่าวสาวดื่ม ส่วนไก่ที่ใช้ในพิธีจะนำไปปรุงเป็นอาหาร พ่อของเจ้าบ่าวจะนำข้าว 1 ปั้นมาจึมน้ำแกงแล้ววางบนสำรับแล้วบอกกล่าวผีบ้านว่า “บัดนี้จะมีลูกสะใภ้มาอยู่บ้านเรา ขอให้คุ้มครองเขาด้วย จากนั้นก็นำแกงไก่มารับประทานเฉพาะบุคคลในครอบครัว หลังจากนั้นนำหัวไก่มาวางบนปากไหทั้ง 2 ข้างและนำดอกไม้สีขาวมาวางไว้ จากนั้นบอกกล่าวกับผีบ้านให้คุ้มครองคู่บ่าวสาวด้วย จากนั้นผู้เฒ่าและแขกจะร่วมกันดื่มเหล้าอูและรับประทานอาหาร (จรรยา กลิ่นสุคนธ์, สัมภาษณ์ 2554)

กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ และขมุมีความเชื่อเรื่องการเปลี่ยนวัยและการเปลี่ยนสถานภาพ โดยเชื่อว่าการเลือกใช้สีแดงทำให้เกิดความเป็นสิริมงคล ความรุ่งเรืองในชีวิต อีกทั้งเป็นการรักษาจารีต ประเพณี จากผลการศึกษาด้านทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ และขมุ สอดคล้องกับผลการศึกษาด้านทัศนคติบวกของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวซึ่งมีทัศนคติบวกต่อเจดสีแดง

5. ความเชื่อเรื่องศาสนา

5.1 กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี

สีเหลืองหมายถึงผู้ทรงศีล แสงสว่างแห่งปัญญา ให้ความสงบ สีเหลืองจึงเป็นสีแห่งศาสนา เมื่อถึงวันสำคัญทางพุทธศาสนา ตามวัดต่าง ๆ จะมีการปักธงสีเหลืองเพื่อเป็นสัญญาณที่บ่งบอก และเชิญชวนญาติโยมทั้งหลายให้มาร่วมทำบุญที่วัด

สีขาวหมายถึงความบริสุทธิ์ สีเหลืองและสีขาวจึงถูกนำมาใช้ในโอกาสที่คนไทยถิ่นกาญจนบุรีได้เข้าร่วมในพิธีกรรมทางศาสนา เช่น พอถึงวันพระจะพากันแต่งกายสีขาวเพื่อไปตักบาตรทำบุญ ฟังเทศน์ ถือน้ำที่วัด อีกทั้งยังเป็นการแสดงถึงความบริสุทธิ์ทั้งกายและใจ

5.2 กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์

ชาวกะเหรี่ยงโปว์มีความเชื่อในการเลือกใช้สีในพิธีกรรมทางศาสนา สีเหลืองเป็นสีที่มีความสำคัญในพิธีกรรมทางศาสนาเป็นอย่างยิ่ง สีเหลืองปรากฏในพิธีเคอเซอร์่องหรืองานบุญเจดีย์ เป็นพิธีสำคัญของกะเหรี่ยงพวกถ้อยเหลืองซึ่งเป็นพวกที่เคร่งครัดในความเชื่อเดิม คือไม่เลี้ยงสัตว์เลี้ยงในบ้านนอกจากสุนัขล่าเนื้อ ไม่ดื่มสุราและไม่นำสุราเข้าบ้าน ไม่กินเนื้อสัตว์เลี้ยงและไม่ใช้เนื้อสัตว์เลี้ยง และสุราประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ พิธีเคอเซอร์่องจัดขึ้นปีละครั้งประมาณวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 ของทุกปี ชาวกะเหรี่ยงจะมาร่วมชุมนุมกันที่วัดซึ่งมีเจดีย์สำคัญประจำอยู่ ผู้ประกอบพิธีคือเจ้าวัดหรือโบบาคู โดยผู้เข้าร่วมพิธีจะต้องนำอาหารและด้ายสีเหลืองมอบให้เจ้าวัดทำพิธี ในการทำพิธีเจ้าวัดจะนำขบวนร้องสวดเป็นภาษากะเหรี่ยง ผู้เข้าร่วมพิธีร้องและเดินรำตามรอบองค์เจดีย์ 3 รอบ หลังจากนั้นจึงเดินรำอวยห่างและเข้าหาองค์เจดีย์เป็นจังหวะสลับกันเป็นระยะเวลาานพอสมควร ด้ายเหลืองที่นำมาประกอบพิธีนั้นจะนำมาผูกข้อมือแก่สมาชิกภายในครอบครัวเพื่อความสิริมงคล และถือเป็นสัญลักษณ์ของชาวกะเหรี่ยงโปว์กลุ่มด้ายเหลือง และชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าด้ายสีเหลืองเป็นด้ายที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งหมายถึงศาสนารวมถึงแผ่นดิน เป็นการเชื่อมโยงแผ่นดินกับ

จักรวาล หากผู้ใดผูกค้ายเหลืองไว้ที่ข้อมือจะเกิดความเป็นสิริมงคลและรอดพ้นจากภัยอันตราย (เพทาย สวัสดิ์กิตติ, สัมภาษณ์ 2554)

นอกจากนี้สีเหลืองยังได้ปรากฏในพิธีบวชต้นไม้ของชาวกะเหรี่ยงโปว์ พิธีบวชต้นไม้นี้ จัดขึ้นเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หยุดการทำลายป่า รักษาป่าไม้และต้นน้ำให้มีความอุดมสมบูรณ์ หากต้นไม้ต้นใดมีจิวรพระสีเหลืองห่มต้นไม้ก็จะไม่มีผู้ใดกล้ามาตัดต้นไม้ต้นนั้นเพราะถือว่าเป็นสมบัติของพุทธศาสนา ชาวกะเหรี่ยงโปว์จะทำพิธีบวชต้นไม้ในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเฉลิมพระชนพรรษา วันสำคัญทางศาสนา เป็นต้น ชาวกะเหรี่ยงโปว์จะมีการสำรวจต้นไม้ขนาดใหญ่ที่เกรงว่าน่าจะถูกลักลอบตัด แล้วเชิญชวนชาวบ้านให้เตรียมเครื่องบวช และเครื่องเช่นสังเวทเวดา เจ้าป่า เจ้าเขา ประกอบด้วย ข้าวเหนียว 1 ปั้น กล้วยสุก 1 ผล หมากคำ 1 คำ พลูใบ 1 ใบ ผ้าเหลืองซึ่งได้มาจากจิวรของพระสงฆ์ตามจำนวนต้นไม้ ค้ายสายสิญจน์บาตรน้ำมนต์ น้ำขมิ้นส้มป่อย จัดสร้างศาลเพียงตาสำหรับอัญเชิญรุกเทวดามาอาศัยเฝ้าต้นไม้ เมื่อถึงวันทำพิธีก็โยงค้ายสายสิญจน์ไปตามป่าและต้นไม้แล้วกลับมายังสถานที่ประกอบพิธี พิธีกรรมจะเริ่มจากพระอาจารย์ที่เป็นผู้ประกอบพิธีทำพิธี สังเวทพารักษ์ ผีป่า ผีเขาให้รับรู้และมาอยู่ในป่าไม้ ดูแลต้นไม้หากมีผู้ใดมาตัดไม้ขอให้มีอันเป็นไปต่าง ๆ เมื่อเสร็จสิ้นพิธีสังเวทแล้วก็เริ่มพิธีสงฆ์เริ่มจากไหว้พระสมათานศีลห้า อาราธนาพระปริตร พระสงฆ์เจิมพระพุทธรูป หลังจากนั้นพระสงฆ์ห่มผ้าเหลืองให้ต้นไม้ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา จากนั้นประพรมน้ำพระพุทธรูปตามต้นไม้ที่บวชเป็นอันเสร็จพิธี (เพทาย สวัสดิ์กิตติ, สัมภาษณ์ 2554)

5.3 กลุ่มชาติพันธุ์มอญ

ส่วนชาวมอญมีความแตกต่างในความเชื่อเรื่องสีที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาแตกต่างออกไป จากที่ได้กล่าวข้างต้นว่าชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี และชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าสีเหลืองเป็นสีสำคัญในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา แต่ชาวมอญได้มีความเชื่อว่าสีแดงเป็นสีที่ใช้ประกอบพิธีกรรมในทางศาสนา กล่าวคือการตักบาตรน้ำผึ้งนั้นเป็นประเพณีเก่าแก่ของชาวมอญ เป็นประเพณีที่เชื่อว่า เมื่อผู้ใดได้ถวายน้ำผึ้งแล้วจะได้านิสงส์สูง เพราะนอกจากจะบูชาพระสงฆ์แล้วพระสงฆ์ยังสามารถเก็บไว้ใช้เป็นยาได้ถือเป็นการถวายเภสัชทาน เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์มีกำลัง มีความเข้มแข็งเพื่อสืบอายุพุทธศาสนาได้ และชาวมอญได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นประเพณีพุทธศาสนิกชนทั้งชาวมอญ ชาวไทยต่างนำอาหาร ข้าวต้มมัดหรือข้าวต้มลูกโยนไปทำบุญที่วัด แต่

ก็จะเพิ่มการทำบุญด้วย “น้ำผึ้ง” พร้อมทั้งน้ำตาลทรายแดงกับผ้าฝืนเล็ก ๆ ในประเพณีการตัดบาตร นั้น พุทธศาสนิกชนต้องนำไปใส่บาตรเปล่าซึ่งจะมีการตั้งเรียงรายอยู่เบื้องหน้าพระภิกษุสามเณร หรือบริเวณที่จัดไว้ได้อย่างเหมาะสม ปกติจะใช้บาตร 32 ใบ โดยถือเคล็ดตามจำนวนอวัยวะในร่างกายมนุษย์ ในประเพณีการตัดบาตรน้ำผึ้งสิ่งที่ไม่ได้คือน้ำตาลทรายขาวและผ้าแดงสำหรับวางไว้ที่หลังบาตร การที่ต้องมีผ้าแดงนั้น ศรัทธา ลาภวัฒนา (2546: 64-66) ได้กล่าวว่าสืบเนื่องมาจากตำนานที่พระอัครมเหสีของพระเจ้าอโศกมหาราช ขณะที่เสวยชาติเป็นหญิงมีอาชีพทอผ้า ได้ไปพบพ่อค้าหนุ่มได้ถวายน้ำผึ้งแด่พระสงฆ์ ปรากฏว่าน้ำผึ้งเพียงน้อยนิด กลับเพิ่มขึ้นจนล้นบาตร นางจึงถวายผ้าสีไบสีแดงที่นางมีอยู่เพื่อช้บน้ำผึ้งที่ล้นบาตรออกมา ทำให้ประเพณีตัดบาตรน้ำผึ้งจึงขาดผ้าแดงไม่ได้ ต่อมาได้ตั้งจิตอธิษฐานด้วยว่ากุศลในชาติหน้าขอให้ได้เป็นพระมเหสีของพระราชา ทางด้านพ่อค้าหนุ่มได้ตั้งจิตอธิษฐานให้เป็นกษัตริย์และทั้งสองก็สมปรารถนา พ่อค้าหนุ่มเป็นพระเจ้าอโศกมหาราช หญิงสาวเกิดเป็นพระอัครมเหสีของพระองค์

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ และมอญมีความเชื่อเรื่องสีที่เกี่ยวข้องกับศาสนา โดยเชื่อว่าสีเหลือง สีขาว และสีแดงสามารถใช้ได้ในพิธีกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา เช่น การแต่งกายไปทำบุญที่วัดต้องใส่สีขาว การนำผ้ามาพันรอบเจดีย์ และพันรอบต้นไม้ต้องเป็นจีวรสีเหลืองของพระสงฆ์เท่านั้น และการนำผ้าแดงและอาหารหารไปตัดบาตร ซึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวเชื่อว่าหากเลือกใช้สีดี และถูกต้องตามขนบธรรมเนียมที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาจะเกิดอานิสงส์ และมีความโชคดีในชีวิต ผลการศึกษาด้านทัศนคติบวกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ และมอญสอดคล้องกับผลการศึกษาด้านทัศนคติบวกของกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวซึ่งมีทัศนคติบวกต่อสีขาว สีแดง และสีเหลือง และมีทัศนคติลบต่อสีดำ ดังนั้นสีดำซึ่งจัดเป็นสีที่อับมงคลจึงไม่นิยมนำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา

6. ความเชื่อเรื่องการใช้สีเพื่อแบ่งเพศ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ และมอญมีความเชื่อเรื่องการใช้สีเพื่อแบ่งเพศ กล่าวคือเพศหญิงมีข้อกำหนดในการเลือกใช้สีมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เดียวกันเพศชายมีอิสระที่จะเลือกใช้สีที่ตนได้มากกว่าเพศหญิง เช่น การแยกสีเสื้อผ้าของฝับรรพบุรุษ การแยกสีในการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ดังต่อไปนี้

6.1 กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี

ความเชื่อเรื่องเพศที่สะท้อนจากการเลือกใช้สีได้ปรากฏในพิธีกรรมของชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี พิธีกรรมที่ยังพบอยู่ในบางพื้นที่ของอำเภอศรีสวัสดิ์คือ การไหว้ผีบรรพบุรุษในงานแต่งงานที่จะขาดเสียมิได้คือ ผ้าขาว ผ้าแดงที่ใช้ในการไหว้ผีปู่ย่าตายาย การเช่นไหว้ผีนี้จะต้องมีการแยกผี โดยใช้ผ้าแดงทับผ้าขาววางลงบนพาน แล้วเอารูปเทียนดอกไม้ที่บูชาเก่าซึ่งวางอยู่บนหิ้งเรือน วางทับบนผ้าแดงอีกทีหนึ่ง สมมติว่าผืนนี้อยู่บนนั้น ผ้าแดงเป็นสำหรับผีปู่ ผ้าขาวสำหรับผีย่าแล้วเชิญไปบ้านของฝ่ายหญิง ผ่าสองผืนนี้ถือว่าเป็นอาสนะหรือนั่งของผี ผ้าแดง ผ้าขาวแสดงสัญลักษณ์ของสีที่แสดงถึงเพศของบรรพบุรุษที่ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรีได้ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา (แถลงอยู่ดี, สัมภาษณ์ 2555)

6.2 กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์

ความเชื่อเรื่องเพศของกะเหรี่ยงโปว์ ผู้หญิงจะต้องเป็นผู้สืบเชื้อสายเป็นผู้นำตระกูล เลือ ผู้หญิงของชาวกะเหรี่ยงโปว์มี 2 แบบ แบ่งออกตามสถานภาพการสมรสของผู้ที่สวมใส่เพราะความเคร่งครัดของสังคมชาวกะเหรี่ยงในการยึดถือผ้าเขียวเมียเขียวและเพื่อป้องกันการผิดจาริตของสังคม ชาวกะเหรี่ยงจึงต้องแสดงสถานภาพของผู้สวมใส่ให้สังคมได้รับรู้สถานภาพของคน ๆ นั้น จึงได้กำหนดให้ฝ่ายผู้หญิงต้องแสดงสถานภาพของตนด้วยการแต่งกาย สาเหตุที่ผู้หญิงต้องเป็นผู้สืบสายตระกูลและเป็นหัวหน้าครอบครัวซึ่งจะต้องประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในครอบครัว การรักษาจาริตประเพณีจึงเป็นหน้าที่ของผู้หญิงที่จะต้องรักษาเกียรติของสายตระกูลมิให้มีความเสื่อมเสียจากการผิดจาริตที่อาจเกิดขึ้นได้จากความไม่รู้หรือความผิดพลาดที่เป็นเหตุสุดวิสัย ปราณิ วงศ์เทศ (2534: 188) กล่าวว่าพื้นฐานทางโครงสร้างของสังคมไทยในอดีตให้ความสำคัญกับการสืบเชื้อสายฝ่ายหญิง รวมทั้งการตั้งถิ่นฐานกับครอบครัวฝ่ายหญิงหลังแต่งงาน ผู้ชายจึงมีฐานะเหมือนเป็นแขกท่ามกลางหมู่ญาติของฝ่ายภรรยา โดยสภาพพื้นที่ดังกล่าวผู้หญิงจึงเป็นผู้ที่อยู่ติดที่ ขณะที่ผู้ชายต้องออกบวชหรือไปเป็นทหารเดินทางไปที่อื่น ผู้หญิงจึงเป็นเจ้าของหมู่บ้านที่แท้จริงนับตั้งแต่เป็นเจ้าของที่ดิน การผลิต และเป็นผู้รับผิดชอบในการประกอบพิธีกรรมเช่นไหว้ผีของตระกูล เนื่องจากผู้หญิงจะเป็นผู้รับรู้ประวัติความเป็นมาเรื่องราวของหมู่บ้านที่ถ่ายทอดจากแม่หรือยายเพราะเป็นผู้ที่อยู่ติดกับหมู่บ้านไม่ได้ออกไปไหน ดังนั้นหญิงชาวกะเหรี่ยงจึงต้องเป็นผู้รักษาจาริตประเพณีและได้แสดงออกด้วยเครื่องแต่งกาย หญิงชาวกะเหรี่ยงเมื่อแต่งงานแล้วจะต้องใส่เสื้อกะเหรี่ยงทอจาก

ผ้าฝ้ายสีแดง และนุ่งผ้าชิ้นสีแดง ส่วนสีสันของผ้าจะแตกต่างกันเล็กน้อยตามอายุของผู้สวมใส่ กล่าวคือหญิงสาวที่แต่งงานอายุไม่มากนักจะใส่เสื้อสีแดง และผ้าชิ้นสีแดงเข้มมีลวดลาย ส่วนหญิงสูงอายุสวมเสื้อสีแดงเช่นเดียวกับหญิงสาว แต่ผ้าชิ้นจะไม่เป็นสีแดงเข้มเช่นหญิงสาว แต่จะเป็นสีแดงคล้ำและมีลวดลายน้อยกว่า ส่วนผู้ชายไว้ผมยาว โปกผ้าพันเป็นยอดแหลมออกมาตรงหน้าผาก คล้ายวงช้าง สวมเสื้อแขนสั้นคอแหลมสีแดงหรือขาว ตอนล่างของเสื้อทอยกดอกเป็นตารางมีพู่ห้อยเป็นระยะ ๆ ผ้านุ่งโสร่งที่ไม่เย็บติดกันทอลายขวางเป็นเส้น ๆ และมีแถบใหญ่สองแถวอยู่บริเวณกลางของผืนผ้าตามแนวขวาง

จากการเก็บข้อมูลภาคสนามสอดคล้องกับผอบ นະมาตร์ และคณะ (2544: 87) กล่าวว่าในอดีตชาวกะเหรี่ยงโปว์ให้ความสำคัญกับสีของผ้าห่ม โดยผู้ชายจะนิยมห่มผ้าฝ้ายสีแดง ส่วนผู้หญิงจะนิยมห่มผ้าฝ้ายสีขาว ปัจจุบันความนิยมในการห่มผ้าโดยแยกสีสันของเพศบางพื้นที่รวมทั้งที่อำเภอศรีสวัสดิ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ส่วนใหญ่จะพบในหมู่คนสูงอายุของชาวกะเหรี่ยงซึ่งเป็นผู้ที่ยังยึดถือประเพณีดั้งเดิมไว้อย่างเคร่งครัด

6.3 กลุ่มชาติพันธุ์มอญ

ความเชื่อเรื่องเพศที่มีความเกี่ยวข้องกับสีสันของเสื้อผ้ายังได้สะท้อนให้เห็นได้จากพิธีกรรมนับถือผีบ้าน (ฮาถักฮอย) ชาวมอญเชื่อว่าผีบ้านเป็น “บุพการีบรรพชน” ที่ชาวมอญทุกคนครัวเรือนนับถือและต้องเช่นไหว้บูชาอย่างดียิ่ง จะละเว้นเสียมิได้ มิฉะนั้นจะเกิดความเสียหายแก่คนในวงศ์ตระกูล อีกทั้งยังถูกตั้งคณประณามว่า “เป็นคนอกตัญญูต่อบุพการี สัญลักษณ์ของผีบ้านแต่ละตระกูลนั้นมีความแตกต่างกัน เป็นที่สังเกตจดจำไม่ซ้ำกัน ทุกตระกูลจะต้องมีสัญลักษณ์โดยใช้สัตว์จำพวกต่าง ๆ เช่น เต่า งู ไก่ เป็นต้น ปัจจุบันเรียกกันสั้น ๆ ว่า ผีเต่า ผีงู ผีไก่ ตัวแทนของผีบ้านทุกบ้าน ตามความเชื่อโบราณได้ใช้เสื้อผ้าแทนบรรพชนชาย และหญิง กล่าวคือบรรพชนชายใช้ผ้านุ่งผืนยาว ๆ เสื้อคอกลมขาวแขนยาวผ่าอก โดยใช้ผ้าผูกแทนกระดุม ผ้าโปกหัวสีแดง แหวนทองมีหัวพลอยสีแดง สีของพลอยแดงได้สื่อความหมายถึง ความเข้มแข็ง ส่วนพลอยแสงถึงความแข็งแรง สำหรับเสื้อผ้าที่แทนบรรพชนหญิง ได้แก่ ผ้านุ่งมีเชิงแดง ขาว ผ้านุ่งไปเฉียงยาวสีขาว (ติมเพ, สัมภาษณ์ 2554)

จากความเชื่อทั้ง 6 ประการเกี่ยวกับการใช้สีในพิธีกรรมของชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุมีความคล้ายคลึงกันในเรื่องความเชื่อของสีซึ่งมีทัศนคติบวกต่อการ

เลือกใช้สีขาว สีแดง สีเหลือง ความเชื่อดังกล่าวได้สะท้อนออกมาในรูปของความเชื่อเรื่องพลังอำนาจ ที่ปรากฏให้เห็นจากพิธีกรรมต่าง ๆ อาทิ การผูกขวัญเสาบ้าน การทาสีแดงที่ธรณีประตู การรำผีของมอญ พิธีชู พิธีเซ่นไหว้ผี ความเชื่อเรื่องความบริสุทธิ์ได้ปรากฏในพิธีกรรมการเกิดเฉพาะชาวกะเหรี่ยงโปว์ และชาวมอญเท่านั้น ความเชื่อเรื่องโชค ลาภ พบได้จากสีสันของเครื่องแต่งกายของชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ ความเชื่อเรื่องกาลเปลี่ยนวัยและการเปลี่ยนสถานภาพพบในพิธีกรรมแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงและชาวมุ ส่วนความเชื่อเรื่องศาสนาพบในพิธีกรรมทางพุทธศาสนาของชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี พิธีกรรมเคอเซอร์อง และพิธีกรรมบวชต้นไม้ของชาวกะเหรี่ยงโปว์ ส่วนชาวมอญพบพิธีกรรมตักบาตรน้ำผึ้ง และความเชื่อเรื่องเพศพบในพิธีกรรมการไหว้ผีบรรพบุรุษของชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ และมอญได้สะท้อนออกมาในรูปแบบเครื่องแต่งกายที่มีการแยกสถานะของเพศ จากการศึกษาดังกล่าวพบว่า ความเชื่อในพิธีกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และมุ ได้สะท้อนความเชื่อออกมาในรูปแบบของการใช้สีในพิธีกรรมซึ่งส่วนใหญ่มีความเชื่อที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือเชื่อว่าสีแดงเป็นสีที่แสดงถึงความสิริมงคล ความรุ่งเรืองในชีวิต และเป็นสีที่แสดงความเคารพต่อผีบรรพบุรุษ และความกล้าหาญ ความรักชาติ สีขาวเป็นสีที่แสดงถึงความบริสุทธิ์ และเป็นสีของผู้ทรงศีล นอกจากนั้นสีขาวยังได้แสดงสัญลักษณ์ของผีเช่นเดียวกับสีแดง สีเหลืองเป็นสีที่แสดงถึงศาสนา ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และมุ ล้วนแล้วแต่มีความเชื่อเรื่องสีที่มีความเกี่ยวข้องในพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งเชื่อว่าหากเลือกใช้สีที่ถูกต้องจะเกิดความเป็นสิริมงคลแก่เจ้าของและผู้ร่วมงาน ดังนั้นแนวคิดเรื่องการเลือกใช้สีของกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสี่ได้สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

คำเรียกศัพท์พื้นฐาน

การเก็บข้อมูลคำเรียกศัพท์ในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ผู้วิจัยให้ผู้บอกภาษาดูบัตรคำแล้วใช้ล่ามเป็นผู้ถามภาษานั้น ๆ ว่า “คืออะไร” จนครบทั้ง 301 ชิ้น จากการสอบถามผู้บอกภาษาทั้งเพศชายและเพศหญิง พบว่า คำเรียกศัพท์พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีมีจำนวนคำเรียกศัพท์พื้นฐานทั้งหมด 12 คำ โดยเรียงตามลำดับก่อนและหลังในการเกิดตามทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ (Berlin and Kay, 1969) ได้แก่ /kha:w⁵/ “ขาว” /dam¹/ “ดำ” /de:ŋ¹/ “แดง” /luan⁵/ “เหลือง” /khiaw⁵/ “เขียว” /fa:⁴/ “ฟ้า” /na:m⁴ŋon¹/ “น้ำเงิน” /na:m⁴ta:n¹/ “น้ำตาล” /muan³/ “ม่วง” /chom¹phu:¹/ “ชมพู” /som³/ “ส้ม” และ /thaw¹/ “เทา” ผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างคำเรียกศัพท์พื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ วิวัฒนาการคำเรียกศัพท์พื้นฐานอยู่ระยะที่ 7

ภาษากะเหรี่ยงโปว์มีคำเรียกศัพท์พื้นฐาน 7 คำ ได้แก่ /ʔwa:⁴/ “ขาว” /θai:²/ “ดำ” รวมถึงสีที่มีด /wo:³/ “แดง” /ji:²/ “เขียว” /bo:³/ “เหลือง” รวมถึงสีส้ม สีออกเหลืองและสีน้ำตาลอ่อน /la:²/ “ฟ้า” รวมถึงสีน้ำเงิน /ŋiu:²/ “ชมพู” รวมถึงสีม่วง ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างคำเรียกศัพท์พื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ กล่าวคือระยะที่ 1-5 ผู้บอกภาษากะเหรี่ยงโปว์สามารถระบุคำเรียกศัพท์พื้นฐานได้อย่างแม่นยำและตรงตามวิวัฒนาการคำเรียกศัพท์พื้นฐาน แต่เมื่อถึงระยะที่ 6 กลับเป็นสีชมพูซึ่งไม่สอดคล้องกับทฤษฎี ซึ่งคำเรียกศัพท์ระยะที่ 6 จะต้องเป็นสีน้ำตาล และระยะที่ 7 จะต้องเป็นสีม่วง ชมพู ส้ม และเทา

ภาษามอญพบคำเรียกศัพท์พื้นฐาน 4 คำ ได้แก่ /pu/ “ขาว” /pa cək/ “ดำ” รวมถึงสีน้ำตาลแก่และสีที่มีด /daj/ “แดง” รวมถึงสีชมพูเข้มและสีม่วง /ŋiak/ “เขียว” รวมถึงสีฟ้าแก่และสีน้ำเงิน

ผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างคำเรียกสิ่งพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ วิวัฒนาการคำเรียกสิ่งพื้นฐานอยู่ระยะที่ 3

ภาษาขมูพบคำเรียกสิ่งพื้นฐาน 5 คำ ได้แก่ /kɔ:k/ “ขาว” /hiəŋ/ “ดำ” สีเทาแก่ สีน้ำตาลแก่ รวมถึงสีที่มีด /jim/ “แดง” รวมถึงสีชมพูและสีม่วง /ɕa:r/ “เหลือง” รวมถึงสีส้มและสีน้ำตาลอ่อน /khiaw/ “เขียว” และสีน้ำเงิน ผลการศึกษาสอดคล้องกับทฤษฎีการสร้างคำเรียกสิ่งพื้นฐานของเบอร์ลินและเคย์ วิวัฒนาการคำเรียกสิ่งพื้นฐานอยู่ระยะที่ 4

แม้ภาษามอญและภาษาขมูจะเป็นภาษาตระกูลเดียวกัน และอยู่ในระบบนิเวศน์เดียวกันแต่มีจำนวนคำเรียกสิ่งพื้นฐานต่างกัน และวิวัฒนาการคำเรียกสิ่งพื้นฐานก็ต่างกันด้วย

กลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งพื้นฐานและคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน

จากการศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งพื้นฐานและคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีมีกลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน 6 กลวิธี ดังนี้ 1.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) 2.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) 3.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยายคำว่าอ่อน แก่ คล้ำ สด และหม่น) 4. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + คำเชื่อม + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) 5.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะที่มาจากคำเรียกพืชหรือส่วนของพืช มาจากคำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์ และมาจากธรรมชาติ) และ 6.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะที่มาจากคำเรียกพืช สัตว์ ธรรมชาติ ชาติ โลหะ และสิ่งอื่น ๆ)

การสร้างคำเรียกสิ่งพื้นฐานและคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์มีกลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน 5 วิธี ดังนี้ 1.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) 2.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) 3.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำขยายคำว่าอ่อน แก่ และหม่น) 4.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกส่วนประกอบของสัตว์) และ 5.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะที่มาจากคำเรียกพืช สัตว์ ธรรมชาติ ชาติ โลหะ และสิ่งอื่น ๆ)

การสร้างคำเรียกสิ่งพื้นฐานและคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษามอญมีกลวิธีการสร้างคำเรียกสิ่งไม่พื้นฐาน 4 วิธี ดังนี้ 1.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) 2.หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วย

รอง (คำขยายคำว่าอ่อน ๆ และเข้ม ๆ) 3. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสัตว์ หรือส่วนประกอบของสัตว์) และ 4. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะที่มาจากคำเรียกพืช สัตว์ ธรรมชาติ ชาติ โลก และสิ่งอื่น ๆ)

การสร้างคำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาขมุมีกลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 5 วิธี ดังนี้ 1. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) 2. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน) 3. หน่วยหลัก คำเรียกสีพื้นฐาน + หน่วยรอง (คำขยายคำว่า อ่อน) 4. หน่วยรอง (คำขยายคำว่า ออก) + หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) 4. หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งของเฉพาะ) 5. หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งของเฉพาะที่มาจากพืช)

ทัศนคติที่มีต่อสี

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ พบว่ามีทัศนคติที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือมีทัศนคติที่บวกต่อสีเข้ม และสีสด มีทัศนคติลบต่อสีที่จางมาก และสีที่หมอง ไม่สดใส เนื่องจากมีความเห็นว่าเป็นสีที่หมองคล้ำ และผู้บอกภาษาไม่สามารถระบุคำเรียกสีนั้นได้อย่างชัดเจน ทัศนคติดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาคำเรียกสีในการประกอบพิธีกรรม กล่าวคือกลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 4 กลุ่มมีทัศนคติบวกต่อสีแดง สีขาว และสีเหลือง ดังนั้นสีเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการประกอบพิธีกรรม อีกทั้งยังได้แฝงความหมายของสีไว้ด้วย

ความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สีในพิธีกรรม

ความเชื่อเกี่ยวกับการใช้สีของชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับพิธีกรรม และมีความเชื่อที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือนิยมเลือกใช้สีแดง สีขาว และสีเหลือง ซึ่งได้ปรากฏความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ ความเชื่อเรื่องพลังอำนาจ ที่ปรากฏให้เห็นจากพิธีกรรมต่าง ๆ อาทิ การผูกขวัญเสาบ้าน การทาสีแดงที่ธรณีประตู การรำผีของมอญ พิธีชู พิธี เช่น ไหว้ผี ความเชื่อเรื่องความบริสุทธิ์ได้ปรากฏในพิธีกรรมการเกิดเฉพาะชาวกะเหรี่ยง และชาวมอญ ความเชื่อเรื่องโชคลาง ความเป็นสิริมงคลพบได้จากสีสันของเครื่องแต่งกายของชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ ความเชื่อเรื่องการเปลี่ยนวัยและการเปลี่ยนสถานภาพ พบในพิธีกรรมแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงโปว์และชาวขมุ ความเชื่อเรื่องศาสนาพบในพิธีกรรมทางศาสนาของ

ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี พิธีกรรมเคอเซอร์่อง และพิธีกรรมบวชต้นไม้ของชาวกะเหรี่ยงโปว์ ส่วนชาวมอญปรากฏในพิธีกรรมตักบาตรน้ำผึ้ง และความเชื่อเรื่องเพศปรากฏในพิธีกรรมการไหว้ผีบรรพบุรุษของชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี ชาวกะเหรี่ยงโปว์ ความเชื่อดังกล่าวของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ ได้สะท้อนความเชื่อออกมาในรูปแบบของการใช้สีในพิธีกรรม กล่าวคือเชื่อว่าสีแดงเป็นที่แสดงถึงความเป็นสิริมงคล ความรุ่งเรืองในชีวิต และเป็นสีที่แสดงความรักต่อผีบรรพบุรุษ และความกล้าหาญ ความรักชาติ สีขาวเป็นสีที่เป็นการแสดงถึงความบริสุทธิ์ สีของผู้ทรงศีล ความขาวสะอาด นอกจากนั้นสีขาวยังได้แสดงสัญลักษณ์ของผีเช่นเดียวกับสีแดง สีเหลืองเป็นสีที่แสดงถึงศาสนา ด้วยเหตุดังกล่าวกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญในการเลือกใช้สีในพิธีกรรม

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาคำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญและขมุ พบว่ามีความเหมือนและแตกต่างกับผลการศึกษาของผู้วิจัยคนอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรีมีคำเรียกสีพื้นฐานจำนวน 12 คำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rujiwan Laophairoj (2005) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบคำเรียกสีในภาษาไทยและภาษาเวียดนาม และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) ศึกษาเรื่องคำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวไทยและชาวจ้วง พบว่าคำเรียกสีภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ได้แก่ ภาษาไทยกรุงเทพฯ ภาษาไทยเชียงใหม่ กล่าวคือมีคำเรียกสีพื้นฐาน 12 คำ ได้แก่ ขาว ดำแดง เหลือง เขียว น้ำเงิน น้ำตาล ม่วง ชมพู ส้ม และเทา วิวัฒนาการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานจัดอยู่ในระยะที่ 7

คำเรียกสีพื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์ซึ่งจัดเป็นภาษาตระกูลจีน-ทิเบต มีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำ จัดอยู่ระยะที่ 6 มีความคล้ายคลึงกับคำเรียกสีในภาษากะเหรี่ยงสะกอของสุริยา รัตนกุล (1987) และศตวรรษที่ เชื้อมหาวัน (2541) กล่าวคือในระยะที่ 1-3 ภาษากะเหรี่ยงโปว์และกะเหรี่ยงสะกอมีคำเรียกสีขาว ดำ แดง และเหลือง แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือในระยะที่ 4 ซึ่งภาษากะเหรี่ยงโปว์มีการแยกคำเรียกสีเขียวออกจากสีน้ำเงินอย่างชัดเจน แต่ภาษากะเหรี่ยงสะกอได้ใช้คำเรียกสีเขียวคือ “GRUE” ซึ่งรวมเขียวและน้ำเงินไว้ด้วยกัน นอกจากนี้พบว่าภาษากะเหรี่ยงโปว์มีคำ

เรียกชื่อชมพูเกิดขึ้นในระยะที่ 6 ส่วนภาษากะเหรี่ยงสะกอเกิดเป็นคำเรียกสีม่วง สิ่งที่คล้ายคลึงกันอีกประการหนึ่งคือผลการศึกษาวិวัฒนาการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานไม่ตรงตามสมมติฐานของเบอร์ลินและเคย์ (Berlin and Kay, 1969) ที่เคยเสนอไว้ว่าคำเรียกสีชมพู และสีม่วงจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเกิดคำเรียกสีน้ำตาล ก่อนเสมอ

ผลการศึกษาคำเรียกสีพื้นฐานภาษาขมุสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Suwilai Premsrirat (1991) เรื่องคำเรียกสีในภาษาขมุในจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐาน 5 คำ และมีวิวัฒนาการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 4 แต่ประเด็นที่แตกต่างกันคือกลวิธีสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน กล่าวคือภาษาขมุที่จังหวัดกาญจนบุรีพบว่า มีการใช้คำขยายประกอบคำเรียกสีเพื่อบอกลักษณะสี คือคำว่าอ่อน และออก แต่ผลการศึกษาภาษาขมุที่จังหวัดเชียงรายของ Suwilai Premsrirat ไม่มีการใช้กลวิธีดังกล่าว แต่จะสร้างคำเพื่อบอกเฉด เช่น เฉดสีมืด เฉดสีแดง เฉดสีน้ำตาล เป็นต้น ส่วนผลการวิจัยของผู้วิจัยพบว่า คำเรียกสีของภาษาขมุที่จังหวัดกาญจนบุรีมีการใช้คำเรียกสีมาเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐานด้วย จากผลการศึกษาคำเรียกสีของภาษาขมุที่อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีซึ่งมีกลวิธีสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่หลากหลายกว่าขมุที่จังหวัดเชียงราย อาจเนื่องมาจากชาวขมุที่อำเภอศรีสวัสดิ์อยู่ท่ามกลางกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย อีกทั้งมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลนอกกลุ่มชาติพันธุ์ในชีวิตประจำวันมาก อาจรับภาษาและวัฒนธรรมจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่น จึงส่งผลต่อการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานที่มีกลวิธีที่คล้ายคลึงกับบางกลุ่มชาติพันธุ์

คำเรียกสีพื้นฐานในภาษามอญพบเพียง 4 คำ ซึ่งเป็นจำนวนที่น้อยที่สุดกว่าภาษาอื่น ๆ วิวัฒนาการการสร้างคำเรียกสีพื้นฐานอยู่ระยะที่ 3 ภาษามอญมีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานขึ้นมาแทนคำเรียกสีพื้นฐานที่มีจำนวนน้อย ซึ่งมีความโดดเด่นเรื่องการใช้สิ่งเปรียบเทียบจากธรรมชาติเป็นคำเรียกสี อาทิ ผัก ผลไม้ ดอกไม้ สัตว์ ธาตุโลหะ เป็นต้น ฉะนั้นจึงทำให้การสร้างคำเรียกสีจากสิ่งของเฉพาะปรากฏในความถี่ที่สูงกว่าภาษาอื่น ๆ กลวิธีดังกล่าวเมื่อเปรียบเทียบเฉพาะประเด็นกลวิธีสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน พบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภมาส เอ่งฉ้วน (2543) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คำเรียกสีของคนไทยสมัยปัจจุบัน ในข้อที่ว่าคำเรียกสีดังกล่าวสร้างมาจากการใช้สิ่งเปรียบจากสรรพสิ่งต่าง ๆ ในธรรมชาติ

ส่วนการศึกษาด้านทัศนคติที่มีต่อสีพบว่าผู้บอกภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ มีทัศนคติบวกต่อสีเข้ม มีทัศนคติลบต่อสีที่จางมาก และสีที่หมอง ไม่สอดคล้องคล้อยกับผลการวิจัยของศตวรรษที่ 21 (2541) ที่ได้ศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยถิ่น ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยงในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและพะเยาว่ากลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมักมีทัศนคติบวกต่อสีเข้ม มีทัศนคติลบต่อสีอ่อน

นอกจากนี้ยังพบประเด็นที่น่าสนใจอีกว่าชาวเอเชียส่วนใหญ่มีทัศนคติบวกต่อสีสด จากผลการศึกษาเกี่ยวกับคำบอกสีแดงในภาษาจีนปัจจุบันของอารีย์ พรหมรอด (2553) พบว่าชาวจีนชื่นชอบและให้ความสำคัญกับสีแดงเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสีที่เชื่อว่าเป็นความโชคดี สิริมงคล ความสำเร็จ และความก้าวหน้า ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตอีกประการหนึ่งว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุที่อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรีก็มีความเชื่อเรื่องสีแดงเช่นกัน โดยถือว่าเป็นสีที่มีพลังอำนาจ และเป็นเดช ดังที่ปรากฏในพิธีกรรมต่าง ๆ โดยการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นสีแดง อาทิ การใช้ผ้าแดงในการผูกขวัญเสาบ้าน การทาสีแดงที่ธรณีประตู การแต่งกายของร่างทรงที่เป็นผู้รำผีของมอญ การใช้เสื้อสัตว์สีแดงในพิธีชู การเปลี่ยนสถานภาพของหญิงสาวกะเหรี่ยงโดยการสวมใส่ชุดสีแดง การทาสีแดงที่แก้มของเจ้าสาวในพิธีแต่งงาน กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวมีความเชื่อที่คล้ายคลึงกับชาวจีนเป็นอย่างยิ่งซึ่งเชื่อว่าสีแดงเป็นสัญลักษณ์แห่งความผาสุก โชคดี ความสำเร็จ ความก้าวหน้า และผ้าแดงเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นสิริมงคล

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาคำเรียกสีที่ปรากฏในรูปแบบ นิทานพื้นบ้าน สุภาษิต ตำนวนวรรณกรรมท้องถิ่นของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์อื่นต่อไป
2. ควรมีการศึกษาคำเรียกสีในภาษากะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ โดยกำหนดตัวแปร เช่น ด้านอายุ อาชีพ การศึกษา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กันทิมา วัฒนะประเสริฐ. “สีสันกับสำนวน”. ภาษาและหนังสือ 23, 1-2 (6 เมษายน 2533- มีนาคม 2534) : 39-42.

จวน เครือวิชฌยาจารย์. ประเพณีมอญที่สำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), 2548.

ชนานันท์ ตรงดี. (2541). “คำเรียกสีเงาะป่า (ซาไก).” วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์. 4, 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2541): 197-214.

ธีระพันธ์ ล.ทองคำ. คำเรียกสีในภาษาเย้า (เมี่ยน). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

นิพัทธเวช สืบแสง. สังคมและวัฒนธรรมชาวขมุกับการพัฒนา. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยชาวเขา, 2539.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. ชาวเขาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2545.

ประนุช วิชชุโรจน์. “คำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยถิ่นอุดรดิตต์ ที่ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุดรดิตต์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2529.

ปราณี วงศ์เทศ. เพศกับวัฒนธรรม. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2535.

ผะอบ นมะมาตร และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่องผ้าและการสืบทอดความรู้เรื่องผ้า: กรณีศึกษา กะเหรี่ยงโปว์ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี. นครปฐม: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.

พจนารถ เสมอมิตร. “ระบบเสียงในภาษาโผล่ว อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2526.

พรทิพย์ ไชยรัตน์. “คำเรียกสี: สะท้อนวัฒนธรรมและลักษณะของคนไทย.” จุลสารลายไทย ฉบับพิเศษวันภาษาไทยแห่งชาติ 29 กรกฎาคม 2544. (กรกฎาคม 2544): 24-27.

มณฑล คงแถมทอง. กาญจนบุรีศึกษา ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี. กาญจนบุรี:

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี, 2538.

_____. กาญจนบุรี: 13 อำเภอ. กาญจนบุรี: สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี,
2543.

มัสวีณี สาและ. “การศึกษาคำเรียกสีในภาษามลายูถิ่นปัตตานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552.

ศตวรรษ เชื้อมหาวิน. “คำเรียกสีและการรับรู้ของผู้พูดภาษาไทยลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยงในพื้นที่
จังหวัดเชียงรายและพะเยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2541.

ศรัทธา ลาภวัฒนา. คนมอญบนลุ่มน้ำภาคกลาง. กรุงเทพฯ: วันชนะ, 2546.

ศุภมาส เอ่งฉ้วน. “คำเรียกสีและมโนทัศน์เรื่องสีของคนไทยสมัยสุโขทัยและสมัยปัจจุบัน.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2543.

สมเกียรติ วัฒนาพงษากุล. “สีในภาษาเขมร: การรับรู้และโครงสร้างทางไวยากรณ์.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาภาษาเขมร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548

สมชาย ลำเนียงงาม. “คำเรียกสีในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525.” รวมบทความ
ทางวิชาการ: ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2541.

สาริสา อุ่นทานนท์. “คำเรียกสีในภาษาลาว.” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 24,1 (มกราคม-เมษายน 2550): 33-46.

สุจริตลักษณ์ ดิฬง และคณะ. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์มอญ. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษา
และวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.

สุจริตลักษณ์ ดิฬง และสรินยา คำเมือง. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์. นครปฐม:
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.

สุริยา รัตนกุล. นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ ภาคที่ 1: ภาษาตระกูลออสโตรเอเชียติก และตระกูล
จีน-ทิเบต. พิมพ์ครั้งที่ 4. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.

สุวิไล เปรมศรีรัตน์. สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ขมุ. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ

พัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2539.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. คำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจีนและชาวไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์

จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2538.

อนุমানราชชน, พระยา. ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต: งานนิพนธ์ชุดประเพณีไทย ของเสฐียรโกเศศ.

กรุงเทพฯ: สยาม, 2551.

อารีย์ พรหมรอด. “การศึกษาเกี่ยวกับคำบอกสีแดง “hong” ในภาษาจีนปัจจุบัน”

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 24,1 (2553): 92-118.

สัมภาษณ์

จรรยา กลิ่นสุคนธ์. สัมภาษณ์, 24 ธันวาคม 2554.

ทิมเพ. สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม 2554.

พรรณิภา สวัสดิ์กระสินธุ์. สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2555.

เพทาย สวัสดิ์กิตติ. สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2555.

แกลง อยู่ดี. สัมภาษณ์, 27 พฤศจิกายน 2554.

ภาษาอังกฤษ

Berlin, Brent and Kay, Paul. Basic Color Term : Their University and Evolution. California:

University of California Press, 1969.

Laophairoj, Rujiwan. A Comparison of Thai and Vietnamese of Color terms. M.A.Thesis,

Mahidol University, 2005.

Paul, Kay. “Synchronic Variability and Diachronic Change in Basic Color Terms.” Language,

Culture and Cognition (1975) : 257-272.

Premssirat, Suwilai. "The Khmu Color System and Its Elaborations." Mon-Khmer Studies

XXI (1991): 131-142.

Ratanakul, Suriya. "Sgaw Karen Color Categories." Journal of the Siam Society (January-

July 1981): 138-144.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

แผนที่จังหวัดกาญจนบุรี. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://ilovekanjanaburi.blogspot//>

2011/02/blog-post_3945.html. สืบค้น 30 พฤษภาคม 2554.

ภาคผนวก ก

คำเรียกสีในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี กะเหรี่ยงโปว์ มอญ และขมุ

คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี

คำเรียกสี	ความหมาย
/kha:w ⁵ /	ขาว
/dam ¹ /	ดำ
/de:ŋ ¹ /	แดง
/luan ⁵ /	เหลือง
/khiaw ⁵ /	เขียว
/fa: ⁴ /	ฟ้า
/na:m ⁴ ŋon ¹ /	น้ำเงิน
/na:m ⁴ ta:n ¹ /	น้ำตาล
/muan ³ /	ม่วง
/chom ¹ phu: ¹ /	ชมพู
/som ³ /	ส้ม
/thaw ¹ /	เทา

คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน)

คำเรียกสี	ความหมาย
/de:ŋ ¹ dam ¹ /	แดงดำ
/na:m ⁴ ta:n ¹ de:ŋ ¹ /	น้ำตาลแดง
/kha:w ⁵ luan ⁵ /	ขาวเหลือง
/de:ŋ ¹ som ³ /	แดงส้ม

คำเรียกสี	ความหมาย
/muaŋ ³ dam ¹ /	ม่วงดำ
/khiaw ⁵ luaŋ ⁵ /	เขียวเหลือง
/luaŋ ⁵ som ³ /	เหลืองส้ม

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน)

คำเรียกสี	ความหมาย
/chom ¹ phu: ¹ ໄວ:n ² /	ชมพูอ่อน
/luaŋ ⁵ ໄວ:n ² /	เหลืองอ่อน
/khiaw ⁵ ໄວ:n ² /	เขียวอ่อน
/fa: ⁴ ໄວ:n ² /	ฟ้าอ่อน
/na:m ⁴ ta:n ¹ ໄວ:n ² /	น้ำตาลอ่อน
/muaŋ ³ ໄວ:n ² /	ม่วงอ่อน
/som ³ ໄວ:n ² /	ส้มอ่อน

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (แก่)

คำเรียกสี	ความหมาย
/de:ŋ ¹ ke: ² /	แดงแก่
/luaŋ ⁵ ke: ² /	เหลืองแก่
/khiaw ⁵ ke: ² /	เขียวแก่
/na:m ⁴ ŋon ¹ ke: ² /	น้ำเงินแก่
/fa: ⁴ ke: ² /	ฟ้าแก่
/na:m ⁴ ta:n ¹ ke: ² /	น้ำตาลแก่
/muaŋ ³ ke: ² /	ม่วงแก่

คำเรียกสี

/som³ke:²/

ความหมาย

ส้มแก่

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คล้ำ)

คำเรียกสี

/de:ŋ¹khlam⁴/

ความหมาย

แดงคล้ำ

/na:m⁴ta:n¹khlam⁴/

น้ำตาลคล้ำ

/muəŋ³khlam⁴/

ม่วงคล้ำ

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (สด)

คำเรียกสี

/de:ŋ¹sot²/

ความหมาย

แดงสด

/luəŋ⁵sot²/

เหลืองสด

/khiaw⁵sot²/

เขียวสด

/fa:⁴sot²/

ฟ้าสด

/chom¹phu:¹sot²/

ชมพูสด

/som³sot²/

ส้มสด

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (หม่น)

คำเรียกสี

/kha:w⁵mon²/

ความหมาย

ขาวหม่น

/luəŋ⁵mon²/

เหลืองหม่น

/khiaw⁵mon²/

เขียวหม่น

คำเรียกสี	ความหมาย
/fa: ⁴ mon ² /	ฟ้าหม่น
/chom ¹ phu: ¹ mon ² /	ชมพูหม่น

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + คำเชื่อม + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน)

คำเรียกสี	ความหมาย
/kha:w ⁵ ?om ¹ de: ^η 1/	ขาวอมแดง
/khiaw ⁵ ?om ¹ luan ⁵ /	เขียวอมเหลือง
/fa: ⁴ ?om ¹ khiaw ⁵ /	ฟ้าอมเขียว
/na:m ⁴ ta:n ¹ ?om ¹ muang ³ /	น้ำตาลอมม่วง
/de: ^η 1?om ¹ luan ⁵ /	แดงอมเหลือง
/muang ³ ?om ¹ thaw ¹ /	ม่วงอมเทา
/fa: ⁴ ?om ¹ muang ³ /	ฟ้าอมม่วง
/muang ³ ?om ¹ chom ¹ phu: ¹ /	ม่วงอมชมพู

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

คำเรียกสี	ความหมาย
/chom ¹ phu: ¹ ba:n ¹ jen ¹ /	ชมพูบานเย็น
/luan ⁵ kha ¹ min ³ /	เหลืองขมิ้น
/luan ⁵ phlaj/	เหลืองไพล
/khiaw ⁵ to: ^η 1/	เขียวตอง
/muang ³ khra:m ¹ /	ม่วงคราม
/muang ³ met ⁴ ma ⁴ pra: ^η 1/	ม่วงเมื่อดมะปราง
/muang ³ plwak ² man ¹ khut ⁴ /	ม่วงเปลือกมังคุด

คำเรียกสี	ความหมาย
/khiaw ⁵ baj ¹ phaj ¹ /	เขียวใบไผ่
/luan ⁵ baj ¹ phaj ¹ /	เหลืองใบไผ่
/luan ⁵ ma ⁴ la ⁴ kw ¹ suk ² /	เหลืองมะละกอสุก
/de:ŋ ¹ nua ⁴ ma ⁴ tu:m ¹ /	แดงเนื้อมะตูม
/khiaw ⁵ lu:k ³ phrik ⁴ suk ² /	เขียวลูกพริกสุก
/som ³ ma:k ² suk ² /	ส้มหมากสุก
/luan ⁵ do:k ² da:w ¹ ruan ¹ /	เหลืองดอกดาวเรือง
/khiaw ⁵ ma ⁴ kru:t ² /	เขียวมะกรูด
/luan ⁵ ma ⁴ na:w ¹ /	เหลืองมะนาว
/khiaw ⁵ ma ⁴ na:w ¹ /	เขียวมะนาว
/muan ³ kli:p ² bua ¹ /	ม่วงกลีบบัว

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)

คำเรียกสี	ความหมาย
/de:ŋ ¹ luat ³ nok ⁴ /	แดงเลือดนก
/de:ŋ ¹ luat ³ mu: ⁴ /	แดงเลือดหมู
/khiaw ⁵ khi: ³ ma ⁴ /	เขียวจีม้า
/khiaw ⁵ khaj ² ka: ¹ /	เขียวไข่กา
/khiaw ⁵ hua ⁵ pet ² /	เขียวหัวเป็ด

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกธรรมชาติ)

คำเรียกสี	ความหมาย
/fa: ⁴ na:m ⁴ tha ¹ le: ¹ /	ฟ้าน้ำทะเล

หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

คำเรียกสี	ความหมาย
/phlaj ¹ /	ไพล
/phwak ² /	เฟือก
/khra:m ¹ /	คราม
/baj ¹ phaj ² /	ใบไผ่
/krak ² /	กรัก
/ma:k ² suk ² /	หมากสุก
/maj ⁴ phaj ² he:ŋ ³ /	ไม้ไผ่แห้ง
/ba:n ¹ jen ¹ /	บานเย็น
/jw:t ³ tw:ŋ ¹ /	ยอดดอง
/kha ¹ min ³ /	ขมิ้น
/met ⁴ ma ¹ kha:m ⁵ /	เม็คมะขาม
/do:k ² ta ² bɛ:k ² /	ดอกตะแบก
/do:k ² buap ² /	ดอกบัว

หน่วยหลัก (คำเรียกส่วนประกอบของสัตว์)

คำเรียกสี	ความหมาย
/khaj ² kaj ² /	ไข่ไก่
/luat ³ nok ⁴ /	เลือดนก
/luat ³ mu: ⁴ /	เลือดหมู
/nwa ⁴ /	เนื้อ

หน่วยหลัก (คำเรียกธรรมชาติ)

คำเรียกสี	ความหมาย
/mɔ:k ¹ /	หมอก
/khwɑn ¹ faj ¹ /	ควันไฟ
/tho:ŋ ⁴ fa: ⁴ /	ท้องฟ้า
/din ¹ /	ดิน

หน่วยหลัก (คำเรียกธาตุโลหะ และสิ่งอื่น ๆ)

คำเรียกสี	ความหมาย
/ŋɔn ¹ /	เงิน
/tho:ŋ ¹ /	ทอง
/ʔa ² lu: ¹ mi ⁴ niam ¹ /	อลูมิเนียม
/pu:n ¹ he:ŋ ³ /	ปูนแห้ง
/khwɑn ¹ bu ² ri: ² /	ควันบุหรี
/khi: ³ thaw ³ /	ขี้เถ้า
/chɔk ⁴ ko: ¹ let ⁴ /	ช็อกโกแลต
/ʔit ² /	อิฐ

คำเรียกสีพื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์

คำเรียกสี	ความหมาย
/ʔwa ⁴ /	ขาว
/θai ² /	ดำ
/wo ³ /	แดง
/ji ² /	เขียว

คำเรียกสี	ความหมาย
/bɔ̌³/	เหลือง
/la²/	ฟ้า
/ɲiu²/	ชมพู

คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษากะเหรี่ยงโปว์

คำเรียกสีพื้นฐาน (คำเรียกสีพื้นฐาน) + คำเรียกสีพื้นฐาน (คำเรียกสีพื้นฐาน)

คำเรียกสี	ความหมาย
/ɲiu² ʔwa⁴/	ชมพูขาว
/ji² bɔ̌²/	เขียวเหลือง
/wo³ ʔwa⁴/	แดงขาว
/bɔ̌² ʔwa⁴/	เหลืองขาว
/θai² la²/	คำฟ้า
/θai² wo³/	คำแดง

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน)

คำเรียกสี	ความหมาย
/bɔ̌² bou⁴/	เหลืองอ่อน
/ɲiu² bou⁴/	ชมพูอ่อน
/θai² bou⁴/	คำอ่อน
/wo³ bou⁴/	แดงอ่อน
/ji² bou⁴/	เขียวอ่อน
/la² bou⁴/	ฟ้าอ่อน

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (แก่)

คำเรียกสี	ความหมาย
/bɔ ² chɔ̌ ⁴ /	เหลืองแก่
/ɲiu ² chɔ̌ ⁴ /	ชมพูแก่
/wɔ ³ chɔ̌ ⁴ /	แดงแก่
/ji ² chɔ̌ ⁴ /	เขียวแก่
/la ² chɔ̌ ⁴ /	ฟ้าแก่

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (หม่น)

คำเรียกสี	ความหมาย
/bɔ ² pwe ⁴ /	เหลืองหม่น
/ɲiu ² pwe ⁴ /	ชมพูหม่น
/θai ² pwe ⁴ /	ดำหม่น
/wɔ ³ pwe ⁴ /	แดงหม่น
/ji ² pwe ⁴ /	เขียวหม่น
/ʔwa ⁴ pwe ⁴ /	ขาวหม่น
/la ² pwe ⁴ /	ฟ้าหม่น

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน)+หน่วยรอง (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)

คำเรียกสี	ความหมาย
/wɔ ³ cho ⁴ dei ¹ kou ¹ /	แดงเปลือกไข่ไก่

หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

คำเรียกสี	ความหมาย
/phlou ⁴ mu ³ tho ¹ /	ดอกทานตะวัน
/θə ¹ la ⁴ khai [?] /	ใบไม้แห้ง

หน่วยหลัก (คำเรียกส่วนประกอบของสัตว์)

คำเรียกสี	ความหมาย
/chǒ ⁴ dei ¹ kou ¹ /	เปลือกไข่ไก่
/θwi ¹ /	เลือด

หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งอื่น ๆ)

คำเรียกสี	ความหมาย
/ka:fe:/	กาแฟ

คำเรียกสีพื้นฐานในภาษามอญ

คำเรียกสี	ความหมาย
/pu/	ขาว
/pa cɔk/	ดำ
/daj/	แดง
/ɲiak/	เขียว

คำเรียกสิ่งไม่พื้นฐานในภาษามอญ

หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน ๆ)

คำเรียกสิ่ง	ความหมาย
/ɲiak bɔ:t bɔ:t/	เขียวอ่อน ๆ
/daj bɔ:t bɔ:t/	แดงอ่อน ๆ

หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (เข้ม ๆ)

คำเรียกสิ่ง	ความหมาย
/pa:cɔk kɾɔ:ŋ kɾɔ:ŋ/	คำเข้ม ๆ
/daj kɾɔ:ŋ kɾɔ:ŋ/	แดงเข้ม ๆ
/ɲiak kɾɔ:ŋ kɾɔ:ŋ/	เขียวเข้ม ๆ

หน่วยหลัก (คำเรียกสิ่งพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)

คำเรียกสิ่ง	ความหมาย
/daj chim ka ha koʔ/	แดงเลือดปลาตุก

หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

คำเรียกสิ่ง	ความหมาย
/me ʔa ra:n/	เม็คมะปราง
/kha:w ha: doŋ/	ดอกมะเขือ
/da:j hmət/	น้ำมัน
/hanok meŋ krut/	เปลือกมังคุด
/hanok chəw/	เปลือกไม้

คำเรียกสี	ความหมาย
/ʔana chəw/	ใบไม้
/ʔana pra:t/	ใบกล้วย
/ri ma:w/	ผลส้ม
/coh duh/	หมากสุก
/klak ʔanəh/	แก่นขนุน
/chu:ʔ/	ไม้
/ka:o fa:/	ดอกบัว
/sot pi:/	เนื้อมะตูม
/ʔa na kla:k/	ใบมะม่วง
/ʔa raot duh/	พริกสุก
/ʔa raot bot/	พริกอ่อน
/me krot/	มะกรูด
/ha pə:ɟ sə:n/	ฟักเขียว
/kot ci: duh/	มะละกอสุก
/choa/	ยอดหญ้า
/ʔa ne:m/	มะดัน
/ko:w ta:/	ลูกตาล
/hanok sot prea/	กะลามะพร้าว
/ʔa wan/	อบเชย
/haduŋ hacho/	มะเขือเทศ
/ʔasa:w:n nok/	หอมหัวใหญ่
/hakawhaj/	หวาย
/hanua ca:n/	ดอกหงอนไก่
/hama:ɟ wun/	มันเทศ
/ta:na:kha:/	ทานาคา

คำเรียกสี	ความหมาย
/maŋ kho:n/	มะขามเปียก
/hatua maŋ kho:n/	มะขามอ่อน

หน่วยหลัก (คำเรียกสัตว์หรือส่วนประกอบของสัตว์)

คำเรียกสี	ความหมาย
/chim ka ha ko?/	เลือดปลาชุก
/chimca:n/	เลือดไก่
/hra:b/	นกพิราบ
/kleaŋ preaŋ/	เขาควาย
/hna:m klea/	หนังวัว
/hama:j ca:n/	เปลือกไข่
/pjiw/	เนื้อ

หน่วยหลัก (คำเรียกธรรมชาติ)

คำเรียกสี	ความหมาย
/min ne:/	น้ำทะเล

หน่วยหลัก (คำเรียกธาตุโลหะ และสิ่งอื่น ๆ)

คำเรียกสี	ความหมาย
/sɔ:n/	เงิน
/tho:/	ทอง
/ta tu?/	สแตนเลส

คำเรียกสี	ความหมาย
/bi:/	เกลือ
/jiak/	ควันไฟ
/pa tɔ:n/	ขี้เถ้า
/chaʔ/	ถ่าน
/dɔ:t mo:n/	อิฐมอญ

คำเรียกสีพื้นฐานในภาษาขมุ

คำเรียกสี	ความหมาย
/klɔ:k/	ขาว
/hiəŋ/	ดำ
/jim/	แดง
/ɕɲa:r/	เหลือง

คำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาขมุ

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสีพื้นฐาน)

คำเรียกสี	ความหมาย
/klɔ:k ɕɲa:r/	ขาวเหลือง
/hiəŋ klɔ:k/	ดำขาว
/khiaw hiəŋ/	เขียวดำ
/ɕɲa:r jim/	เหลืองแดง
/jim hiəŋ/	แดงดำ
/jim ɕɲa:r/	แดงเหลือง

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (อ่อน)

คำเรียกสี	ความหมาย
/jim kaɔ:m/	แดงอ่อน
/cɯa:r kaɔ:m/	เหลืองอ่อน
/khiaw kaɔ:m/	เขียวอ่อน

หน่วยรอง (คำขยาย) + หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน)

คำเรียกสี	ความหมาย
/ju:t jim/	ออกแดง
/ju:t cɯa:r/	ออกเหลือง
/ju:t khiaw/	ออกเขียว
/ju:t hiəŋ/	ออกดำ
/ju:t kɔw:k/	ออกขาว

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

คำเรียกสี	ความหมาย
/jim ra:ŋsaʔɔw:ŋ/	แดงดอกไม้
/cɯa:r ra:ŋsaʔɔw:ŋ/	เหลืองดอกไม้
/khiaw presaʔɔw:m/	เขียวมะกรูด
/khiaw hrasaʔɔw:m/	เขียวใบไม้
/jim bri/	แดงพริก
/jim kwaj ɲuan/	แดงมันเทศ

คำเรียกสี	ความหมาย
/cɲa:r klɯŋ/	เหลืองมะละกอ
/cɲa:r pre han tu:m/	เหลืองหมาก
/khiaw prikɾək/	เขียวฟ้า
/krɔ:k kacɔ:k/	ขาวหยากกกล้วย

หน่วยหลัก (คำเรียกสีพื้นฐาน) + หน่วยรอง (คำเรียกสิ่งอื่น ๆ)

คำเรียกสี	ความหมาย
/cɲa:r praʔ/	เหลืองผ้าพระ
/hiəŋ kansaʔ/	ดำถ่าน

หน่วยหลัก (คำเรียกพืชหรือส่วนของพืช)

คำเรียกสี	ความหมาย
/ra:ŋlamta:ŋ/	ดอกมะเขือ

ภาคผนวก ข

แม่พิมพ์

A1

ไทย /ba:n'jen/ "บานเย็น"
 กระเบื้องโปร้ว/ญีว'chอ/ ซมพูแก่
 มอญ /ka:o fa:/ คอกบัว
 ขม /jim/ แดง

A4

ไทย /krak/ กรัก
 กระเบื้องโปร้ว/พอ'/แดง
 มอญ /krak ʔanoh/ แก่นขนุน
 ขม /jim hioญ/ แดงดำ

A2

ไทย /luay'kha'min/ เหลืองขมิ้น
 กระเบื้องโปร้ว/บอ'/ เหลือง
 มอญ /ta:na:kha:/ ทานาคา
 ขม /cญา:r/ เหลือง

A5

ไทย /do:k'ta'be:k'/ ดอกตะแบก
 กระเบื้องโปร้ว/ญีว'/ ซมพู
 มอญ /kha:w ha: don/ ดอกมะเขือ
 ขม /ra:ญlamta:ญ/ ดอกมะเขือ

A3

ไทย /chom'phu:/ ซมพู
 กระเบื้องโปร้ว/ญีว'/ ซมพู
 มอญ /ka:o fa:/ คอกบัว
 ขม /jim kaจວ:m/ แดงอ่อน

A6

ไทย /luay/ เหลือง
 กระเบื้องโปร้ว/บอ'/ เหลือง
 มอญ /hmət/ ขมิ้น
 ขม /cญา:r/ เหลือง

A7

ไทยถิ่นกาญจนบุรี /khiaw²/ เขียว
 กระเบื้องโปร /ji²/ เขียว
 มอญ /?ana chəw/ ใบไม้
 ขมุ /khiaw/ เขียว

A10

ไทย /ba:n²jen²/ "บานเย็น"
 กระเบื้องโปร /ηiη²/ ชมพู
 มอญ /ka:o fa:/ ดอกบัว
 ขมุ /jim/ แดง

A8

ไทย /na:m²ta:n²ke:²/ น้ำตาลแก่
 กระเบื้องโปร /ka:fe:/ กาแฟ
 มอญ /hanok chəw/ เปลือกไม้
 ขมุ /cɲa:r pre han tu:m/ เหลืองหมาก

A11

ไทย /de:η²/ แดง
 กระเบื้องโปร /wo²/ แดง
 มอญ /daj/ แดง
 ขมุ /jim/ แดง

A9

ไทย /dam²/ ดำ
 กระเบื้องโปร /θai²/ ดำ
 มอญ /pa cək/ ดำ
 ขมุ /hiəη²/ ดำ

A12

ไทย /fa:²/ ฟ้า
 กระเบื้องโปร /la²chǝ²/ ฟ้าแก่
 มอญ /ηiak/ เขียว
 ขมุ /khiaw/ เขียว

A13

ไทย /khiaw^๑/ เขียว
 กระเบื้องโปร /ji^๑/ เขียว
 มอญ /ηiak/ เขียว
 ขมุ /khiaw/ เขียว

A16

ไทย /de:η^๑/ แดง
 กระเบื้องโปร /wo^๑/ แดง
 มอญ /daj/ แดง
 ขมุ /jim/ แดง

A14

ไทย /khiaw^๑/ เขียว
 กระเบื้องโปร /ji^๑/ เขียว
 มอญ /ηiak/ เขียว
 ขมุ /khiaw/ เขียว

A17

ไทย /de:η^๑ dam^๑/ แดงดำ
 กระเบื้องโปร /θai^๑ wo^๑/ ดำแดง
 มอญ /daj kro:η^๑ kro:η^๑/ แดงเข้ม ๆ
 ขมุ /jim/ แดง

A15

ไทย /muang^๑/ ม่วง
 กระเบื้องโปร /ηiu^๑ chǎ^๑/ ชมพูแก่
 มอญ /me ʔa ra:n/ เม็ดมะปราง
 ขมุ /jim/ แดง

A18

ไทย /som^๑/ ส้ม
 กระเบื้องโปร /bo^๑ chǎ^๑/ เหลืองแก่
 มอญ /ri ma:w/ ส้ม
 ขมุ /cɲar/ เหลือง

A19

โทษ /khiaw'ke:/ เขียวแก่
 กระเบื้องโปร้ว /ji'chǎ:/ เขียวแก่
 มอญ /ɲiak kɔːŋ kɔːŋ/ เขียวเข้ม ๆ
 ขม /khiaw/ เขียว

A20

โทษ /dam'/ ดำ
 กระเบื้องโปร้ว /θai'/ ดำ
 มอญ /pa cɔk/ ดำ
 ขม /hiəŋ/ ดำ

วัตถุดิบของ

<p>AA1</p> <p>ไทย /kha:w⁵/ ขาว กะเหรี่ยงโปว์ /ʔwa⁴/ ขาว มอญ /pu/ ขาว ขมุ /kɭo:k/ ขาว</p>	<p>นุ่น</p>	<p>AA4</p> <p>ไทย /na:m⁴ta:n¹ʔo:n²/ น้ำตาลอ่อน กะเหรี่ยงโปว์ /bɔ² bou⁴/ เหลืองอ่อน มอญ /hma:jca:n/ เปลือกไข่ ขมุ /cɲa:r/ เหลือง</p>	<p>ไข่ไก่</p>
<p>AA2</p> <p>ไทย /lwaŋ⁵kha¹min³/ เหลืองขมิ้น กะเหรี่ยงโปว์ /bɔ²/ เหลือง มอญ /hmət/ ขมิ้น ขมุ /cɲa:r/ เหลือง</p>	<p>หัวขมิ้น</p>	<p>AA5</p> <p>ไทย /lwaŋ⁵kha¹min³/ เหลืองขมิ้น กะเหรี่ยงโปว์ /bɔ²/ เหลือง มอญ /hmət/ ขมิ้น ขมุ /cɲa:r/ เหลือง</p>	<p>ขมิ้นผง</p>
<p>AA3</p> <p>ไทย /krak²/ กรัก กะเหรี่ยงโปว์ /wo³chǎ⁴/ แดงแก่ มอญ /krak ʔanoh/ แก่นขนุน ขมุ /jim cɲa:r/ แดงเหลือง</p>	<p>ก้านรูป</p>	<p>AA6</p> <p>ไทย /de:ŋ¹kham⁴/ แดงคล้ำ กะเหรี่ยงโปว์ /wo³chǎ⁴/ แดงแก่ มอญ /sot pi/ เนื้อมะตูม ขมุ /jim/ แดง</p>	<p>เนื้อมะตูม</p>

AA7	หนังวัว
ไทย /na:m ⁴ ta:n ¹ / น้ำตาล กะเหรี่ยงโปว์ /ka:fe:/ กาแฟ มอญ /hna:m klea/ หนังวัว ขมุ /cɲa:r/ เหลือง	

AA11	ถั่วเขียว
ไทย /khiaw ³ ʔɔ:n ² / เขียวอ่อน กะเหรี่ยงโปว์ /ji ² bou ⁴ / เขียวอ่อน มอญ /ɲiak bɔ:t bɔ:t/ เขียวอ่อน ๆ ขมุ /khiaw/ เขียว	

AA8	เกลือ
ไทย /kha:w ⁵ / ขาว กะเหรี่ยงโปว์ /ʔwa ⁴ / ขาว มอญ /bi:/ เกลือ ขมุ /klo:k/ ขาว	

AA12	ดอกขบาสี่ส้ม
ไทย /som ³ / ส้ม กะเหรี่ยงโปว์ /bɔ ² chɔ̃ ⁴ / เหลืองแก่ มอญ /ri ma:w/ ผลส้ม ขมุ /jim/ แดง	

AA9	น้ำตาลปีก
ไทย /na:m ⁴ ta:n ¹ / น้ำตาล กะเหรี่ยงโปว์ /bɔ ³ / เหลือง มอญ /ko:w ta:/ ลูกตาล ขมุ /cɲa:r/ เหลือง	

AA13	มะขามเปียก
ไทย /de:ŋ ¹ dam ¹ / แดงดำ กะเหรี่ยงโปว์ /θai ² wo ³ / ดำแดง มอญ /pa cɔk/ ดำ ขมุ /jim hiəŋ/ แดงดำ	

AA10	ดอกบานบุรี
ไทย /kha:w ³ lɔaŋ ⁵ / ขาวเหลือง กะเหรี่ยงโปว์ /ʔwa ⁴ pwe ⁴ / ขาวหม่น มอญ /hanok sot prea/ กะลามะพร้าว ขมุ /klo:k cɲa:r/ ขาวเหลือง	

AA14	สร้อยเงิน
ไทย /ŋɔn ¹ / เงิน กะเหรี่ยงโปว์ /ʔwa ⁴ / ขาว มอญ /ta tu [?] / สแตนเลส ขมุ /klo:k/ ขาว	

AA15	มะม่วง
ไทย /khiaw ³ / เจียว กะเหรี่ยงโปว์ /ji ² / เจียว มอญ /ŋiak/ เจียว ขมุ /khiaw/ เจียว	

AA19	คินสีดำ
ไทย /dam ¹ / ดำ กะเหรี่ยงโปว์ /θai ² / ดำ มอญ /pa cɔk/ ดำ ขมุ /hiəŋ/ ดำ	

AA16	กำนอบเขย
ไทย /dɛ:ŋ ¹ dam ¹ / แดงดำ กะเหรี่ยงโปว์ /θai ² wo ³ / ดำแดง มอญ /hanok chəw/ เปลือกไม้ ขมุ /hiəŋ/ ดำ	

AA20	แอลกอซอล
ไทย /na:m ⁴ ŋəŋ ¹ / น้ำเงิน กะเหรี่ยงโปว์ /la ² / ฟ้า มอญ /min ne:/ น้ำทะเล ขมุ /khiaw/ เจียว	

AA17	ผงครามละลายน้ำ
ไทย /fa: ⁴ / ฟ้า กะเหรี่ยงโปว์ /la ² / ฟ้า มอญ /min ne:/ น้ำทะเล ขมุ /khiaw/ เจียว	

AA21	จี้เถ้า
ไทย /khi: ³ thaw ³ / จี้เถ้า กะเหรี่ยงโปว์ /θai ² pwe ⁴ / คำหม่น มอญ /pa tɔ:n/ จี้เถ้า ขมุ /hiəŋ/ ดำ	

AA18	ผงชาดำ
ไทย /dam ¹ / ดำ กะเหรี่ยงโปว์ /θai ² / ดำ มอญ /pa cɔk/ ดำ ขมุ /hiəŋ/ ดำ	

AA22	มะเขือเทศ
ไทย /dɛ:ŋ ¹ / แดง กะเหรี่ยงโปว์ /wo ³ / แดง มอญ /ʔa raot duh/ พริกสุก ขมุ /jim/ แดง	

AA23	ไข่ไก่
ไทย /nua ⁴ / เนื้อ กะเหรี่ยงโปว์ /cho ⁴ dei ¹ kou ¹ / เปลือกไข่ไก่ มอญ /hama:ɟ ca:ŋ/ เปลือกไข่ ขมุ /jim kaɔw:m/ แดงอ่อน	

AA27	มะกรูด
ไทย /khiaw ⁵ ma ⁴ kru:t ² / เจียวมะกรูด กะเหรี่ยงโปว์ /ji ² / เจียว มอญ /ŋiak/ เจียว ขมุ /khiaw/ เจียว	

AA24	มะนาว
ไทย /khiaw ⁵ ma ⁴ na:w ^{1*} / เจียวมะนาว กะเหรี่ยงโปว์ /ji ² / เจียว มอญ /ŋiak/ เจียว ขมุ /khiaw/ เจียว	

AA28	ถ่าน
ไทย /dam ¹ / ถ่าน กะเหรี่ยงโปว์ /θai ² / ถ่าน มอญ /pa cɔk/ ถ่าน ขมุ /hiəŋ/ ถ่าน	

AA25	พริกอ่อน
ไทย /khiaw ⁵ / เจียว กะเหรี่ยงโปว์ /ji ² / เจียว มอญ /ŋiak/ เจียว ขมุ /khiaw/ เจียว	

AA29	ดอกมะเขือ
ไทย /muɑŋ ³ ʔəw:n ² / ม่วงอ่อน กะเหรี่ยงโปว์ /ŋiu ² bou ⁴ / ชมพูอ่อน มอญ /ka:o hadoŋ/ ดอกมะเขือ ขมุ /ra:ŋlamta:ŋ/ ดอกมะเขือ	

AA26	ส้ม
ไทย /som ³ / ส้ม กะเหรี่ยงโปว์ /bɔ ² chɔ̃ ⁴ / เหลืองแก่ มอญ /ri ma:w/ ผลส้ม ขมุ /cɲa:r kaɔw:m/ เหลืองอ่อน	

AA30	ดอกหงอนไก่
ไทย /muɑŋ ³ / ม่วง กะเหรี่ยงโปว์ /ŋiu ² chɔ̃ ⁴ / ชมพูแก่ มอญ /ka:o fa:/ ดอกบัว ขมุ /jim/ แดง	

<p>AA31</p> <p>ไทย /de:ŋ¹/ แดง กะเหรี่ยงโปว์ /wo³/ แดง มอญ /ʔa raot duh/ พริกสุก ขมุ /jim/ แดง</p>	<p>พริกชี้ฟ้า</p>	<p>AA35</p> <p>ไทย /muang³/ ม่วง กะเหรี่ยงโปว์ /wo³/ แดง มอญ /wun haket/ มันทศ ขมุ /jim kwaj nuan/ แดงมันทศ</p>	<p>มันทศ</p>
<p>AA32</p> <p>ไทย /muang³/ ม่วง กะเหรี่ยงโปว์ /ŋiu² chō⁴/ ชมพูแก่ มอญ /ka:ə fa:/ ดอกบัว ขมุ /jim/ แดง</p>	<p>ดอกบานไม่รู้โรย</p>	<p>AA36</p> <p>ไทย /khiaw³ ʔə:n²/ เขียวอ่อน กะเหรี่ยงโปว์ /ji² bou⁴/ เขียวอ่อน มอญ /choa/ ยอดหญ้า ขมุ /khiaw hrasa ʔə:m/ เขียวใบไม้</p>	<p>ใบตอง</p>
<p>AA33</p> <p>ไทย /luang⁵/ เหลือง กะเหรี่ยงโปว์ /bɔ³/ เหลือง มอญ /da:j hmət/ น้ำขมิ้น ขมุ /cɲa:r ra:ŋsa ʔə:ŋ/ เหลืองดอกไม้</p>	<p>ดอกดาวเรือง</p>	<p>AA37</p> <p>ไทย /kha:w⁵/ ขาว กะเหรี่ยงโปว์ /ʔwa⁴/ ขาว มอญ /pu/ ขาว ขมุ /kro:k kacə:k/ ขาวหยากกล้วย</p>	<p>หัวไชเท้า</p>
<p>AA34</p> <p>ไทย /som³ ʔə:n²/ ส้มอ่อน กะเหรี่ยงโปว์ /wo³/ แดง มอญ /ri ma:w/ ผลส้ม ขมุ /cɲa:r/ เหลือง</p>	<p>แครอท</p>	<p>AA38</p> <p>ไทย /luang⁵ ma⁴ la⁴ ko:¹ suk²/ เหลืองมะละกอสุก กะเหรี่ยงโปว์ /bɔ³/ เหลือง มอญ /kot ci: duh/ มะละกอสุก ขมุ /cɲa:r klɯŋ/ เหลืองมะละกอ</p>	<p>มะละกอ</p>

AA39	ฟัก
¹ไทย /khiaw ⁵ ʔɔ:n ² / เจียวอ่อน ๑กะเหรี่ยงโปว์/ji ² bou ⁴ / เจียวอ่อน มอญ /ha pɔ:ŋ sɔ:n/ ฟักเจียว ขมุ /khiaw prikɾək/เจียวฟัก	

AA40	แดงโม
¹ไทย /dɛ:ŋ ¹ / แดง ๑กะเหรี่ยงโปว์/wo ³ /แดง มอญ /daj/ แดง ขมุ /jim bri/ แดงพริก	

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

นางสาวนฤมล ศิริพันธุ์

ที่อยู่

66 หมู่ 1 ตำบลท่าระหัด อำเภอเมืองสุพรรณบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรี 72000

ประวัติการศึกษา

ปีการศึกษา 2549

สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย
(เกียรตินิยม อันดับ 2) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ปีการศึกษา 2551

สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ปีการศึกษา 2551

ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ประวัติการทำงาน

ปี 2552

รับราชการ โรงเรียนศรีสวัสดิ์พิทยาคม ตำบลท่ากระดาน
อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี

ปี 2555

ที่ปรึกษาคณะกรรมมาธิการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร